ከአዘጋጁ

የኢትዮጵያ ኢኮኖሚክስ ባለሙያዎች ማህበር በተለያዩ መስኮች ኢትዮጵያ ያለቸበትን ሁኔታ በመረዳት ዜጎች ጥርት ያለ የጋራ ርዕይ እንዲኖራቸው ለማስቻል ተከታታይ የውይይት መድረክ ‹‹ርዕይ 2020›› በሚል ያዘጋጃል። በዚህ የውይይት መድረክ ላይ በተለያዩ ሙያና የሥራ መስክ ዕውቅና ያላቸው ኢትዮጵያውያን በተሰጣቸው ርዕሰ ጉዳይ ላይ ጽሑፍ እያዘጋጁ ለታዳሚዎች እንዲያቀርቡ ይደረጋል። የሚዘጋጀው ጽሑፍ ‹‹ኢትዮጵያ አሁን ያለቸበት ሁኔታ ምንድነው? በዚህ ሁኔታ ብትቀጥል በ2020 የት ትደርሳለች? እንዴት ሆኖስ ወደፊት ልናያት እንፌልጋለን? ይህን ርዕይ ለማሳካት ከዛሬ ጀምሮ ከኢትዮጵያውያን ምን ማድረግ ይጠበቃል?›› በሚሉ ጭብጦች ዙሪያ ያተኮረ እንዲሆን ይደረጋል።

በዚህ መሠረት ‹‹የውጭ ንግድ ስምምነቶች እና ልማት በኢትዮጵያ›› በሚል በተዘጋጀ ‹‹ርዕይ 2020›› የውይይት መድረክ ላይ በተጋባኘናነት ጠቃሚ ጽሑፍ ያዘጋጁት አቶ ሀብታሙ ታደሰ ከንግድና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር እንደዚሁም አቶ አሚን አብደላ ከኢትዮጵያ ኢኮኖሚክስ ባለሙያዎች ማህበር ናቸው፡፡ አቶ ሀብታሙ ታደሰ እና አቶ አሚን አብደላ ላቀረቡልን ጽሑፍ እንዲዚሁም ከታዳሚዎች ስተነሱ ጥያቄዎችና አስተያየቶች ለሰጡት አጥጋቢ ማብራሪያ የኢትዮጵያ ኢኮኖሚክስ ባለሙያዎች ማህበር ከፍተኛ ምስጋና ያቀርባል፡፡

በውይይቱ ወቅት በአቶ ሀብታሙ ታደሰ እና አቶ አሚን አብደላ ጽሑፍ ላይ ሙያዊ ትችት በመስጠት ውይይቱን ያዳበሩትንና ጥልቀት የሰጡትን አቶ ማሞ እስመለአለም እና መንገሻ □□ሰ ሳበረከቱት ከፍተኛ አስተዋጽኦ ማህበራችን ምስጋና ያቀርባል። ሆኖም አቶ ማሞ እስመለአለም እና አቶ መንገሻ ታደሰ በቃል ያቀረቡትን ትችት በጹሑፍ ማቅረብ ባለመቻላቸው የሰጡት አስተያየት በዚህ ጹሑፍ ውስጥ አለመካተቱን ለአንባብያን ለመግለ□ እንወዳለን።

የአቶ ሀብታሙ ታደስ ፅሑፍ የዓስም የንግድ ተቋምን ምንነት እና የአባልነት ሂደቶችን በዝርዝር ያብራራል። በተጨማሪም የዓስም የንግድ ድርጅት ሥርዓትን፣ አባል መሆን ሲያስንኘው ስለሚችለው ጥቅምና ጉዳት ይዘረዝራል። ኢትዮጵያም የዓስም የንግድ ተቋም አባል ለመሆን እያደረንች ስላለው ጥረት እና ወደፊት ምን ማድረግ እንዳስባት እና □ሉ □ታኝ ሁኔታዎችን ይዘረዝራል። □ሑ□ መሠረታዊ ፅንሰሃሳቦች ላይ እና የአለም የንግድ ሥርዓትና የድርድር ሂደትን የሚያብራራ ስለሆነ ለአንባቢያን በቂ ግንዛቤ ሊያስጨብጥ እንደሚችል ይታመናል።

የአቶ አሚን አብደላ ጹሑፍ የኢኮኖሚ አጋርነት ስምምነት ታሪካዊ አመጣጥና ከዓለም የንግድ ድርጅት ሕግ ጋር ስላለው አለመጣጣም እና መጣጣም ስለማስፌለጉ ያብራራል። በተጨማሪም የኢኮኖሚ አጋርነት ስምምነት ድርድር ሂደትን፣ ጥቅሙንና ጉዳቱን፣ አሁን የተደረሰበትን የድርድር ሂረጃ ያትታል። ጹሑፋ አገራችንን በኢኮኖሚ አጋርነት ስምምነትም ሆነ በሌሎች የዓለም ንግድ ድርድሮች ውስጥ ማለፏ አይቀሬ እንደሆነ በመግለፅ በሚቀጥሉት 20 ዓመት ኢኮኖሚዎ ወደ ተሻለ ደረጃ ክፍ ሊል እንደሚችል ለዚህም መወሰድ የሚገባቸውን የፖሊሲ እርምጃዎች በግልፅ ጃ□ቁማል።

በ🛮ህ 🗆ሑ🗘 ላጁ በታዳሚዎች የቀረቡ አስተያየቶች እና ጥያቄዎች ለነዚህም የተሰጡ ማብራሪያዎች በርዕሰ ጉዳዩ ላይ የተሻለ ግንዛቤ ለመፍጠር ጠቃሚ ሆነው በመገኘታቸው እንዳሱ በመጽሔቱ ውስጥ እንዲካተቱ ተደርጓል።

የኢትዮጵያ ኢኮኖሚክስ ባለሙያዎች ማህበር የጽሑ□ን አቅራቢና አስተያየት ሠጪዎችን በድ*ጋሚ እያ*መሰንነ በውይይቱ የተ*ገኙ ታዳሚዎ*ች ሳሳዩት ንቁ ተሳትፎ ያለውን አክብሮት ለመግለጽ ይወዳል፡፡

በ□ህ □ትም «The Tragedy of the በሚል ርክስ □□/ር □ዬ ንጉሴ ጽሑፍ እንዲቀርብ ተደርጓል ፡፡ በዚህ አጋጣሚ □/ር ታዬ ንጉሴን እያመስገንን አንባቢያን በርዕሰ ጉዳዩ ላይ ግንዛቤ ሊፊ ብ□- እና ሊወያዩበት እንደሚችሉ እምነት ተጁ□ል ፡፡

የዓለም ንግድ ድርጅት (WTO) ምንነት ፤የኢትዮጵያ የአባልነት እንቅስቃሴና የወደፊት የልማት ተስፋ

አቶ ሀብ□ ሙ □□ሰ

1. መግቢያ

የዓስም ንግድ ድርጅት (WTO) ን ያህል ዘርፌ ብዙና ውስብስብ ጉዳይ በሕንዲህ ዓይነቱ በ2ዜ በተንደበ መድረክ በሰፊው ለመዳሰስ የሚቻል አይደለም። አብዛኛዎቹ PWTO ቋንቋዎች 638 በንፇድ ተደራዳሪዎች ካልሆነ በስተቀር በሴሳው ህብረተሰብ ዘንድ የሚታወቁ አይደሱም። በመሆኑም በዚህ ጽሁፍ ስለዓለም ንግድ ድርጅት ታሪካዊ አመሠራፈትና አወቃቀ**ር** ፤ ስለድርጅቱ ዋና ዋና ተማባራት፤ አምዶችና ዋና ስለሚያቅፋቸው ስምምነቶች፤ ስለ WTO የአባልነት ደረጃዎችና ኢትዮጵያ ድርድር ስለምትንኝበት ひをまき ከአባልነት ሲ*ገ*ኙ ስለሚችሉ ጥቅሞችና ፈታኝ ሁኔታዎች፤ ወ.ዘ.ተ ሰውይይትና ሊሆን *እን*ደሚችል ቀጣይ ሥራ እሳቤ በመውሰድ ጥቂት *ጉዳ*ዮችን ለማቅረብ ተሞክሯል።

1. የዓለም ንግድ ድርጅት ታሪካዊ አመሥራረትና አወቃቀር

የዓለም ንግድ ድርጅት (WTO) ቀደም ሲል እ.ኤ.አ ከ1947 ጀምሮ የተቋቋመውንና የታሪፍና የንግድ (GATT) አጠ*ቃ*ሳይ ስምምነት የሚታወቀውን በመባል አካል በመተካት እ. ኤ. አ በ1995 ማረከሽ በተሰኘች የሞሮኮ ከተማ ተመሠረተ። በሕርግጥ የዓለም የዓለም **?73H**1 ድርጅት በንክና እ.ኤ.አ በ1944 ሲ*መ*ሰረቱ **ሌሳ**ው ЯC ሳይደርስ የቀረው ጉዳይ ንግዱን በዓስም አቀፍ ደረጃ International Trade Organization (ITO) የተሰኘ ተቋም ማቋቋም **እንደነበር** መረጃዎች የስረዳሉ።

በዚያን ወቅት ITOን መመስረት ባይቻልም ከብዙ ክርክር በኋላ ዛደ ሶስት በሚሆኑ *ዛገሮች* መካከል ስዛምሳ ዓመታት የተፈረመውና ያህል የንግድ ድርድር ዋና መድረክ ሆኖ ሲያገለግል የቆየው **GATT** መልጠሩ አይዘነ*ጋ*ም። እ.ኤ.አ ከ1947 እስከ 1994 ድረስ በቆየው ስምንት የንግድ ያህል GATT ድርድር ዙሮች የተካሄዱ ሲሆን **እነዚህም ድርድሮች ታሪፍና ታሪፍ** ያልሆኑ የንግድ መሰናክሎች ከፍተኛ አስተ*ዋፅ*ኦ *እንዲቀነ*ሱ አድርገዋል። ከሕንዚህ ስምንት ያህል የንግድ ድርድር ዙሮች ሁሉ በርካታ ጉዳዮች በኋሳም የተፈፀሙበትና ስዓስም ንግድ ድርጅት መወሰድ ምክንያት የሆነው እ.ኤ.አ ከ1986 እስከ 1994 የቆየው የኡራጓይ ዙር መሆኑም ይታወቃል።

WTO ከተፈጠረ በኋላ የተጀመረውና በአሁኑ ጊዜ የምንገኝበት የንግድ ድርድር ዙር 9ኛው ዙር ሲሆን 824 የንግድ ድርድር (Doha Development Agenda/DDA) በመባል ይታወቃል። ይህ ስምምነት የተደረሰው እ.ኤ.አ 2001 በዃታር ዋና ከተማ ዶሃ ላይ በተካሄደው 4ኛው የWTO የሚኒስትሮች *ጉባዔ* ነው። የዶሃ *ዴክላሬሽን በዋናነት* የሚታወቀው የልማት ጉዳዮችን የድርድሩ እምብ*ርት* ማድረጉ ሲሆን፤ በተለይም በማደግ ላይ ላሉ ዛገሮች የሚደረጉ የተለያዩ አስተያየቶች (S & D) አንቀጾች አስንዳጅ፤ ማልፅና ተማባራዊ ሲሆኑ በሚችል መልኩ እንዲታዩ ወስናል። ዴክሳሬሽ፦ 21 የሚሆኑ የድርድር ጉዳዮችን Cbh h50 በሳይ በሚደርሱ አንቀጾች ከፋፍሎ አስቀምጧል። ዴክሳሬሽ৮ በተለያዩ ርዕሰ ጉዳዮች የሚደረጉ ድርድሮች የሚጠናቀቁበትን 97H ገደብ አስቀምጦ የነበረ ቢሆንም አብዛኛዎቹ በተቀመጠው መሠረት ሳይጠናቀቁ ቀርተዋል።

PGATT ስምምነት በዋናነት በተፈበረኩ ምርቶች ላይ ትኩሬት ያደረገ ሲሆን እንደ **711CS** : አባልግሎትና የአእምዊ *ንብረት ጉዳ*ዮች በኡራጓይ ዙር ድርድር ቆይቶ ሲካሄድባቸው **hWTO** መመስፈት ጀምሮ የስምምነቱ አካል *እንዲሆ*ኑ ተደረገ።

በአሁኑ ወቅት WTO 151 ያህል *ዛገሮችን* በአባልነት *ያቀ*ፈ ሲሆን 95 በመቶ በላይ የሚሆነውን የዓለም ንግድ እንቅስቃሴ የሚሸፍን እንደሆነ መረጃዎች ይንልፃሉ። በተባበሩት መንግስታት መስፈርት መሠረትም መካከል *ዛገራቱ* 254 ከአባል በኢንዱስትሪ የበለፀጉ፤ 94 ያህሎ በማደግ ላይ ያሉና 32ቱ ደግሞ በልማት ወደኋላ የቀሩ *ዛገሮች* ናቸው።

በድርጅቱ አወቃቀር መሠረት ዛገራት የተውጣጣው ከአባል የሚኒስትሮች r1g(Ministerial Conference) ድርጅቱን በበላይነት የሚመራ የመጨረሻው አካል ሲሆን ዓመቱ በየሁለት አንድ በመሰብሰብ ዋና ዋና ውሳኔዎችን ያስተሳልፋል። WTO ከተመሠረተ ወዲህ የሚኒስትሮች 6 SUA *ጉባዔዎች* የተካሄዱ ሲሆን፤ *እ*ነርሱም ፤ የመጀመሪያው በሲ*ንጋፖር*(1996) ሁለተኛው በጄኔቫ(1998)፤ ሶስተኛው በሲያትል (1999)፤ አራተኛው በዶሃ(2001)፤ አምስተኛው በካንኩን(2003) ፤ ስድስተኛውና የመጨረሻው በሆንግ ኮንግ(2005) የተካሄዱት ናቸው።

አቶ ሀብታሙ ታደስ የመጀመሪያ ዲግሪያቸውን በኢኮኖሚክስ ከአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ እ.ኤ.አ. በ1985 ሁስተኛ ዲግሪያቸውን በኢኮኖሚ ፖሊሲ አናሊስስ ከማካርቲ ዩኒቨርስቲ ዩጋንዳ በማርች 2001 አገኝተዋል። አቶ ሀብ□ሙ በንንድና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ሙስዓ በተለ□□ □ኃላፊነት ቦታዎች ላይ ያገለገሉ ሲሆን በአሁኑ ሰዓት በሚኒስቴር መ/ቤቱ የአለም የንግድ ድርጅት ማስተባበሪ□ መምሪ□ (WTO Affair Department) ኃላፊ ናቸው። አቶ ሀብታሙ ታደስ ስተለያዩ ተቋማት በተለያዩ ጊዜ የምክር አገልግሎት ስጥተኘል።

በGATT ታሪክ የተካሄዱት የንግድ ድርድር ዙሮች

ተ.ቁ	ዓመት	ቦታ/ስም	<i>ጉዳ</i> ዮች	<i>ዛገሮች</i>
1	1947	ጄኔቫ	ታሪፍ	23
2	1949	አ ን ሲ	ታሪፍ	13
3	1951	ቶ ር ኩይ	ታሪፍ	38
4	1956	ጄኔቫ	ታሪፍ	26
5	1960-1961	ጄኔቫ(ዲ ሎን)	ታሪፍ	26
6	1964-1967	ጄኔቫ(ኬ <i>ነዲ</i>)	ታሪፍና አንቲ ዳምፒግ	62
7	1973-1979	ጄኔቫ(ቶ ኪ ዮ)	ታሪፍና ታሪፍ ያልሆኑ	102
			<i>መ</i> ሰናክሎች ፤ <i>ማዕ</i> ቀፎች	
8	1986-1994	ጄኔቫ(ኡ <i>ራጓ</i> ይ)	ታሪፍታሪፍና ታሪፍ ያልሆኑ	123
			<i>መ</i> ሰናክሎች ፤ አ <i>ገ</i> ልግሎት ፤	
			አእምሯናዊንብሬት ፣ ግብርና ፣ የWTO	
			<i>መ</i> ስረት ወ.ዘ.ተ	

ምንጭ፡ www.wto.org

በድርጅቱ ከሚኒስትሮች **79%** ቀጥሎ ስልጣን ያስው አካል ምክር አጠቃሳይ ቤት (General ሲሆን የተውጣጣውም Council) አባል ዛገራት በዴኔቫ ከሚመደቧቸው አምባሳደሮች ወይንም ቋሚ መልዕክተኞች ነው። አጠቃላይ ምክር ቤቱ በየጊዜው በሚያደር ጋቸው ስብሰባዎች የተለያዩ ውሳኔዎችን ይሰጣል። ም/ቤቱ የአባል ሃንሮችን የንግድ ፖሊሲ າም ລວງ (Trade Policy Review) *እንዲሁም ግ*ጭቶችን የሚልታ Settlement አካል (Dispute Body) በመሆንም ያገለግላል፡፡ ከዚህ ተጠሪነታቸው በተዋረድም ም/ቤቱ ስአጠቃሳይ PIPT የሪቃዎች፤ የአንልግሎቶችና የአእምሯዊ ንብሬት ጥበቃ የተሰኙ ሶስት ካውንስሎች ይ*ገ*ኛሉ።

በተጨማሪም በተለያዩ ስምምነቶች ዙሪያ ማስትም የአካባቢ ጥበቃን፤ የልማት ጉዳዮችን፤ የአባልነት ሂደትን፤ የአካባቢያዊ የንግድ ስምምነቶችን እና ሴሎች ጉዳዮችን የሚከታተሉ በርካታ የሥራ ክፍሎች፤ ኮሚቴዎችና ልዩ ልዩ የሥራ ቡድኖች ተዋቅረው ይገኛሉ።

የዓለም **37**\$ ድርጅት ጽ/ቤት ጄኔቫ ሴክሬታሪያት சைகை ሲሆን በአሁኑ ወቅት ወደ 630 ሠራተኞችን የሚደርሱ *እንደሚያቅፍ* መረጃዎች ይጠቁማሉ። የሴክሬታሪያቱ ዋና ተግባር የሚኒስትሮች ጉባዔንና በስሩ በየደረጃው የተዋቀሩ የተለያዩ አካላትን በቴክኒክ መደገፍ ነው።

2. የድርጅቱ አበይት ተማባራት

የዓለም ንግድ ድርጅት አጠቃላይ ዓላማ ታሪፍና ታሪፍ ያልሆኑ መሰናክሎችን በማስወገድ ንግድ በውድድር ላይ ተመርኩዞ እንዲካሄድ ማስቻል ነው፡፡ የዓለም ንግድ ድርጅት፡-

- በሃገሮች መካከል የሚካሄደውን ዓለም አቀፋዊ የንግድ ህግ ያስተዳድራል፤
- መንግስታት የንግድ ስምምነቶችን የሚደራደሩነት መድረክ ነው፤
- መንግስታት የንግድ አለመግባባቶችን የሚልቱነት ቦታ ነው፤
- መንግስታት የአባል ዛገሮችን የንግድ ፖሊሲዎች የሚገመግሙበት ሥርዓት ነው፤
- በማደማ ሳይ ያሱና በልማት *ዛገሮች* ወደኋላ የቀሩ አባል ከዓለም አቀፉ የንግድ ሥርዓት ይበልጥ ተጠቃሚ እንዲሆኑ የቴክኒክ ድ*ጋ*ፎችን ይሰጣል፤ ለዚህም ስኬ*ታማነት* ከሌሎች አ**ስ**ማቀፋዊ ድርጅቶች 2C በ*ጋ*ራ ይሰራል።

3. የድርጅቱ ዋና ዋና ስምምነቶችና መሠረታዊ መርሆ*ዎ*ች

የዓለም ንግድ ድርጅት ስምምነቶች በርካታ ጉዳዮችን ማለትም ግብርናን፤ የኢንዱስትሪ ውጤቶችን፤ ባንኮችን፤ ቴሴን፤ የመንግስት ግገርን፤ደረጃና *ጥራትን*፤ የምግብ *ጤንነትን* ፤ የአእምሯዊ ንብረት ጥበቃን፤ ወ.ዘ.ተ ያጠቃልሳል። ስምምነቶቹን በሁለት ትላልቅ ምድቦች መክፈል የሚቻል ሲሆን መጠሪያቸውም Multilateral Trade Agreements Plurilateral Trade Agreements በመባል ይታወቃሉ። የመጀመሪያዎቹ ስምምነቶች በሁሉም አባል *ዛገራት* ሳይ ተፈፃሚ የሚሆኑ ሲሆኑ፤ በሁለተኛው ምድብ የተመለከቱት ግን በፌቃደኝነት ስምምነቱን በፊሪሙ ብቻ አባላት ተፈባሚ የሚሆኑ ናቸው።

Multilateral Trade Agreements ውስጥ ሶስቱ የዓለም ንግድ ድርጅት ስምምነት ዓምዶች የተጠቃለሱ ሲሆን ሕነርሱም፤ የዕቃዎች ንግድ กราชาวิ (Multilateral Agreement on Trade in Goods) ! የአንልግሎቶች ንግድ አጠ*ቃ*ሳይ ስምምነት (General Agreement on Trade in Services/GATS): $\hbar S$ ንግድ ነክ የአእምዊ ንብረት ስምምነት (Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights/TRIPS) ናቸው። ከፍ ሲልም ለማመልከት እንደተሞከረው **ሕ**ነዚ.ፀ3 φς φς ስምምነቶች ማንኛውም የWTO አባል *Կገር እን*ደ አንድ ማሕቀፍ (Single **%**ታ Undertaking) የመቀበል አለበት።

በWTO አሥራር በሕንዚህ ስምምነቶች ሁሉ ተግባራዊ የሚሆኑ የተለያዩ መሠረታዊ መርሆዎች ቢኖሩም ለዚህ ጽሁፍ ሁለቱ ዋና መርሆዎች 们ቻ መሠረታዊ ቀርበዋል። የመጀመሪያው መርህ አድ**ሎ**አዊነትን ማስወንድ(Trade Without Discrimination) ሲሆን ይህም *አንድ አባል ዛገር መግ*ቢያ በር ላይ ለሴላው የሰጠውን ጥቅም ስሁሉም አባል ዛገራት በተመሣሣይ ሁኔታ ወዲያውኑ የመስጠት (MFN ወደ አንድ ሃገር ከገባ በኋላ በገበደ ውስፕ ላይ 047Cከተመረቱ ተመሣሣይ ሪቃዎች *ጋር* አኩል የመታየት (National Treatment) መብትን ያካትታል። ሁለተኛው መርህ ደግሞ የንግድ ከባቢ*ያዊ* ひとかろ አስተ*ማማኝ* ማድረማ (Predictability) የተሰኘው ነው። Lugo *እንደመጀመሪያ*ው ሁሉ መገለጫዎች ሁለት አ<u>ስ</u>ት ፤ አስገዳጅ የታሪፍ ጣሪያ ማስቀመጥ **ግልፅ**ነት (Binding) ሕና (Transparency) የተሰኙ። Binding ስንል አባል ዛንራት ለንማድ ሽሪኮቻቸው ላይ በሪቃዎች የሰጣቸው የንበያ ዕድሎች በቀጣይ ድርድር ካልሆነ በስተቀር ታሪፉ **እንደ**ማይቀየር መግባት **%**ታ ሰ.ሆን፤ Transparency ደማሞ አባል ዛ*ገ*ሮች በዓለም አቀፍ *ን*ግድ ሳይ የሚከተ<u>ላ</u>ቸውን ፖሲሲዎችና የሚያወጧቸውን ህጎች በየጊዜው ስድርጅቱ ጽ/ቤት በየጊዜው የማሳወቅና መረጃ የመስጠት **ግ**ዴታን ይመስከታል።

ስምምነቶች ውስፕ በድርጅቱ በመልማት ሳይ ያሉና በልማት **ሃ**ኅሮችን ወደኋላ የቀሩ አባል የሚያደርጉ ተጠቃጣ. የተለያዩ አፈባፀሞች (Special and Differential Treatments) ያገኛሉ። የተወሰኑትን ለአብነት ስመጥቀስ *ዛገሮች* የተባሎት ያህል ፤ የሚገቧቸው **ግ**ዴታ*ዎ*ች የኢኮኖሚ ያደረጉ **አቅ**ማቸውን መሠረት በተለይም በልማት *እንዲሆኑ* ፤ ወደኋላ የቀሩ አባል *ዛገሮች* ስምምነቶችን ለመተግበር ተጨማሪ *እንዲ*ሰጣቸው ፤ 216 4764 አቅጣቸውን ለጣጎልበት የስልጠናና ሴሎች የቴክኒክ ድ*ጋ*ፎች *እንዲያገኙ* ፤ ማድሬግ የሚሉት ይንኙበታል። ከዚህ ቀጥሎ ስለ **PWTO** ዋና ሦስቱ *ምስሶዎች* ጥቂት ሕንበል።

4.1 የዕቃዎች ንግድ ስምምነት (Multilateral Agreement on Trade in Goods)

WTO ሲመሰረት የቀድሞው GATT ስምምነት የተሻሻለ ሲሆን ይህም የፅቃዎች ንግድ ስምምነት አብይ ጥላ ሕንዲሆን ተደረገ። በዚህ አብይ ዘርፎችን ጥሳ *ሥር*ም የተለያዩ የሚመለከቱ (ምሳሌ፡ **711CS** 1 ጨርቃጨርቅ) ሕንዲሁም የተሰያዩ *ጉዳ*ዮችን የሚዳስሱ (ምሳሌ፡የሰው፣ የእነስሳትና የዕፅዋት *ጤንነት* ፤ የምርት ደረጃ፤ የድጎማና አጻፋዊ አርምጃ አወሳሰድ ፤ ከጉዳት ሕ**ር**ምጃ የመከላከያ አወሳሰድ ፤*የጉ*ምሩክ ቀሬጥ ፈቃድ **39**\$ አወሳሰን፤ የፖቢ አሰጣጥ ፤ የመንግስት የንግድ ድርጅቶች አሰራር ወ.ዘ.ተ) ስምምነቶች በአባሪነት እንዲታቀፉ ተደር3ል።

ከዛገራችን ተጨባ ሁኔታ አንፃር ሲታይ የበሰጠ ትርጉም አላቸው ተብሰው የታሰቡ የተወሰኑ ስምምነቶች ምንነት ብቻ በአጭሩ ከዚህ እንደሚከተሰው ቀርበዋል።

4.1.1 የግብርና ስምምነት (Agreement on Agriculture/AG)

የግብርናው ዘርፍ ለመጀመሪያ ጊዜ ድርድር የተደረንበትና ስምምነት የንግድ የተፈረመው የታሪፍና (GATT) አጠቃሳይ ስምምነት የኩራጋይ th**C** የንግድ ድርድር *ማጠቃስያ* ላይ በማራክሽ ነው። ስምምነቱ በሦስት ዋና ዋና አምዶች (Pillars) የተከፋፌለ ሲሆን *እ*ነርሱም የገበያ ዕድል (Market Access)፣ የሀገር ውስጥ ድጎጣ (Domestic Support) หัร คอสม ንግድ ድጎጣ (Export Subsidy) በመባል ይታወቃሉ።

የገቢያ ዕድልን (Market Access) በተመስከተ፤

- በዚህ አምድ ከቀረጥ ሴላ ይወሰዱ የነበሩ ማናቸውም የንግድ መሰናክሎች ወደ ቀረጥ ሕንዲሰወጡ(Tariffication) ወይም ሕንዲወንዱ፣
- በወቅቱ በሥራ ሳይ የነበረው ቀረጥ በሁሉም አባል ሀገራት ሕንዲቀነስና ገደብ ሕዲኖረው፣

- ቀረጥ ያልሆኑ ሕርምጃዎችን ወደ ቀረጥ የቀየሩና የቀረጥ መጠናቸውንም የቀነሱ ሀገሮችን ካልተጠበቀ ጉዳት ለመከላከል ይችሉ ዘንድ የተለየ የመከላከያ ሕርምጃ (Special Safeguard Provisions/SSG) መውሰድ ሕንዴችሉ፤
- የቀረጥ አቀናነስን በተመለከተ በአ*ማ*ካ የ. የበለጸጉት ሀገሮች ዓመት በስድስት ውስፕ የሚጠናቀቅ በመቶ፣ 36 በማደግ ላይ ያሉት በ10 ዓመት ውስጥ የሚጠናቀቅ 24 በመቶ ቅናሽ *እንዲያ*ደርጉ ሆኖ ቢያንስ የበለጸጉት ሀገሮች በ15 በመቶ እና በ**ማ**ደማ ላይ *ያ*ሉት 10 በመቶ ሕንዲቀንሱ፣
- በልማት ወደኋላ የቀሩት ሀገሮች ግን ቀረጥ እንዲቀንሱ እንደማይገደዱ፣ በስምምነቱ ተደንግንል።

የሀገር ውስጥ ድጎማን (Domestic Support) በተመለከተ፤

- በኡራጓይ የንግድ ድርድር ዙር የግብርና አጠቃሳይ ድጎጣ (Total Aggregate Measurement of Support) *እንዲቀነ*ስ ስምምነት ላይ የተደፈሰ ሲሆን የበለጸጉት ሀገሮች በ6 ዓመት ውስጥ 20 በማደግ ላይ ያሉት በመቶ፣ ዓመት ውስጥ **N10** 13.3 በልማት *እንዲቀን*ሱና በመቶ ወደኋላ የቀሩት ሀገሮች ግን 90390 ዓይነት ቅናሽ ስምምነቱ *እንዳያ*ደርጉ ደንግንል።
- በዚህ አምድ ለማብርናው የሚሰጡ የድጎማ ዓይነቶች በሦስት ሳጥኖች ማለትም (Green, Blue and Amber Boxes) ተብለው *መ*ክፈላቸው፤
- የመጀመሪያው "Green Box" የተባለው 3953 የማያዛቡ ወይም አነስተኛ ተጽሪኖ ያላቸውን የድጎማ ዓይነቶች የሚይዝ ነው። ሀገሮች የሚሰጧቸውን እንደዚህ ዓይነት ድጋፎች *እንዲቀን*ሱ አይ*ገ*ደዱም።
- የሚፈቀዱት ድጎጣዎችም፤

- *ስምርምር* ፣
- ለበሽታ መቆጣጠሪያ፣
- ለሥልጠና፣ ኤክስቴንሽንና ምክር፣
- *ስገበያ ማስ*ፈፊያና መረጃ፣
- ለመሰረተ ልጣት፤
- በብሄራዊ ህግ የተደነገገ በምግብ አራስን የመቻል ፕሮግራም፣
- የምግብ እርዳታ፣
- ስተልጥሮ አደ*ጋ መ*ከሳከያ፣
- ለመዋቅር ለውጥ ማስተካከያ፣

የመሳሰ<u>ሱት ድ</u>ጋፎች ናቸው።

- ሁስተኛው "Blue Box" የተባለሙ **ም**C計3 ለመቀነስ ሲባል የሚደረግ የቀጥታ ገንዘብ ክፍያን የሚመስከት ሲሆን **ግብርናንና** የንጠር ልማትን ስማፋጠን በሚል ለንበሬዎች የኢንቨስትመንት፣ የሚሰጥ የምርጥ HC የመሳሰሉትን ድ*ጎማዎች የሚመ*ለከት ነው። ድ*ጋፋ ንግድ*ን በማዛባት *ረገ*ድ ያሰው ሚና አነስተኛ እንደሆነ ይታመናል።
- ሦስተኛው "Amber Box" በመባል የሚታወቀው ሲሆን **ከፍ ሲል ከተጠቀ**ሱት ውጭ *ድጎጣዎች* ያሉትን በመነስ ያካትታል። POC. NH.v የሚወድቁ የድጎማ ዓይነቶች ንግድን በክፍተኛ ひもま የሚያዛቡ በመሆናቸው *እንዲቀን*ሱ ስምምንቱ ያስንድዳል፡፡ሆኖም የበለጸን *ዛገሮች 5% እ*ና በማደማ ላይ 10% ያህሎን የዚህ ያሉት ድታማ ዓይነት እንኳ አ*ይገ*ደዱም። *እንዲቀን*ሱ በልጣት ወደ <u>ጎ</u>ላ የቀሩት *ዛገሮች* 73 የሚሰጧቸውን ድ*ጎጣዎ*ች በሙ<mark>ሱ ሕንዲቀን</mark>ሱ **አይ**ገደዱም።

የወጪ ንግድ ድጎማን (Export Subsidy) በተመስከተ፤

- የወጪ ንግድ ድትማን በተመለከተ ሀገሮች በሥራ ላይ ያውሉት የነበረውን መጠን ከዓመት ወደ ዓመት እንዲቀንሱ ስምምነት ላይ ተደርሷል።
- የበለአጉት ሀገሮች የቀጥታ ድጎማ በጀታቸውን በ6 ዓመት ውስጥ 36 በመቶ በዋጋ፤ 21 በመቶ በመጠን፣ በማደማ ላይ

- ያሉት ሀገሮች ደግሞ በ10 ዓመት ውስጥ በዋ*ጋ* 24 በመቶና በመጠን 14 በመቶ *እንዲቀን*ሱ ተስማምተዋል፡፡
- ስምምነት *እንዲቀነ*ሱ አምድ የተደረሰባቸው PHLV *ድጎጣዎች*፡-ስወጨ **39**\$ የሚደረግ ቀጥታ የንንዘብ ክፍያ፣ ወደ ውጭ ሀገር ገበያ ስ*ማ.ገ*ቡ አዳዳ ስ ምርቶች የሚደረግ ማበፈታቻ፣ በሀገር ውስጥ በሥራ ላይ ካለው ዋጋ በታች ሰውጭ *ገ*በያ ሕንዲውሱ *ለማድረ*ግ ከ*መንግ*ስት ክምችት የሚደረግ ሽያጭ ፣ ስወጨ ንግድ የሚደረግ ቀጥታ የገንዘብ ክፍሮ፣ የማርኬተንግ ዋ ኃን ስምርት ሲባል ስመቀነስ አያያዝ፣ የምርትን ደረጃ ስአመራሬትና *ስማ*ሳደማ፣ ማጓጓዣ ስዓስም አቀፍ የሚደረግ ክፍያ፣
- በሀገር ውስጥ ካለው የትራንስፖርት ዋጋ በተሻለ ሁኔታ ወደ ውጭ ለሚላኩ ምርቶች በመንግስት የሚቀርብ ማንጓዣ፣ የሚሉት ዋና ዋናዎቹ ናቸው።
- 4.1.2. የሰው፣ የእንስሳትና የዕፅዋት ጤንነትን የመጠበቅ ስምምነት (Agreement on Sanitary & Phytosanitary Measures/SPS)

ስምምነት በ7ኛው የቶክዮ Lu የንግድ ድርድር th.C ወቅት ስምምነት የተደረሰበት ጉዳይ ሲሆን፤ ስምምነቱ ከግብርና 20 የተገናኘ 11.1839° ከ**ሚ**ሰጠው ከፍተኛ ጠቀሜታ አኒያ ታይቶ *እንደገና* በኡራጓይ ዙር በተደረገው ለብቻው ድርድር *እንዲታ*ይ ስምምነት ላይ ተደርሶ บๆ *እንዲወጣስት ተደርጓል*።

ስምምነቱ አባል ሀገራት ዓለምአቀፍ ንግድን በማይንታ መልኩ የሰዎችን፣ የእንስሳትንና የእጽዋትን ጤና *እንዲሁም* አካባቢንና *ሀገርን* ከጉዳት ስመከሳከል የሚያስችሉ *ሬጉ*ሴሽኖችን በማውጣት የቴክኒክ የመከሳከያ ሕርምጃዎችን መውሰድ *እንደሚች*ሱ ይደነግ*ጋ*ል፡፡ ሕነዚህ *ሬጉ*ልሽኖች የሚወጡ የቴክኒክ ወይም የመከሳከያ ሕርምጃዎች እንደ ዓለምአቀፍ የእንስሳት ጤና ድርጅት Internationale (Organization

des Epizotes/OIE) : International Plant Protection Convention የምግብ አዘንጃጀት (IPPC) ሕና ኮ**ሚ**ሽን (Codex Alimentarius Commission) መመሪያዎችንና ቢያንስ ደረጃዎችን የተከተሉና ዝቅተኛ የመከሳከል መስፈርቶችን ያሚሉ ቢሆኑ *እን*ደ*ሚመረ*ጥ ተደንግጓል። አንድ አባል የሚወስዳቸው እርምጃዎች ዝቅተኛ መስፈርቶችን የመከሳከል ያማሱ ከሆኑ ሴላው ሀገር በእኩልነት ደረጃ እንዲቀበላቸው ስምምነቱ ይገልፃል። በዚህ ስምምነት መሠረት ሀገር ከበሽታ አባል ነጻ PIPS አካባቢ*ን/ቀጠናን* ለይቶ መከለልና **ለ**ሚጠይቀው ሁሉ በማስረጃ ማሳየት አስደግፎ ይችላል። ቀጠናዎቹን **አስ**መልክቶም 1P7 አጠቃሳይ ስምምነቱን በማስፈፀም ዙሪያ የተለያዩ መረጃዎችን ለሚጠይቁ የድርጅቱ አባል ሀገራት መረጃ የሚሰጥበት ማዕከል (Enquiry Point) \(\hat{\gamma} \) በየንዜው የሚወሰዱት እርምጃዎች ማሳወቂያ 8106 ክፍል (Notification Authority) መሰየም *አስፈላጊዎች* መሆናቸውም በስምምነቱ ተመልክቷል።

4.1.3. ቴክኒካዊ የንግድ መስናክሎች ስምምነት (Agreement on Technical Barriers to Trade/TBT)

አባል ሀገራት ሰውን፣ **እንስሳን፣ እጽዋትን፣** አካባቢ3ና บาดระ *እንዲሁ*ም ወ.ዘ.ተ አሳሳችና **ጥራታቸውን** ምርቶች ያልጠበቁ ሊያደርሱ ከሚችላ ቸው የተለያዩ ጉዳቶች ስመከሳከል የጣረዱ እርምጃ*ዎችን መ*ውሰድ *እን*ደሚችሱ ስምምነቱ ደንግንል። የሚወሰዱት እርምጃዎች በሀገሮች **መሀል ል**ዩነት ማድረግ **እንደሌሰባቸው፣** *ስዓስም*አቀፍ ንግድ *እንቅፋት* መፍጠር *እንደጣይኖርባቸው፣* እርምጃዎች ግልጽና በብሄራዊ ደረጃ በሚታተም የየሃንሮች ኃዜጣዎች ላይ መጡጣት *እንዳለባቸው፣* አባል *ሀገራት* በድርድሩ ወቅት ስምምነት ላይ ደርሰዋል። የሚወጡት የቴክኒክ ሬጉሌሽኖች፣ ደረጃዎችና የኮንፎርሚቱ ፅም**□**ማ ሂደቶች ሕንደ ISO ያሉ ዓለምአቀፍ ድርጅቶች የሚያወጧቸውን

መመሪያዎች መሠረት በማድረግ ስምምንቱ アナHクダ *እንዲ*ሆኑ ያበረታታል። አንድ አባል ሀገር የሚወስዳቸው እርምጃዎች ዝቅተኛ የመከላከል *መ*ስፈርቶችን ያማሱ ከሆኑ ሴሳው ሀገር በእኩልነት ደረጃ *ኢዳ*ለበ*ት* ፤ የሚወጡትን የቴክኒክ ሬጉሌሽኖች፣ ደረጃዎችና የኮንፎርሚቲ ∂gυ□gg **ሃደቶችን** የማ የስተባብር ያበሳይ አካል *ማ*ቋቋም ፤ የመረጃ ማሪከል (Enquiry Point) እና በሥራ ሳይ የዋሉት የቴክኒክ ሬጉሌሽኖች ወይም የተወሰዱት እርምጃዎችን በየጊዜው ማሳወቂያ 80% ክፍል (Notification Authority) መሰየም፤ *እንደሚያስ*ፈልግ ስምምንቱ ይደነግ*ጋ*ል።

3.1.4 ከጉዳት የመከሳከ*ያ እርምጃ* አወሳሰድ ስምምነት (Agreement on Safeguard /SG)

የዚህ ስምምነት ዋና ዓላማ አባል ሀገራት ባልጠበቁት ሁኔታ ክፍተኛ መጠን ያለው ምርት ወደ ሀገራቸው ነብቶ በሀገር በቀል ኢንዱስትሪዎች ላይ ጉዳት በሚያደርስበት ወቅት ተገቢ የሆነ የመከላከያ አርምጃ መውሰድ እንዲችሉ ለማድረግ ነው።

ስባል ሀገራት የተጠቀሰውን የመከላከያ እርምጃ ለመውሰድ የሚከተሉት ሁኔታዎች መሟላታቸው መረ*ጋ*ገጥ ይኖርበታል። እነርሱም፤

- o የንቢ ን**ን**ድ በከፍተኛ ደረጃ በመጠንም ሆነ በዋ*ጋ* ባልተጠበቀ ሁኔታ መጨመሩ፣
- o በሀገር ውስጥ ተመሳሳይ ምርት በሚያመርቱ ኢንዱስትሪዎች ሳይ ክፍተኛ ጉዳት (Serious injury) መድረሱ ወይም ጉዳት የማድረስ አዝማሚያ (Threat of serious injury) መኖሩ፣
- የደረሰው ወይም ሲደርስ የሚችለው ጉዳት በተጠቀሰው የገቢ ምርት ምክንያት መሆኑ፣ የሚሉት ናቸው።

ሃገሮች የመከላከያ ሕርምጃ ለመውሰድ ጉዳቱ ለመድረሱ ወይም ሲደረስ ለመሆኑ በጥናት ማረ*ጋገ*ጥ አሰባቸው፤ ሆኖም ጥናቱ እስኪጠናቀቅ ድረስ ጊዜያዊ የመከላከያ ሕርምጃ መውሰድ

ይቻሳል። የተወሰደው ወይም የሚወሰደው እርምጃ ዋና *ዓ*ለማ ጉዳቱን *ስማ*ክክስ 们チ OPP3 ይኖርበታል። ሕርምጃው**ም** ቀሬጥ ന ഉംമം በመጣል የንበ. 3943 መጠን በኮታ በመገደብ መልክ ሊወሰድ ይችሳል። የሚወሰደው ሕ**ር**ምጃ የሚቆየው ቢበዛ አራት ዓመት ሲሆን እንደ አስፈላጊነቱ የኖም ሊራዘም የ.ችላል። ከስምንት በጠቅሳሳው *ዓመ*ት መብሰጥ ሕንደሌለበት ተደንግንል። いっとう አርምጃ አባል ይህን **ለ**መውሰድ ለተ*ጎ*ጂው *ሀገር ማ*ካካሻ *መ*ስጠት *ማስ*ትም በምርቱ ፋንታ በሴሳ ምርት ሳይ የቀረጥ ቅነሳ *ማ*ድረማ አለባቸው።

3.1.5 የጉምሩክ ቀረጥ ትመና (Agreement on Customs Valuation/CVA)

ስምምነት ለመጀመሪያ ጊዜ 6.1) ድርድር የተደረገበት እ.ኤ.አ. 1979 ቶኪዮ ሳይ በተካሄደው 7ኛው ዙር ነው፡፡ ስያሜውም የTokyo Round Valuation Code በመባል ይታወቅ ነበር። በድርድሩም መጨረሻ በልውውፕ ዋጋ (transaction value) ላይ የተመሠረተ ስምምነት ሊፈረም ችሏል። በዚህ ስምምነት የጉምሩክ ዋጋ ትመና የሚካሄደው የንግድ ወቅታዊ ልውውፕ ሁኔታዎችን ከማምት ውስጥ በማስንባትና ምርት **ስ**ንበ. በሚከፈለው ወይም ሊከፈል ትክክለኛ በሚችለው **4**2 (the Actually Paid Price or Payable) ላይ በመመስረት ሲሆን የሚሆኑ ሀገሮች h40 በላይ ስምምነቱን ፈርመው እሰከ ኡራጓይ ዙር ድረስ ሲሠራበት ቆይቷል።

እ.ኤ.አ. በ1994 የተፈረመው የWTO የጉምሩክ ዋ*ጋ ትመና* ስምምነት ከቶኪዮ ዙር ቫሱዌሽን ኮድ *ጋር ተመ*ሳሳይ ሲሆን በገቢ ምርት ላይ የሚጣለው ቀረጥ በAd Valorem Duties መሠረት ተሰልቶ የሚከናወን ነው።

የጉምሩክ ዋጋ ትመና (Customs Valuation) በ*ገ*ቢ ምርት ላይ ቀረጥ ምርቱ ስመጣል ሲባል 0.20ትክክለኛ ዋጋ ላይ Actual Value ወይንም በመጠንና ክብደት ላይ ወይንም (volume/weight) በሁለቱም በመመርከዝ ላይ

የሚደረግ የስሴት አሠራር ነው። የልውውጥ ዋጋን (Transaction value) മൌന ስድስት ዓይነት የጉምሩክ ዋጋ ትመና ዘዴዎች በስምምነቱ የተካተቱ ሲሆን በመረጃ አ**ሰ**መኖር ምክንያት በአንዱ ዘዴ ካልተቻለ በሌላው ተከታታይ ዘዴዎች የዋጋ ትመና ማካሄድ *እንደጣቻል ስምምነቱ* ይንልፃል። **ሕ**ታዘ ናን ስድስት ዘይ ዎች፣ Transaction Value: Transaction Value of Identical Goods: Transaction Value of Similar Goods: Deductive Method ? Computed Method እና Fall-back Method በመባል የሚታወቁ ናቸው።

PWTO ጉምሩክ የዋጋ ትመና ስምምነት የአስመጪዎችን መብት **ለ**መጠበቅ የሚያስችሉ አንቀጾችን አስቀምጧል። የእንዚህ አንቀጾች ዋና ዓላማ በጉምሩክ አሥራር ውስጥ **ግልፅነት**ና ተጠያቀነትን ለማስፈን የታለመ ሲሆን በዚሁ *काएी* नेः የአስመጪዎችን ምስጤራዊ መረጃዎችን መጠበቅ ፣ በፅሁፍ መሬጃ *መ*ስጠት ፣ ቅሬታቸውን *እንዲገ*ልጹ ለማድረግ ሁኔታዎችን ከጉምሩክ *ማ*መቻቸት የሚጠበቁ **ግ**ጴታዎች ናቸው።

3.2 የአገልግሎት ንግድ አጠቃላይ ስምምነት (GATS)

የGATS ስምምነት ዓላማ አገራት ቀጣይነት በሚኖራቸው የድርድር ዙሮች የአገልግሎት ዘርፎችን ደረጃ በደረጃ ለውጭ አገልግሎት አቅራቢዎች ክፍት እንዲያደርጉ ጣበረታታት ነው።

በስምምነቱ ውስጥ በተቻለ መጠን ሁሉም የአንልግሎት ዘርፎች *እንዲ*ካተቱ ቢደረግም፣ ስንግድ ወይም ለትርፍ ዓላማና ከሌሎች አንልግሎት *አቅራቢዎች* ЭC. ስመወዳደር በታለመ መንገድ የማይካሄዱ *አገ*ልግሎቶች በስምምነቱ ሕንዳይታቀፉ ውስጥ ሕነዚህም በአብዛኛው ተደርጓል። በመንግሥት የሚካሄዱ ሆነው *አገልግሎት፣* የብሔራዊ กรก ዋስትና የማህበራዊ አገልግሎትና የመሳሰሉትን የሚያካትቱ ናቸው። ከእነዚህ ውጭ በአየር ትራንስፖርት አገልግሎት የሚወድቀው ሥር

የአየር ትራፊክ መብት (air traffic rights) የቺካም ኮንቬንሽን በመባል በሚታወቀው "International Air Services Transit Agreement" ውስጥ በተዘረዘሩና በአብዛኛው ከብሔራዊ ደህንነት *ጋ*ር ከተቆራኙ ጉዳዮች *ጋር* የተያያዘ በመሆኑ ከስምምንቱ *እንዲወጣ* ለጊዜው ተደር3ል።

በዓስም ንግድ ድርጅት አመዳደብ መሠረት የአገልግሎት ንግድ በ12 ዋና ዋና ዘርፎችና ወደ 160 በሚደርሱ ንዑሳን ዘርፎች የተከፋፊስ ሲሆን፣

ዋና ዋና ዘርፎቹም፡-

- 1. የቢዝነስ አንልማሎት
- 2. የመገናኛ አገልግሎት
- 4. የማከፋፈል አገልግሎት
- 5. የትምህርት አንልግሎት
- 6. የጤናና *መ*ሰል *ማጎበራዊ* አ*ገ*ልማሎት
- 7. የአካባቢ *ንፅህ*ና አጠባበቅ አ*ገ*ልማሎት
- 8. የፋይናንሽያል አገልግሎት
- 9. የቱሪዝምና ጉዞ ነክ አገልግሎት
- 10. የመዝናኛ፣ ባህልና ስፖርት አንልፃሎት
- 11. የትራንስፖርት አ*ገ*ልግሎት
- 12. ከሳይ ከተዘረዘሩት ውጪ ያሉ አንልግሎቶች ናቸው።

ከላይ በተዘረዘሩት 12 ዋና ዘርፎች ውስጥ የተካተቱት 160 የሚደርሱ ንዑሳን የአገልግሎት ዓይነቶችም በአራት ዘዴዎች፡

- ከአንዱ *አገር* ወደ ሴሳው ድንበር *እያቋረ*ሙ የሚሰጡ አገልግሎቶች (Cross-border of Supply Services: Mode1) ስምሣሌ፡ ቴ**ሌ**ኮሙኒኬሽንና የፖስታ አባልማሎት፣
- አገልግሎት ፈላጊው ወደ ሴላ አገር በመሄድ የሚያገኝቸው አገልግሎቶች (Consumption Abroad: Mode 2) ለምሳሴ፡ የቱሪዝም አገልግሎት፣
- አገልግሎት አቅራቢው ኩባንያ የአገልግሎት ንግዱን በሌላ አገር ውስጥ ቅርንጫፍ በመክፈት የሚሰጥ አገልግሎት

- (Commercial Presence: Mode 3) ለምሣሌ፡ የባንክ አንልማሎት ፤
- በሴላው አገር በአካል በመገኘት በጊዜያዊ ቆይታ የሚሰጡ አገልግሎቶች (Temporary Movements of Natural Persons: Mode 4) ለምካሌ፡ የሂሳብና የሕክምና አገልግሎቶች፤ ሊቀርቡ ወይንም ሊሰጡ እንደሚችሉ ስምምካቱ ይገልባል።

የአገልግሎት ንግድን አስመልክቶ የዓለም ንግድ ድርጅት አባላት ሁለት ዓይነት ግኤታዎች አሉባቸው። እነዚህም፡-

- ስምምነቱ በሚያቅፋቸው በሁሉም የአንልግሎት ዓይነቶች ላይ ተፈባሚ የሚሆኑ **ግ**ጴታዎች (Unconditional General Obligations) ሲሆኑ፣ ለአንድ አገር የተሰጠ ጥቅም ስሁሱም አባላት ወዳያውኑ መተላለፍ (MFN አገራት Treatment) : አባል የአንልግሎት አሰጣጥን አስመልክቶ የሚያወጧቸው ደንቦችና መመሪያዎች በግልጽ ሕንዲታወቁና በተፈለን ጊዜ መረጃዎች በአማባቡ *እንዲገኙ* (Transparency): የአንልግሎት አሰጣፕን አስመልክቶ ደንቦችና *የሚ*ወጡ መመሪያዎች አሳማኝ የሆኑና ያስአድልዎ የሚፈፀው *እንዲሆኑ* የሚሉ **ግ**ኤታ*ዎ*ች በዚህ ምድብ ውስጥ የሚወድቁ ናቸው።
- አባል ስው*ጭ* አገራቱ አንልግሎት አቅራቢዎች ክፍት የተስማሙባቸውና ስማድረግ አፈጻፀጣቸውን አስመልክቶ ሰንጠረዥ NHCHC ያስቀመጧቸውን አገልግሎቶች የተመለከቱ **ግ**ዴታ*ዎ*ች (Conditional General Obligation) ናቸው፡፡

አባል አገራት ለውጭ አገልግሎት አቅራቢዎች ክፍት ያደረጓቸውንና ቃል የንቡባቸውን አንልግሎቶች ዝርዝር ሥንጠረዥ (Schedule of Commitments) በማዘ*ጋ*ጀት ጽ/ቤት ማቅረብ ለድርጅቱ ይጠበቅባቸዋል። NHLV *ሠን*ጠረዥ ውስጥ *ቃ*ል የተገቡ አንልግሎቶች በሁለት ዓይነት

- በሥንጠረገና ውስጥ ስታዘረዘሩት ሁሉም አንልግሎት ዓይነቶች <u>ን</u>ደብ የሚያያት (Horizontal Commitments) : በሰንጠረዥ ውስጥ ስሁሱም አገልግሎት የሚሆኑ **ንደቦ**ች የሚሰፍሩባቸው ክፍል መኖር ዋነኛ ምክንየት አንልማሎቶች በሚሰጥባቸው መንገዶች የሚኖረውን የንደብ ዓይነቶች ድግግሞሽ ለማስቀረት ታስቦ የተቀረፀ ክፍል ነው።
- በአያንዳንዱ የአገልግሎት ዓይነት ላይ ተፈፃሚ የሚሆኑ ንደቦች (Sector-specific commitments) ናቸው፡፡

በአራቱ የአንልግሎት አስጣጥ ዘዴዎች (Modes) የአንልግሎት ዓይነቶች ላይ የተንባውን ቃልና አንልግሎቱን ለማቅረብ የሚጣሉ ንደቦች (limitations) አንዲሁም MFN Exemptions በዝርዝር የሚቀርቡበት ነው። በውጭ አቅራቢዎች የሚሰጡ አንልግሎቶች ሁለት ዓይነት ንደቦች ሊጣሉባቸው ይችላል፦

- እንልግስተ ወይም አንልግስተ አቅራቢው ወደ አንር ውስጥ ንበያ ሲንባ የሚጣልበት ንደብ (Market Access limitations) እና
- ከአገር ውስጥ አገልግሎት አቅራቢዎች *ጋር* በማነፃፀር የሚጣል ገደብ (National Treatment Limitations)

- የአገልግሎት አቅራቢዎችን ቁጥር መገደብ፣
- የአጠቃላይ የአገልግሎቱን እንቅስቃሴ ዋጋ (Value of Transactions) መገደብ፣
- የአገልግሎቱን መጠን (Output) መገደብ፣
- በአንልማሎቱ ውስጥ የሚቀጠሩ ሰዎችን ቁጥር መንደብ፣
- አንልግሎቱ ከአንር ውስጥ አቅራቢዎች *ጋር* በሽርክና (Joint Venture) ብቻ እንዲሰጥ መንደብ፣
- አንልግሎቱን ለመስጠት ከውጭ ወደ አንር ውስጥ የሚገባውን

በሁለተኛው የገደብ ዓይነቶች ውስጥ ከሚካታቱት ጥቂቶቹን ለመጥቀስ፡-

- የውጭ አገልግሎት አቅራቢዎችን የድጕማና ገንዘብ ድጋፍ አሰጣጥን (Discriminatory Subsidies and other financial Measures) መንደብ፣
- የአገልግሎቱ አቅራቢዎችን የዜግነት አሰጣጥ (Nationality requirements) መገደብ፣
- ለውጭ አገልግሎት አቅራቢዎች የመኖሪያ ቦታ አሰጣፕ (Residency Requirements) መገደብ፣
- የፌቃድ፣ ምዝገባና ብቃት መስኪያ ሰርተፊኬት አሰጣፕ (Licensing, registration and qualifications requirements) መገደብ፣
- የቴክኖሎጂ ሽማግርና ስልጠና አሰጣጥ (Technology transfer/training requirements) መንደብ፣
- የአገር ውስጥ ግብዓቶችን አጠቃቀም (Local content requirements) መገደብ፣
- የአገልማሎት አቅራቢዎችን የንብረትና መሬት ባለቤትነት (Ownership of Property/Land) መገደብ፤ ወዘተ

የሚሉና ሌሎችም ገደቦች አባል አገራቱ እንዲያስቀምጡ የአገልግሎት ንግድ ስምምነት ይፈቅዳል፡፡

የአንልማሎት ንማድ ስምምነት አባል አገራት በሚፈልጓቸው አገልግሎት ዓይነቶች ላይ ብቻ *ቃ*ል *እንዲገ*ቡ፣ വഎഈ ውሱን ወይም ጥቂት ዘርፎችን(Fewer sectors) ብቻ **ለ**ውጭ አገልግሎት አቅራቢ ዎች *ሕንዲሁም እንዲ*ከፍቱ የልጣት ደረጃቸውን ባንናዘበ መልኩ ጥቂት በማህያት የአገልግሎት እንቅስቅሴዎች (Fewer types of transactions) ብቻ ላይ እንዲወሰኑ አንቀጽ 19 አጽንኦት ይሰጣል።

4.3. ንግድ ነክ የአዕምሯዊ ንብሬት ጥበቃ ስምምነቶች (TRIPS)

TRIPS በዓለም ንግድ ድርጅት ከተካተቱት ሦስት ዋና ዋና ስምምነቶች አንዱ ሲሆን፤ እ.ኤ.አ. ከ1995 ዓ.ም. ጀምሮ ሥራ ሳይ ተደርጓል። **PTRIPS** *እንዲ*ውል ስምምነት የተመሠረተው በፓሪስ፣ በርሲን Cogo ሕና **ከ**3ሺ3ሽኖች እንዲሁም ዋሽንግተን ትሪይቲ ላይ ነው። በተለይም ፓሪስና በርሲን **ኮንቬንሽኖች** ውስጥ የነበሩት አንቀጸች ከሞላ **ጎ**ደል *እንዳ*ሎ **OTRIPS** ስምምነት ውስጥ **PTRIPS** *እንዲ*ካተቱ ተደርጓል። ስምምነት ቀደም ብሎ ከነበሩት የተለያዩ ኮንቬንሽኖች *ጋ*ር ሲነፃጸር በተሻለ ንግድ መልኩ ንብረቶችን ማስጠበቅ የአእምሯዊ የቻለ ስምምነት ነው። ምክንያቱም፣

- የንግድ አለመግባባቶች የሚልቱበት ሥርዓት በመያዙ፣
- አዳዲስ የቴክኖሎጂ ማኝቶች ሰምሳሌ የኮምፒውተር ቴክኖሎጂ ፕበቃን በተመለከተ በስምምነቱ ውስጥ እንዲካተቱ በመደረጉ የሚሉት ዋና ዋናዎቹ የጥንካሬ ምልክቶች ናቸው።

NTRIPS ስምምነት መሠረት አገሮች በስምምነት ከተቀበሎት በታች ማድረግ የጥበቃ 216 የማይችሉ ሲሆን በስምምነቱ ጊዜ በሳይ ከተጠቀሱት የጥበቃ *ግን ስ*ፈጠራ ሥራዎች የጥበቃ 216 መስጠት *እንደሚች*ሉ ስምምነቱ ይደነግ*ጋ*ል፡፡ የTRIPS ስምምነት የሚከተሉት ዓላማዎች

- የፌጠራ ሰዎች ለደከሙበት የፌጠራ ሥራ ተገቢውን ዋጋ ሕንዲያገኙ ምቹ ሁኔታዎችን በመፍጠር የፌጠራ ሥራዎች ሕንዲስፋፉ ለማስቻል፣
- ስፌጠራ ሥራዎች ተገቢውን ዋበቃ በማድረግ የቴክኖሎጂ ሽፃግርን ለማበረታታት እና
- በዓለም አቀፍ ንግድ ፍስት ላይ የሚከሰቱትን

8

መሰናክሎች ለመቀነስ የሚሉት ዋና ዋናዎቹ ናቸው።

ንግድ ነክ የአሕምሯዊ ንብረት ስምምነት የሚይዛቸው ጉዳዮች Copyrights & Related Rights እና Industrial Property በመባል በሁለት አበይት ምድቦች የሚከፈሉ ሲሆን በዝርዝር ሲታዩ የሚከተለውን ይመስላሉ።

ኮፒራይት (Copyright): (1). **PTRIPS** ስምምነት ከያዛቸው ጉዳዮች መካከል አንዱ ሲሆን የደራሲያንንና የአርቲስቶችን የፈጠራ ውጤት የባለቤትነት መብት የሚያስጠብቅ ነው። በኮፒራይት የሚጠበቁት የልጠራ ውጤቶች *መ*ካዚቃ፣ መጽሐፍ፣ ፊልም፣ ኮምፒውተር ሶፍትዌር የ*መ*ሳሰሎት ናቸው። የኮፒራይት መብት ስፌጠራ ውጤትነት ዕውቅና ስሃሳቦች (Ideas) ሕና የሚሰጠው አሥራሮች (Procedures) ወዘተ ሳይሆን የፈጠራው ባለቤት እነዚህን **ሃ**ሳቦችና አሥራሮች በተጨባጭ በፊልም ወዘተ በጽሁፍ፣ መልክ ካቀረበ ብቻ ነው። ይህም ማለትም የሚጠበቀው Idea ሳይሆን Expression of Idea መሆኑ በስምምነቱ ውስጥ ተመልክቷል።

በኮፒራይት የባለቤትነት መብት የሚደረግሳቸው ጥበቃ የፌጠራ ውጤቶች ያለ ፈጠራ ባለቤቱ ፈቃድ አባዝቶ መሸጥ፣ ውጤቶቹንም በካሴት ወይም በሲዲ ቀድቶ *መ*ሸጥ የተከለከለ ነው። ሆኖም የፈጣራ ስም*ርምር* ፣ ለትምህር፣ ውጤቶቹ ለአስተያየት ሕና ስዜና ዝማጅት ጥቅም **ሳይ የሚውል ከሆነ የ**ፈጠራ ውጤቶቹን ያስ ፌጠራ ባለቤቱ መጠቀም *ልቃ*ድ *እን*ደሚቻል ስምምነቱ ይደነግ*ጋ*ል፡፡ በኮፒራይት የሚደረግሳቸው መብት ጥበቃ ውጤቶች የፌጠራ **እንደ**ሌሎቹ የTRIPS *ጉዳ*ዮች (ስምሳሌ ንግድ ምልክት) በሚ-መስከተው የመንግሥት አካል ምዝገባ ማካሄድ ሳያስፈልግ የፈጠራ ውጤቱ ይፋ ከሆነበት ቀን ጀምሮ ጥበቃ *እንደሚደፈግስት ስምምነቱ ያ*ዛል። በኮፒራይት የባለቤትነት መብት የፌጠራ ባለቤቱ ህይወቱን ሙስ ተጠቃሚ *እንዲሆን* የፈጠራው ከ*መደንገጉ*ም በሳይ ባስመብቱም ከሞተ በኋላ የባለመብቱ ህጋዊ ወራሾች ለ50 ዓመታት ያህል የፌጠራው ተጠቃሚ እንዲሆኑ በስምምነቱ ተደንግ3ል፡፡

(2). ከኮፒራይት *ጋ*ር 93ኙነት ያሳቸው መብቶች (Related Rights)፡ ሦስት ጉዳዮችን ማለትም ትዎናዎችን ወይም የፊልም ዘፈኖችን፣ 800H.4 *አቀነባባሪዎችን*ና የዜና አስተሳሳፊ ድርጅቶችን መብቶች የሚመለከቱ ናቸው። ከኮፒራይት *ጋር ግንኙነት* ያላቸው መብቶች ባለቤቶች የጥበቃ መብት ለማግኘት ምንም ዓይነት ምዝገባ ማካሄድ አያስፈል*ጋ*ቸውም። ተዋናዮች ന ୧.ഈ ዘፋኞች ሕና አቀነባባሪ*ዎች* **Λ**50 የሙዚቃ ዓመታት *እንዲሁ*ም **PHS** አስተሳሳፊ ድርጅቶች ሰ20 ዓመታት *እንደሚደረግ*ሳቸው ጥበቃ በስምምነቱ ውስጥ ተጠቅሷል።

የንግድ ምልክቶች (3). (Trademarks)፡ በTRIPS ስምምነት አንቀጽ 15 J"C በተንሰጸው መሠረት የንግድ ምልክት ማለትም ማንኛውም ምልክት ወይም የምልክቶች **ጎብ**ር IP G የአንድ ድርጅትን ምርቶች ወይም ድርጅት አንልግሎቶች ከሌላ ወይም ምርቶች *አገል*ግሎቶች የመሰየት አቅም ያለው ጣንኛውም ምልክት መሆኑ ተመልክቷል። የሰው ስሞች፣ ፊደሎች፣ ቁጥሮች የተለያዩ ምስሎች *እንዲሁ*ም የተሰያዩ የቀሰም ቅንብሮች ሕንደ ንግድ ምልክትነት ሲያንስግሎና ሲመዘንቡ *ሕን*ደሚችሉ በስምምነቱ ተጠቅሷል።

የንግድ ምልክቶች የአንድን ድርጅት ምርቶች ወይም አንልግሎቶች ክሴላ ድርጅት ምርቶች ወይም አገልግሎቶች የመለየትና 7083 የማስፋፋት ተማባራትን ይጫዎታሉ። በስምምነቱ *መ*ሠረት አንድ የንግድ ምልክት λ7 ዓመታት ጥበቃ ተከታታይ የሚደረግለት ሲሆን ከ7 ዓመት እድሳ*ት* ለምልክቶቹ በኋላም በማድረግ ምልክቶቹን ስሁልጊዜ መጠቀም ሕንደሚቻል ነው። የንግድ ምልክቶች ተመዝግበው Λ3 ተከታታይ ዓመታት ያለበቂ ምክንያት በሥራ ካልዋሉ ላይ እንደሚሰረዙ ስምምነቱ ይደነግ*ጋ*ል።

(4). በአካባቢ ስሞች የሚጠበቁ የንግድ ምልክቶች (Geographical Indications)፡ በTRIPS ስምምነት ከተካተቱት ጉዳዮች መካከል አንዱ ነው። እነዚህ ምልክቶች የአንድን ምርቶች ከሴሳ አካባቢ አካባበ. ምርቶች ስመስየት የማ.ያገስግሎ ናቸው። የንግድ ምልክቶቹ የሚያገለግሎት በምልክትነት በሕርሻና **ሕደ**ጥበብ ምርቶች *እንዲሁም* በምማብ ኢንዱስትሪ ለሚመረቱት ምርቶች ነው።

በአካባቢ ስሞች የሚጠበቁ ምርቶች ከሴላ አካባቢ ካሎት ምርቶች የተለየ ባህሪ፣ ጥራትና በተጠቃሚ ዘንድ የተለየ ተመዳጅነት መይም 2115 ስም አሳቸው ተብለው የሚገመቱ ምርቶች ናቸው። ለምርቶቹ ልዩ መሆን እንደምክንያት የሚጠቀሱት በአካባቢው ያሉት የተልጥሮ ሁኔታዎች ማለትም የአካባቢው አየርና አፈር *እንዲሁ*ም በአካባቢው የሚገኘው የተለየ የአመራረት ዘዴና ልምዶች ናቸው። ለምሳሌ የሽኖን ቅቤ ክሴላ አካባቢ የተለየ ጣሪም *እንዲኖረ*ው *ያ*ደረ*ገ*ው የአካባቢው አየርና አፈር ሲሆን ይችላል።

በአካባቢ ስምነት የሚጠበቁት የንግድ የአንድ ምልክቶች ሰው ወይም ድርጅት *ንብረት* አይደሉም። የማንኛውም በአካባቢው *የሚገኝ*ና አንድ ዓይነት ምርት የሚያመርት ሰው ወይም ድርጅት የ*ጋራ ን*ብረት ናቸው። ምልክቶቹን *ማን*ኛውም ሰው ወይም ድርጅት ስተመሳሳይ ምርት ሊጠቀምባቸው ይችላል ከላይ የተጠቀሱት ማለት ነው። ምልክቶች ከንግድ ምልክቶች *ጋ*ር መሰል ተማባራት አሳቸው። በአካባቢ የሚጠበቁ ስምነት የንግድ ምልክቶችን በተመለከተ እስካሁን በዓለም አቀፍ ደረጃ ወጥ የሆነ የአመዘ*ጋገ*ብ ሥርዓት ያልወጣሳቸው በመሆኑ ጉዳዩ ገና በድርድር ሂደት **PTRIPS** ስምምነት ላይ ነው። ማንኛውም PWTO አባል አገር. ስሞች በአንሩ ውስጥ በአካባቢ **ለ**ሚወጡት ምልክቶች ጥበቃ **ግ**ጴታ ከመጣሉም *እንዲያ*ደርግ በሳይ በተለይ ለወይንና አልኮል ምርቶች ከፍተኛ ጥበቃ *እንዲ*ደረማሳቸው *ያ*ዛል።

(5). **ኢንዱስትሪያል ዲዛይኖች፡** የፌጠራ ውጤቶች ሲሆኑ የጣውሉትም አንድን የኢንዱስትሪ ውጤት የሆነውን ምርት ለማስኔጥና ስምርቱም ጠያው በሚፈልገው መልክ ቅርፅ ለመስጠት ኢንዱስትሪያል ዳዛይኖች አንድን ተመርቶ ለንበያ የሚቀርብ ምርት የተለየ ውበት በመስጠት **タ**ºC‡タº ከሌሎች ተመሣሣይ ምርቶች *ጋር* ተወዳድሮ የተሻለ የገበደ ዕድል ሕንዲያገኝ የማድረግ አቅም አሳቸው።

ኢንዱስትሪያል ዳዛይኖች አብዛኛውን ጊዜ በጨርቃጨርቅ፣ አምራች በመኪና ኩባ*ንያዎች*ና በኤሌክትሮኒክስ *ኢን*ዱስትሪዎች ሙስጥ ጥቅም ላይ የማ ሙሉ የፈጠራ ውጤቶች ናቸው። ፕበቃ ስማማኝት ዲዛይኖቹ በ*ሚ.መ*ለከተው የመንግስት መመዝገብ አካል አሰባቸው። ዲዛይኖቹም ስምዝንባ ብቁ የሚሆኑት፡-

- አዲስነት (Novelty) ማለትም ዲዛይኖቹ ቀደም ብሎ ለህዝብ አለመቅረባቸው፤
- ኦሪጅናልነት (Originality) ማለትም ቀደም ብሎ ከተሰሩት ሥራዎች ላይ አለመቀዳታቸው፤ የሚከተሉትን ሁኔታዎች ካሟሉ ነው።

ስምምነቱ የፌጠራ ባለቤት የድካሙን ዋጋ እንዲያገኘና ለፈጠራ ሥራው ያወጣውን ØЩ. ሕንዲመልስ፣ በዚህም በመበረታታት ስተጨማሪ ሥራዎች የልጠራ *እንዲዘጋ*ጅ ስማድረግ የፌጠራ ሥራዎቹ ቢያንስ ለ10 ተከታታይ ዓመታት ሕንዲጠበቁ ያዛል።

(6). ፓተንት (Patents)፡ በTRIPS ስምምነት መሠረት ፓተንት ማለት **ለ**አንድ የፈጠራ ውጤት የሚሰጥ የምስክር ወረቀት ነው። 6.1) የምስክር ወረቀት ስልጠራው ባለቤት፤ የፈጠራው ባለቤት ያልሆኑ *ማስ*ሰቦችም リアケ ድርጅቶች የፌጠራውን ውጤት *እንዳ*ይጠቀሙበት የመከልከል መብት የሚሰጥ ነው። መንግሥት **ሕውቅ**ና ስፌጠራው ሲሰጥ የልጠራው ባለቤት ደግሞ የፈጠራውን НСНС ひとす የሚገልጽ *ደክመንት* የማቅረብ በስምምንቱ **ግ**ኤታ *እንዳ*ለበት ተጠቅሷል። በፓተንት መብት

ጥበቃ የሚደረግስት የፌጠራ ችግር ውጤት ለአንድ ስተለየ ቴክኒካዊ የሆነ መፍትሄ የማሰጥ መሆን አለበት። ፓተንት ለፈጠራ ሥራዎች **እውቅ**ና የሚሰጠው በም*ርትና* በምርት ሂደት ስሚቀርቡት የፌጠራ ሥራዎች ነው። የፈጠራ ውጤቱም ስምርት ምርት የማምረት ከሆነ ብቃት ለ ኖረሙ ይንባል። ስፌጠራ ሥራዎች የፓተንት መብት መስጠት፡-

 \triangleright

- ለፌጠራ ሥራዎች ህጋዊ ፕበቃ በመስጠት የፌጠራ ሥራዎች ለሕዝብ ይፋ ሕንዲሆኑ ይበሬታታሉ፤ የፌጠራ ባለቤቶችም ሥራዎቻቸውን አይደብቁም፤
- ለፌጠራ ሥራዎች ዋበቃ መደረጉ ትላልቅ ኩባንያዎች ለምርምር ተግባራት በርካታ ገንዘብ እንዲመድቡ ስለሚያግዝ የምርምር ሥራዎች ይበረታታሉ፣
- አጣራጭ ቴክኖሎጂ እንዲኖር ዕድል ይፈጥራል።

አንድ የፈጠራ ውጤት የጥበቃ ጊዜ ለማግኘት የሚከተሉትን፡-

- አዲስነት (Newness or Novelty) ማለትም የፌጠራ ውጤቱ ቀደም ብሎ ያሉት ፌጠራዎች አካል መሆን የለበትም፤
- የፌጠራ ሂደቱ ለጣንኛውም ተራ ሰው በግልፅ የጣይታወቅ መሆን አለበት (Inventive Step or non-obvious)፤
- ኦ ራጠራው በኢንዱስትሪ ውስጥ
 ሥራ ሳይ መዋል የሚችል
 መሆን አለበት (Industrial applicability)፤ የሚሉትን
 ሁኔታዎች ማሚሳት አለበት።

በTRIPS ስምምነት መሠረት የፓቴንት መብት ለሁሉም የፌጠራ ሥራዎች ህጋዊ የጥበቃ መብት አይሰጥም። ህጋዊ የጥበቃ መብት ከማይሰጣቸው የፌጠራ ሥራዎች መካከልም፣

- ለሰው ልጅ፣ ለሕንስሳትና
 ለሕፅዋት ህይወት አደገኛ
 የሆኑ የፌጠራ ሥራዎች፤
- እυክምና ዘዴዎች ለምሳሌ diagnostic therapeutic and Surgical methods of human or animal ሕና

- hMicro-Organisms ለሕፅዋትና በስተቀር *እንስሳት* ፤ በተጨማሪም በስምምንቱ መሠረት መንግሥት አጣዳፌ ሁኔታዎች ሲያጋጥሙት (የተልጥሮ አደ*ጋዎች*፣ የሚነሱ በወፈርሽኝ መልክ በሽታዎች ወ.ዘ.ተ) ከልጠራ ባለቤቱ *ፌቃ*ድ ውጭ **(1Compulsory** Licensina የፌጠራ ውጤቱን ራሱ መጠቀም ወይም ስሴሳ ኩባ*ንያ መ*ስጠት ይችላል። በTRIPS ስምምነት መሠረት በፓተንት መብት ለሚጠበቁ **ማ**ኝቶች ለተከታታይ 20 ዓመት ጥበቃ *እንዲደረግላቸው ተደንግጓል*። ሥራውም h20 የፌጠራ ዓመት በኋላ የህዝብ ሀብት ይሆናል ማለትም h20 ዓመት በኋላ ማንኛውም ሰው ፌጠራውን ያለ ክልከላ መጠቀም ይችላል ማለት ነው።
- **(7)**. Layout Designs of Integrated Circuits: **NTRIPS** ስምምነት ከሚሸፈኍት ጉዳዮች የኢንቴግሬትድ መካከል አንዱ ዲዛይኖች ሰርኪዶትስ ናቸው። የኢንቴግሬትድ ሰርኪዩትስ ዲዛይኖች ልጅ የአእምሮ የሰው Polo ውጤቶች ከሆኑት የልጠራ ሥራዎች መካከል የሚመደቡ ናቸው። ሕ**ነዚ**ህ ዲዛይኖችም *ሥራ* የሚውሉት በሰዓት፣ ቴሌቪዝን፣ የልብስ ማጠቢያ ማሽን እና መኪኖች በመሳሰሉት ምርቶች ሳይ ነው።

ዲዛይኖቹም Three Dimensional ያሳቸው Disposition ሲሆኮ የፈጠራ ሥራውም በከፍተኛ ደረጃ የሰለጠት ባለሙያዎች ዕውቀት እና ከፍተኛ ኢንቨስትመንትን የሚጠይቅ ነው። ይህንን የፌጠራ ውጤት መጠበቅ ያስፌለንበት ዋናው ምክንያት ያሉትን በሥራ ላይ **PIntegrated** Circuits Dimensions ለመቀነስና የመስራት **አቅ**ማቸውን ስማድረግ ክፍ በመቀነስ ምርቱ (dimension**ነ**-ን በታ፣ ስምርቱ የማይዘውን መሥሪያ የሚውሉትን ጣቴሪያሎች እና **ለ**ምርቱ የሚወጣውን ወጪ

ለመቀነስ) የሚደረገውን የፈጠራ ሂደት ለመደገፍ ነው፡፡ በTRIPS ስምምነት መሠረት ለኢንቴግራትድ ሰርኪዶትስ ዲዛይኖች ለ10 ተከታታይ ዓመታት ጥበቃ ይደረግላቸዋል፡፡

- (8). ሚስጥራዊ መረጃዎች (Undisclosed Information)፡ በTRIPS ስምምነት መሠረት ሚስጥራዊ መረጃዎችTrade Secrets አና Test Data በመባል በሁለት ይክራላሉ፡፡
- በTrade Secret የሚሸፈኑት መረጃዎች የምርት ፎርሙላዎች፣ **ዲዛይኖች**፣ የአንድ ኩባን*ያ* ደንበኞች ሥም ዝርዝር የያዘ ሰነድ የመሳሰሎት ናቸው። ኢነዚህ መረጃዎች ከሚመስከተው የሥራ ክፍል ሠራተኞች ጥቂት በስተቀር *0*9390 አያውቃቸውም የአንድ ኩባንያ ሚስጥራዊ መረጃዎች ናቸውና።
- የሚሽፈኑት ∩Test Data Pharmaceutical ሕና Agricultural Chemical Products ናቸው። ስምምነቱ ስሁስቱም ምርቶች ኬሚካሎች ጥበቃ *እንዲደረግ* የሚያዘው ምርቶቹ ውስጥ አዲስ ኬሚካል ጥቅም **ላይ ከዋሉ ብቻ ነው**። ምርቶቹንም *ገ*በደ ሳይ ሰማዋል የሚመስከተው ኩባንያ ከ*መንግሥት* አካላት ስምምነት *ማግኘት አለበት፤ የመንግሥት* አካላ*ት* ም ምርቱን ለንበያ ስማቅረብ ስምምነቱን እንዲገልጽ በሚደረገው *የሥራ* ሃደት እጁ የሚንቡትን መረጃዎች በሚስጢር መጠበቅ *እንዳ*ለበት ስምምነቱ *ያ*ዛል።

ስለ ሶስቱ የዓለም ንግድ ድርጅት አበይት ስምምነቶች ይህንን ያህል ካልን፤ ቀጥሎ ደግሞ ስለ WTO የአባልነት ድርድር ሁኔታ እንመልክት፡፡

5. አባልነትና የአባልነት ድርድር ደረጃዎች

የWTO የአባልነት ሂደት በተለይም በልማት ወደኋላ ሰቀሩ ሕንደ ኢትዮጵያ ሳሱ ሃ*ገ*ሮች እጅግ የተወሳሰበና የሚጠይቀው ወጪም ከፍተኛ ሕንደሆነ ይነገራል። የWTO አባል ለመሆን የሚፈልጉ ሃገሮች በኢኮኖ*ሚያ*ቸው ላይ የተለያዩ ስውጦችን የሚያስከትሎ ህጎችን **እንዲቀበ**ሎ ከመሻነው ይንደዳሉ። ዛገራት አባል ስአባልነቱ የሚክፍሉት P2 በወደፊቱ የኢኮኖሚና የማህበራዊ ልማታቸው ሳይ *ትልቅ እን*ደምታ ሊያሳድር ይችላል።

በመሆኑም ለአባልነት ዝግጅቱና ለድርድር ተሳትፎው ከፍተኛ የሆነ የገንዘብና የሰው ሃብት ሕንደሚጠይቅ ይታመናል፡፡ ይህም ሃበት በተለይ በልማት ወደኋላ የቀሩ ሃገሮችን ስናስብ አቅማቸውን የሚፈታተን ሲሆን ይችላል፡፡

የዓለም ንግድ ድርጅት አባል መሆን በሌሎች ዓለም አቀፍ ድርጅቶች ስምሳሌ በተባበሩት መንግስታት፤ በዓለም የንንዘብ በዓለም ባንክ፤ ድርጅት ወዚታ አባል መሆን ጋር **ፈጽሞ የተለያየ ነው። የዓለም ን**ግድ ድርጅት አባል መሆን የአንድ ወንን (One Sided Affair) ጉዳይ **እንደሆ**ነ ይነገርስታል። Lugo ማስት ሁሉንም ከነባር አባላት የሚቀርቡ **ጥያቄዎችን 107,7**9 የማስተናንዱ ጉዳይ ሙሉ በሙስ በአመልካች የሚወድቀው 41C ጫንቃ ላይ ስለሚሆን ነው።

በማሪካሽ ስምምነት አንቀጽ 12 መሠረት ማንኛውም በራሱ የውጭ ንግድ ግንኙነቶች ላይ ሱዓላዊነት ያለው መንግስት ወይንም ተራቶሪ በድርድር ወቅት ከአባል ዛገራት ጋር በሚደረስ ስምምነት መሠረት የዓለም ንግድ ድርጅት አባል ሲሆን እንደሚችል ተደንግንል። WTOን የመሠረተው የማረካሽ ስምምነት አንቀጽ 12 ከዚህ እንደሚከተለው ቀርቧል።

"1. Any State or separate customs territory possessing full autonomy in the conduct of its external commercial relations and of the other matters provided for in this Agreement and the Multilateral Trade Agreements may accede to this Agreement, on terms to be agreed between it and the WTO. Such accession shall

apply to this Agreement and the Multilateral Trade Agreements annexed thereto.

- 2. Decisions on accession shall be taken by the Ministerial Conference. The Ministerial Conference shall approve the agreement on the terms of accession by a two-thirds majority of the Members of the WTO.
- 3. Accession to a Plurilateral Trade Agreement shall be governed by the provisions of that Agreement."

አንድ አመልካች ዛገር ለአባልነት የምትክፍለው ዋጋ ወይንም የምትገባው ግኤታ ድርድሩን እንዲያስተባብር ለሚቋቋመው ለሕያንዳንዱ የሥራ ቡድን የተተወ ጉዳይ ነው። ይህም በመሆኑ አንድ ዛገር ለአባልነት የከፈለው/የገባው ግኤታ ከሴላው ዛገር በጣም የተለየ ይሆናል።

የWTO የአባልነት ሂደት አራት ቴክኒካዊ ደረጃዎች ማለፍን የሚጠይቅ ሲሆን፤ ደረጃዎቹ ከዚህ ሕንደሚከተለው በአጭሩ ቀርበዋል፡፡

ደረጃ አንድ፡ ጥያቄ ማቅረቢያና PWL ቡድን መመሥረቻ:-*ጣን*ኛውም የWTO አባል *መሆን* የሚፈልግ ዛገር በጣረካሽ ስምምነት አንቀጽ 12 መሠረት ተደራድሮ አባል ለመሆን መፈስ*ጉን የሚገ*ልጽ **ጥያቄ በጽሑፍ ሰዳሬክተር ጄኔራሱ** ማቅረብ ይጠበቅበታል። ዳሬክተር **ደ**ኔራሱም **ጥያቄውን** ተቀብሎ *ስቀጣ*ዩ የጄኔራል ካውንስል ስብሰባ ያቀርባል። ጄኔራል ካውንስሎ ጥያቄውን *መርምሮ በሙ*ሱ ድምፅ ተቀባይነት ሲ*ያገ*ኝ (WTO ውስጥ ውሳኔ የሚተላለፈው በሁሉም አባል ስምምነት -Consensus ዛገራት መሠረት ነውና) ጉዳዩን የሚከታተል የሥራ ቡድን (Working Party) *እንዲቋቋም ያደር ጋ*ል።

ደረጃ ሁለት፡ መረጃ ማሰባሰቢያ፡-ይህ ደረጃ አባል ሃ*ገራት* ስለ አመልካቿ ሃ*ገ*ር አጠቃላይ ኢኮኖሚ ሁኔታ በዋናነትም ስለ ውጭ ንግድ ሥርዓቱ በቂ ግንዛቤ *እንዲያገኙ* የሚያስችል ነው፡፡ ይህንን ደረጃ ስመጀመር *አን*ድ አመልካች ዛገር የውጭ ንግድ ሥርዓት በቅድማያ መግስጫ ሥነድ (Memorandum the Foreign Trade Regime/MFTR) **እንድታቀርብ** *ሠነ*ዱ የሚዘጋጀው ይደፈ*ጋ*ል። የዓስም **39**£ ድርጅት ሴክሬታሪያት በቋማታት ባዘጋጀው *እንዲያገ*ለግል ፎርማት (Guideline) መሠረት **ነ**ሙ። ሥነዱም np.c ቡድታ ይመረመራል፤ አባል ዛገራት በሥነዱ ላይ ጥያቄያቸውን በጽሑፍ ያቀርባሉ፤አመልካች *Կገ*ር በጽሑፍ ምላሽ ይሰጣል፤ የሥራ ቡድኑ እስከሚረካ ድረስ ሂደቱ ይቀጥላል። በዚህ ደረጃ ላይ ከሚሞራንደሙ በተጨማሪ ሌሎች ለድርድሩ አጋዥ ሠነዶችም PIPT (ACC Documents, Legislative Action Plan. etc) *እን*ደአስፈላጊነቱ ተዘጋጅተው *እንዲቀር*ቡ በየዘርፉ ይደፈ*ጋ*ል።

*ሦሥ*ት: ድርደር:-ደረጃ ስለ አመልካቿ ዛገር አስፈላጊ የሆኑ መሠፈታዊ መረጃዎች ከተገኙ በኋላ የሥራ ቡድኑ ስብሰባ ይጠራል፤ የሥራ ቡድኑ በስብሰባው በዋናነት hWTO ስምምነቶች 2C የማይጣጣሙትን የአመልካች ዛገር ሥርዓቶች ይመረምራል። የንግድ አመልካች በዕቃዎችና 41C በ*አገልግሎት* ዘርፎች ልትሰጥ የምትችለውን የንበያ እድል (Initial Offers) *እንድታቀርብ በማድረግ* የሁለትዮሽ (Bilateral) ድርድር ይካሄዳል:: የሁለትዮሽ ድርድሩ nr6 ብዛ*ት* -ቡድኑ ውስጥ በተካተቱ የአመልካች ዛገር ዋና የንግድ ሽሪኮች ብዛት የሚወሰን ሁሉንም ነው። **አጠ**ቃሳይና የሚ*መ*ለከቱ በሆ*ኑ ጉዳ*ዮች ላይም (Multilateral) የንግድ የብዙወንን ድርድሩ ጎን ለጎን ይቀጥሳል። በመጨረሻም አመልካች ሃገር ሕና 8106 ቡድት የአባልነት ዋጋው 3 (Terms and Conditions of Entry) ይወስናሉ። በዚህ ደረጃ ሳይ ለየስብሰባው የተዘ*ጋ*ጁትን ቃለ-ንባኤዎች በማጠናቀርን በማጠቃለል የሥራ ቡድኑ ረቂቅ ሪፖርቱን ያዘ*ጋ*ጃል።

ደረጃ አራት፡ የአባልነት ፕሮቶኮል፡-ይህ ደረጃ የአባልነት ሂደቱ መጨረሻ ሲሆን፤የሥራ ቡድኑ ሪፖርት፤የአባልነት ፕሮቶኮል *እንዲሁ*ም አ**መል**ካች 41C **ግ**ዴታ*ዎ*ች የንባቻቸው нснс. of Commitments) (List ለሚኒስትሮች 798 ተጠቃልሎ ወይንም ለጀኔራል ካውንስሎ ይቀርባል። ስውሳኔ የአባልነት ፕሮቶኮሱ በሁለት *ሦሥተ*ኛ ድምፅ የአመልካች ከተደንፈ አባልነት በስምምነቱ *እንደሚፈጋገ*ጥ በደነ*ገግም*፤ ከእስከ አሁኑ ልምድ ተማባራዊ 73 Lu ሲሆን አልተስተዋለም። አባልነቱ በንባዔው አመልካችም ከወደቀ በኋላ **ፐሮቶ**ኮሎን በሃንሯ ፓርሳማ **እንድታስፀድቅ** ተደርጎ የድርጅቱ አባል ትሆናለች።

6. ኢትዮጵያ የምትገኝበት ደረጃ

ኢትዮጵያ የዓለም ንግድ ድርጅት አባል ለመሆን ጥያቄዋን ያቀረበችው **ሕ.ኤ.**አ ጃንዋሪ 2003 ነበር። በፊት ጥያቀዋን ከ**ማ**ቅረባ λ6 ዓመታት በታዛቤነት SUA ስትሳተፍ ቆይታለች። ጥያቁዋ **ለጄኔራ ካውንስሉ ቀርቦ በሙሉ** ድምፅ ተቀባይነት ያገኘውና የሥራ ቡድን የተቋቋመው እ.ኤ.አ በማርች ቀጥሎም በዛገር 2003 ነው። ጉዳዩን በቅርበት ውስፕ የሚከታተሉ የብሔራዊ እና የቴክኒክ ኮ**ሚ**ቴዎች ተቋቋሙ። የቴክኒክ ስሂደቱ *ኮሚቴው*ም መሠረታዊ የሆነውን ሚሞራንደም እንዲያዘጋጅ ተደረገ። ሆነዱ በየደረጃው እንዲገመገምና እንዲፀድቅ ከተደረገ በኋላ እ.ኤ.አ በዲሴምበር 2006 ስWTO ጽ/ቤት ተልኳል። ዛ*ገሪቱ*ም በአሁኑ ወቅት ከአባል ዛገራት በሚሞራንደሙ ላይ ስያቀለ *ጥያቄዎች ማብራሪያና* ምላሾችን በመስጠት ላይ ትገኛለች። ከዚህ ከቀረበው ሁኔታ በአባልነት ሂደቱ፤ በሁለተኛውና የመረጃ **ሃ**124ቱ ማሰባሰቢያ በሚባለው ደረጃ ላይ የምትገኝ መሆኑን መንንዘብ ይቻሳል።

የአባልነት ሂደትን ማጠናቀቅ በጊዜ <u>ገደብ የተወሰነ አይደለም፤ ፍጥነቱም</u> በአብዛኛው በአመልካቹ 47C አፈባፀም ሳይ የተመሰረተ ነው። በሕርማጥ በማፋጠንና ሂደቱን በማራዘም ተደራዳሪ *ዛገሮች* የሳቸውም ተፅዕኖ ስማስት ለአንዳንዶቹ በጣም አይደለም።

ረጅም (ቻይና 15 *ዓመት* አካባቢ)፤ **ሕ** ደግሞ አ**ጭ**ር 2.H. (ከርከ.ስታን 2 *ዓመት* \ **እንደወሰደባቸው** ተሞክሮዎች በዛንራችን የአባልነት ይሳያሉ። ሂደቱ ይወስዳል ተብሎ በታሳቢነት የተቀመጠው ጊዜ 5 ዓመት ያህል ነው። ይህም ጊዜ ሚሞራንደሙ ለWTO ጽ/ቤት ከተሳከበት እ.ኤ.አ 2006 መጨረሻ ጀምሮ የሚቆጠር ቢሆን፤ የአባልነት ድርድሩ እ.ኤ.አ 2011 መጨረሻ አካባቢ ይ*ገ*ባደዳል ተብሎ ተገምቷል። 476# በሚሞራንደሙ ላይ ከአ*ሜሪ*ካና ካናዳ መንግስታት ወደ 220 *ጥያቄዎችን* የሚደርሱ **ሕ.ኤ.**አ ፌብሩዋሪ 2007 መጨረሻ ላይ የተቀበለች ሲሆን፤ ስጥያቄዎችም ምላሾች ተዘጋጅተው በብሔራዊ ኮሚቴው የፀደቁ በመሆ<u>ት በ</u>አ<u></u>ዌር ውስፕ ለጽ/ቤቱ የሚሳኩ ይሆናል።

ከዛገሪቱ የWTO አባል መሆን ጋር በተያያዘ ባለፉት ጥቂት ዓመታት እንደ ሚሞራንደሙ ያሉ ሠነዶችና በሱ ላይ ለቀረቡ ጥያቄዎች መልሶች ተዘ*ጋ*ጅተዋል። በሶስቱ የድርጅቱ ዋና ምስሶዎች ማስትም በፊቃዎች፤ በአንልግሎቶችና በአእምሯዊ ንብረት ጥበቃ ዙሪያ በተለያዩ ዘርፎች የሕንደምታ ጥናቶች ተካሂደዋል/በመካሄድም ላይ ናቸው። የሕንደምታ ጥናቶቹም ረቂቅ የሚመለከታቸው አካላት ሁሉ በተሣተፉበት በአውደ ጥናት *እንዲገመገ*ሙ ተደርጓል። 476# ያወጣቻቸው ከንግድ ጋር የተያያዙ ህጎች hWTO ስምምነቶች *ጋር* የተጣጣሙ ስለመሆናቸው የተወሰኑ ሥራዎች ใบๆ ፍተሻ በተለይም ስWTO ተከናውነዋል። *ከሚቴ* የቴክኒክ አባላትና ባ**ለ**ሙ*ያዎች* የንግድ ድርድር ክህሎት ስልጠናዎች ተሰጥተዋል። በቅርቡ ድርጅቱን የተቀሳቀሱ የተወሰኑ ሃንራት የአባልነት ሂደት ተሞክሮዎች ባለድርሻዎች በተሳተፉበት እንዲቀርቡ ተደርጓል። ጀምሮ hWTO UV በስርዓቱ የተለያዩ ስምምነቶች ላይ በርካታ የአቅም *ግን*ባታና የግንዛቤ ማስጨበጫ ተግባራት (በአብዛኛው በማዕከልና በተወሰኑ ክልሎች *ጭምር*) ተካሂደዋል/በመካሄድም ላይ ናቸው።

7. ከአባልነት ሊ*ገኙ የሚች*ሉ ጥቅሞችና *ፌታኝ ሁ*ኔታ*ዎች*

7.1 ሲ*ገኙ የሚ*ችሉ ጥቅሞች

የWTO አባል መሆን ወደ ማለሰቦች ከስ ከ<u>ማ</u>ጋባ ተጨማሪ ገቢ ጀምሮ ትላልቅ ጦርነቶችን አስከማስወንድ የሚዘልቁ ዘርፊ ብዙ **ጥቅ**ሞችን እደ*ሚያካትት የተለያ*ዩ ጽሑፎች ያስረዳሉ። ጽሑፎቹ እንደሚሉት WTO በህጎች የሚተዳደር የንግድ ሥርዓት በመሆኑ እነዚህ ህጎች **ግብይቱን** በቀሳሎ ይመፍታል። የሥርዓቱ መሠረታዊ መርሆዎች ንግዱ የበሰጠ ቀልጣፋና የተሳሰጠ እንዲሆን ያበረታታሉ፤ *መን*ግስታትን የተለየ ፍላጎት ካላቸው ጥቂት ቡድኖች (Interest Groups) በንግድ ፖለሲዎች ላይ ሊንፀባረቅ ከሚችል ተገቢ ያልሆነ ተጽፅኖ ይጠብቃል። በየስምምነቶቹ የተለያዩ የማልጽነት መሥፈርቶች በመቀመጣቸው መልካም ሥርዓቱ አስተዳደርን ያበፈታታል፤ የንግድ ያለመግባባቶች ቢነሱ *እንኳ ጉዳ*ዮቹ *ገን*ቢ በሆነ የሚልቱበት መልኩ ሥርዓት ተበጅቷል ፤በመሆኑም ሥርዓቱ በአጠቃሳይ ሥሳምን ያራምዳል።

አራማጆች የአስተሳሰቡ በተጨማሪም **39**£ ሥርዓት ባስውና በሆነ መንገድ 79 *እንዲካ*ሄድ ማድረግ የልውውጥ በእጅጉ ወጪን ይቀንሳል ፤ ውድድ**ር**ን ያበፈታታል፤ ውድድር ካ**ለ** ደግሞ ተጠቃሚው ብዙ ምርጫ ይኖረዋል፤ በዚህ ሃደት ምርቶችና አንልግሎቶች በጥራትና በተመጣጣኝ ዋ*ጋ እን*ዲቀርቡ ይደረ*ጋ*ል፤ *ን*ግድ ቀጣይነት ባሰው መልኩ ሕንደዚህ ደማሞ የሥራ ሲስፋፋ መስክ የኢኮኖሚ ይከፍታል፣ *እድገትን* ያፋጥናል ፤ ይህም ውሎ አድሮ መጠን በህብሬተሰቡ የፖቢ ሳይ LIPSA የማ.ንፀባረቅ በማለት ይመክራሉ። ከሳይ በጥቅ<u>ሱ ከቀረቡ</u>ት *ጉዳ*ዮች ከዛገራችን በመነሳት ተጨባጭ **ひ**なか አዒያ ሲታይ ከንግድ ሥርዓቱ ሲ*ገኙ የሚታ*ሰቡ ጥቅሞች

1. ጠንካራ ተቋማዊ አቅም ለ*መገን*ባት *ያ*ስችላል፣

ከዚህ እንደሚከተለው ቀርበዋል።

የዓስም ንማድ ድርጅት አባል ስመሆን ከመነሻው ሥርዓቱ የሚጠይቃቸውን የተለያዩ ማማላትን የማድ መስፈርቶች ይላል። **እ**ነዚህ መስፈርቶችም በዋናነት ተቋጣዊ አቅም መገንባትን የሚመስከቱ ናቸው። ይህም የአቅም **ግንባታ ተግባር ዓስጣቀፋዊ የንግድ** ሥርዓቱ የሚጠይቀውን የሠለጠነ የለሙ ሃይል(Trade Lawvers ,Economists, Skilled ተቋማት Negotiators): ጠንካራ (WTO Representative Offices, National Standards, Customs): *እንዲሁ*ም የመሠረተ ልማት (Roads. Ports. Telecommunications etc) *ማ*ጣሳትን ይጠይቃል። ስለሆነም ድርጅቱ በተሰይም በልማት ወደኋላ ሰቀሩ የእኛ አይነት ዛገሮች ከሴሎች *አጋሮች* የልማት 2C በመሆን የሚሰጣቸው ልዩ ልዩ ድ ኃፎች ከዓለም አቀፍ የንግድ ሥርዓቱ የሚያግዝ ተጠቃማ. ስመነየን ጠንካራ ተቋማዊ አቅም ለመገንባት **እድል ይ**ፈጥራል።

2. አስተማማኝ የሆነ *ገ*በ*ያ* ለማማኘት ይረዳል፣

በድርጅቱ መሠረታዊ መርሆዎች መሠረት አባል ዛገራት የታሪፍ **ማ**ኤታ ጣሪያ የመወሰን (Tariff Binding Commitment) እንዲሁም በየጊዜው የሚያወጧቸውን ህጎችና *ማ*ሳወቅ አሰራሮች የንግድ ስለሚጠበቅባቸው ፤ Ŀυ ひとず ስአባል ዛገራቱ የወጪ ምርቶችና አንልግሎቶች አስተማማኝና የበለጠ **እንዲኖራቸው** የማ.ታወቅ 708 ያስችላል፡፡ የWTO አባል ሳንሆን ያሉት የንበያ አሁን ሕያገኘናቸው እድሎች በሰጪ*ዎ*ቹ *ዛገሮች ሙ*ሉ ፈ*ቃ*ደኝነት ላይ የተመሠረቱ *እን*ጂ አስንዳጅ ባለመሆናቸው ነገ ጧት ሲከለከሱ የሚችሉ ናቸው።

3. የው*ጭ መዋዕስ ንዋይ ስመ*ሳብ *ያግ*ዛል፣

የድርጅቱ ስምምነቶችና መሠረታዊ መርሀዎች በየጊዜው ሕንደተፈለን የሚለዋወጡ አይደሉም። ይህም ሁኔታ የተረ*ጋጋ* የኢኮኖሚ ፖሲሲ ሕንዲኖር ስለሚያስችል ለዛንር ውስጥም ሆነ ለውጭ ባለሃብቶች ኢንቨስትመንት ምቹ ሁኔታ ይፈጠራል። ይህም በተለይ ለውጭ

መወዕስ ንዋይ (FDI) ፍሰት እንደ ትልቅ ሠርቲፊኬት ይቆጠራል፡፡

4. ከግልግል ሥርዓቱ ስመጠቀም ያስችላል፣

የዓለም ንግድ ድርጅት ከፈጠራቸው ሥርዓቶች አንዱ ከንግድ 20 በተያያዘ የማ.ከስቱ <u> ማ</u>ሞቶችን ፍትዛዊ በሆነ መንገድ ለመዳኘት ሥርዓት የፈመረው መየት ይታወቃል። በመሆኑም የሚከሰቱ ያስመግባባቶች **ግልፅ**ና ሥርዓት ባለው ሁኔታ የሚፈቱ ስለሚሆን በአባላት መካከል ቀጣይነት ያለው የንግድ ግንኙነት እንዲኖር ይረዳል።

5. ስተጠ*ቃሚዎ*ች የሚሰጠው የምርጫ ሕድል ያሰፋል፣

የንግድ ሥርዓቱ ውድድርን ስለሚያበረታታ ህብረተሰቡ በተሻለ ጥራትና ዋጋ አማራጭ ምርቶችና አገልግሎቶች እንዲቀርቡለት ሰፊ እድል ይሰጣል።

6. መገለልን (Marginalization) ለማስቀረት ያግዛል፣

የWTO አባል መሆንና አጠቃላይ በዓለም አቀፋዊ የንግድ ሥርዓቱ ተሳታፊ መሆን በሴሎች ዓለም አቀፋዊ የንንዘብ ተቋማትም ሆነ በበለፀጉ ዛንሮች ሊንጥም ከሚችል መንለል እንደሚከላከል ይንመታል።

7.2 ፊታኝ ሁኔታዎች

1. በተለይም በልማት ወደኋላ የቀሩት *ዛገሮች* የንግድ ፖሊሲዎቻቸውንና ህጎቻቸውን ስምምነቶች ከድርጅቱ 2C ስማጣጣም የሚያደርጉት ጥሬት **አቅ**ማቸውን ምናልባትም የሚፌታተንና ከፍተኛ የሆነ ወጪ ሲ*ያ*ስከትል መቻሉ፤

በተለይም ከአባልነት በኋላ 2. በሚደረጉ ተከታታይ ድርድሮች የሚደረግ ታሪፍ *እንዲቀን*ስ ስለሚሆን የሃገር ውስጥ ታዳን *ኢንዱስትሪዎች* ጠንካራ ስሆነ የውጭ ውድድር ሲ*ጋ*ሰጡ የሚችል መሆኑ ! በአንልግሎት ዘርፎችም ዘርፎቹን ለውጭ አቅራቢዎች ክፍት *ማድሬጉ የዛገር ውስ*ጥ ባ<mark>ለ</mark>ዛብቶችን ስከፍተኛ ውድድር *የሚያጋ*ልጣቸው *እንደሚሆን* ፤

3. ከአባልነት በኋላም ቢሆን በንቢ ምርቶች ላይ የማጣለው ታሪፍ በድርድር የሚቀንስ መየት በመንግስት አጠቃላይ የንቢ መጠን ሳይ አሱታዊ ተፅዕኖ ሲያሳድር መቻሉ፤ በተለይም በልጣት ወደኋላ በቀሩት ሃንሮች ከታሪፍ የሚሰበሰብ *ገ*ቢ *መንግ*ስት በታክስ ከሚያገኘው ትልቁን አጠቃሳይ 70. ድ*ር*ሻ ስለማይዝ ሊያሳድር የማችለው ተፅዕኖ ቀላል ያለመሆኑ፤ ወ.ዘ.ተ የሚጠቀሱ ናቸው።

*ዓ*ስም አቀፍ የንግድ ሥርዓቱ ሊያስንኝ የሚችላቸው ጥቅሞች እንዲሁም ሲከሰቱ የሚችሉ ፈታኝ ሁኔታዎች *ጎን ለጎን መኖራ*ቸው የሚወሰደውን ስመሆን አባል አርምጃ አከራካሪ **እንዲሆን** ያደርጉታል። OIP3 አባል *ያስመሆንን* በአ*ጣራጭነት ሕያነ*ሱ በተለያዩ ነጥቦች ዙሪያ መከራከር ይቻልም ይሆናል። ይሁን እንጂ አሁን በምንገኝበት ተጨባጭ ሁኔታ ሊሆን የሚችለው የተሻለ የማይቀረውን (አሁንም ቢሆን ያለንበትን) *ዓ*ስም በውስጡ መቀሳቀልና የሥርዓቱ አካል ሆኖ ጠንክሮ በመስራት በተወዳዳሪነት ስመዝለቅ መጣር **ነው። የመቀ**ላቀሉ ጉዳይ ግን በጥናት ላይ ተመስርቶ አቋሞች ብሄራዊ የድርድር (National Negotiation Positions) それりな! አጠቃሳይ በየዘርፉ ጥቅም የሃገርን በ*ሚያ*ስጠብቅ መልኩ ለኬድበት ይንባል። ዓይነት ለሕንደዚህ **ግብዓቶ**ች በተለይም በ*ያ*ଂር*ያ*°ር ተቋማት ከተሰማሩ ባ**ለ**ሙ*ያዎች*ና አካባቢ ዓይነት ከሕንደዚህ የባስ*ሙያዎች* ስብስብ ማህበራት ብዙ ይጠበቃል። ተጠቃሚ ከዓለም አቀፍ ስርዓቱ ስመሆን የመንግሥት አማካሪዎችና ምሁራን መሥራት በጋራ አስባቸው።

8. ማጠቃስያ

በ1940 (እ.ኤ.አ) አንድ ዓለም አቀፍ ተቋም የንግድ ለመመስፈት በተደገፈው *እንቅስቃሴ* 23 በ*ሚ*ደርሱ አባላት **N1947** የተፈረመው GATT ወደ 50 ዓመት <u>ለሚጠጋ ጊዜ የን</u>ግድ ድርድሩን ሲያስተባብር ቆይቶ እ.ኤ.አ በ1995 ስዓስም *ን*ማድ ስተመሰረተው ድርጅት(WTO) ስልጣትን አስረከበ። በ GATT ታሪክ 8 ያህል የንግድ ድርድር ዙሮች የተካሄዱ ሲሆን በርካታ ተግባራት የተከናወኑት በመጨረሻውና እ.ኤ.አ. ከ1986-1994 ድረስ በቆየው በኩራጓይ ዙር ነው።

WTO ከተፈጠረ በኋላ የተጀመረውና በአሁት ጊዜ የምንገኝበት የንግድ ድርድር ዙር 9ኛው ዙር ሲሆን የዶሃ የንግድ ድርድር (Doha Development Agenda/DDA) በመባል ይታወቃል። የዶሃ የንግድ ድርድር የልጣት አጀንዳን ትልቅ ስፍራ የሰጠው ሲሆን፤ ጉባዔው ያስቀመጣቸው ጉዳዮች አሁንም ገና በድርድር ሂደት ላይ ናቸው።

ኢትዮጵያ ወደ ዓለም አቀፍ የንግድ ሥርዓቱ በታዛቢነት መሳተፍ የጀመረችው እ.ኤ.አ በ1997 ሲሆን፤ ተደራድራ OUP3 አባል እንዲፈቀድሳት ጥያቄዋን ያቀረበችው እ.ኤ.አ በ2003 *መጀመሪያ* ላይ *ዛገሪ*ቱ ከአባልነት ነበር። 2C በተያያዘ በ*ር*ካታ ተማባራትን ማከናወንና የተለያዩ ደረጃዎችን

ለሂደቱ መሠረታዊ የሆነው ሚሞራንደም ተዘጋጅቶ ለWTO ጽ/ቤት ተልኳል፡፡ በሚሞራንደሙ ላይ ከአሜሪካና ከካናዳ መንግስታት ለቀረቡ የመጀመሪያ ዙር ጥያቄዎች ምላሾች ተዘጋጅተዋል፡፡ በተለያዩ ዘርፎች የእንደምታ ጥናቶች

የአባልነት ድርድሩን በብቃት ስመወጣት በቀጣይነት በርካታ ጉዳዮች *መ*ከናወን *እንዳ*ሰባቸው ይታወቃል። ለዚህ ሃገራዊ ለሆነ ትልቅ ዓላማም ሁሉም የበኩሉን ሊያበረክት አስተዋፅኦ ይንባል። ዋነኛው ጉዳይ ብሔራዊ ጥቅምን ሲያስጠብቅ የሚችል ሀገራዊ አቋም በማዘ*ጋ*ጀት በየዘርፉ በብቃት ትልቅ መደራደር ነው። ለዚህ ተማባር ዋና ተዋናኞች ኢትዮጵያውያን ምሁራን ናቸው።

9. Cos

የዛሬ 20 ዓመት ማለትም በኢትዮጵያ አቆጣጠር በ2020 ዓ.ም ለሃገሬ የምመኘው:- **ዲሞክራሲ፤ ሥሳምና እኩልነት የሰፌነባ**ት፤ ንማድ፤ ኢንዱስትሪና ኢንቨስትመንት የተስፋፋባት፤ በዓለም ተወዳዳሪ የሆነችና መካከለኛ ገቢ ካሳቸው ሃገሮች ተርታ የተሰለፌች ኢትዮጵያን ማየት ነው።

REFERENCES

- 1. The Doha Development Agenda (Doha Declarations) (2001).
- 2. Doha Work Program (2004): Decision Adopted by the General Council on 1 August 2004, WT/L/579.
- 3. The Legal Texts (2002): The Results of the Uruguay Round of Multilateral Trade Negotiations.
- 4. Setting the Trade Policy Agenda: What Roles for Economists? (2005)
- The Sixth Ministerial Conference, Hong Kong 13-18 December 2005 (WT/MIN (05) DEC.
- 6. Understanding the WTO (2006).

THE NATURE OF THE WORLD TRADE ORGANIZATION, ETHIOPIA'S MEMBERSHIP EFFORTS AND PROSPECTS FOR DEVELOPMENT ATO HABITAMU TADESSE

I. Introduction

Given the limited time available at this forum, it is virtually impossible to discuss in any extensive manner such multifaceted and complex institution as the World Trade Organization (WTO). Most of the Organization's jargons are little known to, or understood by, the general public, knowledge in such matters being the specialty of experienced negotiators. For this reason this presentation limits itself to raising certain issues relating to the history and structure of the Organization, its major functions, the main pillars and agreements it adheres to, levels of negotiation for membership in the Organization and Ethiopia's status therein, the advantages obtained from membership in the Organization and the challenges posed by that membership. The principal aim of paper, therefore, is to facilitate discussions and open possibilities further gu for exploration of the issues involved.

2. Overview of the Founding of the World Trade Organization and its Structure

The World Trade Center came into being in 1995 at Marrakesh, Morocco as successor to what

was then known as the General Agreement on Tariffs and Trade (GATT), which had been in operation since its creation in 1947. Available data indicate that the idea was to create an International Trade Organization (ITO) to oversee trade relations

at the global level, which did not materialize at the time the World Bank and the International Monetary Fund were established in 1944.

Although at that time attempts to create ITO proved unsuccessful, it is to be recalled that GATT, which served as the main instrument governing international trade for almost fifty years, was successfully created. Between 1947 and 1994 eight rounds of trade negotiations took place GATT, which under contributed to the reduction of tariff and non-tariff trade barriers.. Of these eight rounds it was the Uruguay Round, which lasted from 1986 to 1994 and during which numerous tasks were accomplished, that gave birth to the World Trade Organization.

The round which started following the establishment of the Uruguay Round and which constitutes the ninth round is

known as the Doha Development Agenda (DAA). This agreement was reached at the Fourth Ministerial Conference of WTO in Doha, Qatar in 2001. The Doha Declaration is famous for making development issues its focal point and, especially, for the special considerations given to developing countries and the resolutions it passed to make obligatory provisions at once transparent and practicable. The declaration put down 21 subjects to be negotiated in more than 50 provisions. Though declaration had set deadlines for the completion of negotiations, most of them could not be completed in accordance with the provisions of declaration.

The GATT concentrated mainly on manufactured goods, while agriculture, services and intellectual property rights were negotiated at the Uruguay Round and became an integral part of the Agreement after the establishment of WTO.

Currently the WTO has 151 member states and covers about 95 per cent of the world's trade activities, according to the available data. According to the United Nations Organization's indicators 25 of the member

Ato Habtamu Tadessie has received his first degree in Economics from Addis Ababa University in 1985 and his second degree from Makerere University, Institute of Economics, Kampala, Uganda. March 2001. He has worked in the Ministry of Trade and Industry at various levels of positions. Currently he is in the head of WTO Affair Department in the same ministry. Ato Habtamu Tadessie has provided consultancy services to different agencies.

countries are industrially developed and 94 are developing, while 32 are less developed.

According to the formal structure of the WTO, the Ministerial Conference, which comprises representatives from the member countries, is the topmost decision-making body, and it meets every two years and makes major decisions. The Ministerial Conference has held 6 meetings since the establishment of the WTO: the first in Singapore

(1966); the second in Geneva (1998); the third in Seattle (1999); the fourth in Doha (2001); the fifth in Cancun (2003); and the sixth and the most recent in Hong Kong (2005).

GATT Trade Rounds

#	Year	Place	Subjects covered	Countries
1	1947	Geneva	Tariffs	23
2	1949	Annecy	Tariffs	13
3	1951	Torquay	Tariffs	38
4	1956	Geneva	Tariffs	26
5	1960-61	Geneva (Dillon)	Tariffs	26
6	1964-67	Geneva (Kennedy)	Tariffs & Anti-dumping	62
7	1973-79	Geneva (Tokyo)	Tariffs, non-tariff measures,	102
			Framework agreements	
8	1986-94	Geneva (Uruguay)	Tariffs, non-tariff measures, services,	123
			intellectual property, agriculture, creation of	
			WTO, etc.	

Source: www.wto.org

the Next Ministerial to Conference, the second level authority goes to the General Council and comprises the equivalent ambassadors (or representatives) of member countries in Geneva. The General Council meets regularly to make various decisions. The Council also serves as the Trade Policy Review Body as well as Dispute Settlement Body member countries. There are also three third-level councils accountable to the General Council: namely, Council Trade in Goods; Council for Trade-Related **Aspects** of Intellectual Property; Council for Trade in Services.

There are also other subsidiary committees and working parties dealing with such issues as environment, development, regional trade agreements, accession, etc.

The Secretariat of the World Organization has Headquarters in Geneva, with about 630 employees under its command. The main function of the Secretariat is to provide technical support to the Ministerial Conference and the various bodies operating under Conference at different the levels.

3. Main Functions of the WTO

The general aim of the World Trade Organization is to ensure that trade flows competitively by lowering trade tariff and non-tariff trade barriers. The World Trade Organization:

 Oversees the administration and operation of the international trade agreements.

- Provides a forum for trade negotiations among governments.
- Serves as a venue for settling disputes between countries.
- Serves as a forum where governments review the national trade policies of member countries.
- Provides technical support to least-developed and lowincome countries for them to be able to adjust to the WTO rules and disciplines. Towards this end the WTO cooperates closely with other international institutions.

4. The Organization's major agreements

The WTO's Agreements cover various subjects, including agriculture, industrial products, banks, telecommunications, government procurement, quality

and standards, nutrition, intellectual property rights, etc. The Agreements can be divided into two major categories, namely, Multilateral Trade Agreements and Plurilateral Trade Agreements. While the first group of agreements are mandatory for all countries, the second group of agreements apply only to those countries who have signed the agreements of their own free will.

Under Multilateral Trade Agreements are included the World Trade Organization's three pillars, namely, Multilateral Agreement on Trade in Goods, General Agreement on Trade in Services (GATS), and Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS). As pointed out above, every member country of the WTO is duty-bound to abide by these major agreements as a single undertaking.

According the WTO's mode of operation, although there are different principles in all these that agreements must be observed, for the purpose of this presentation only two of those principles will be considered. One is the principle of Non-Discrimination. This principle has two components: the Most Favored Nation (MFN) rule and the National Treatment Policy. The MFN rule requires a WTO member to apply the same conditions on all trade for all other WTO members, that is, the member has to grant the most favorable conditions under which it allows trade in a certain

product type to all other WTO members. National Treatment Policy requires that imported and local products be treated equally once the foreign goods have entered the market.

The second is the principle of predictability. This principle has two components, just like the first namely **Binding** one. and Enforceable Commitments and Transparency. Binding and enforceable commitments refers to "ceiling bindings" **WTO** members enter into and which require payment of tariffs that remain in force until further negotiations are made with the trade partners. Transparency refers to the process that requires WTO members publish their trade policies and regulations that they issue at different times to the WTO and to respond to requests for information.

The WTO agreements also provide for special and differential treatments to developing and least-developed countries to help them adjust to WTO rules and disciplines. Some examples are: ensuring that the obligations that such countries enter into are based on the levels of their economic development; allowing especially least-developed countries additional time to meet the trade requirements; providing the said countries with technical support and training to help them build their capacities. Let us now say a few words about the three main pillars of the WTO's agreements.

4.1 Multilateral Agreement on Trade in Goods

By the time the WTO was created, the GATT was updated to become the WTO's major umbrella treaty for trade in goods. Under this major umbrella treaty are agreements relating to other sectors (e. g. agriculture, textiles) and other agreements (e.g. human, animal and plant health, product quality, subsidies and retaliatory measures. preventive measures, imposition customs duties, import permits, operation of government businesses, etc.) have been included as annexes. Below are considered only those agreements that are deemed more relevant to our country's situation.

4.1.1 Agreement on Agriculture (AoG)

The Agreement on Agriculture was first negotiated and signed as part of the GATT during the conclusion of the Uruguay Round at Marrakesh. The Agreement has three pillars, namely Market Access, Domestic Support, and Export Subsidy.

Market Access: It was resolved in the Agreement:

- That all trade barriers, except tariffs that were imposed, be converted into ordinary customs duties (Tarrification);
- That the current tariff that was in force at the time of the negotiation be reduced with limits set by all member countries;

- That countries that have converted non-tariff measures into ordinary customs duties be allowed Special Safeguard provisions;
- Regarding tariff reduction, that the developed countries should on the average make a reduction of 36 per cent within a time range of 6 years and the developing countries make a reduction of 24 per cent within a time range of 10 years, with a minimum requirement of 15 per cent for the developed countries and 10 per cent for the developing countries;
- That the least-developed countries shall not be required to reduce tariffs.

Domestic Support:

- While agreement has been reached at the Uruguay Round of trade negotiations to reduce the total aggregate measurement of support in favor of agricultural producers, the Agreement has resolved that the developed countries reduce their AMS by 20 per cent within 6 years, while the developing countries must reduce their support by 13.3 per cent within 10 years. The least developed, low-income countries are not required to make any reduction.
- Under this pillar, the types of domestic support to be provided have been classified into three groups as Green, Blue and Amber Boxes.

- The first, labeled "Green Box," includes those types of support that do not interfere with, or with minimal consequences to, the flow of trade. Member countries are not required to provide such types of support as they may provide to agricultural producers.
- The types of programmes qualifying for support include the following:
- Research;
- Pest and disease control;
- Training services;
- Extension and advisory services;
- Marketing and promotion services;
- Infrastructure services
- Self-sufficiency program established by a national law;
- Food subsidy;
- National disaster prevention;
- Structural adjustment programs.
- The second, known as the "Blue Box," involves payment extended to agricultural producers of facilitate reduction of production, and it concerns those types of support provided to agricultural producers in order to speed agricultural and development, such support for investment and provision of improved seeds. It is believed that such types of support have only minimal consequences to the flow of trade.

18

The third, known as the "Amber Box," relates to all support types not included in the above mentioned Because the packages. types of support in this package seriously affect the flow of trade, the Agreement requires member countries to make reductions. While the developed and developing countries are required to reduce 5 per cent and 10 per cent, respectively, of the types of support in this package, the least-developed countries are not required to reduce all the types of support they provide.

Export Subsidy

- When it comes to export subsidy, an agreement has been reached that member countries shall take measures to make annual reduction on the export subsidies they provide to agricultural producers.
- The developed countries are required to reduce direct subsidies by 36 per cent of the marketing cost and 21 per cent of export amount within a time range 6 years, while developing countries are required to reduce their direct subsidies by 24 per cent in marketing cost and 14 per cent in the export amount within a time range of 10 years.
- The subsidies agreed upon for reduction under this pillar include: direct budgetary

incentives payments; provided for new products contingent on their incorporation in exported products: the sale or disposal by government action of non-commercial stocks of agricultural products at a price lower than the comparable price charged for the like product to buyers in the domestic market; payments on the export of an agricultural product financed by virtue of government action; provision of subsidies to reduce the costs of marketing agricultural products, including handling, upgrading and processing costs, and the costs of international transport and freight: international and freight charges on export shipments provided or mandated by governments, on terms more favorable than for domestic shipment.

4.1.2 Agreement on Sanitary and Phytosanitary Measures (SPS)

While this Agreement was negotiated at the 7th Tokyo Round, and although the Agreement had to do with agriculture, consideration was given to it on the basis of the high benefits it provides and it was accordingly agreed to look at it on its own merit at the Uruguay Round, resulting in separate regulations.

Accordingly, the Agreement proclaims that member states

can issue technical regulations and take measures to protect human, animal and plant health as well as the environment and the country as a whole from any hazard, without however imposing unnecessary trade restrictions. The Agreement has proclaimed that it would preferable as much as possible for these technical regulations or measures are consistent with the guidelines and standards of such organizations as Organization International des Epizooties, the International Plant Protection Convention and Codex Alimentarius Commision, and at least meet the minimum international protective standards. lf the protective measures taken by a given member state have been found to meet the minimum protective so proclaims the standards. Agreement, other countries should accept them on an equal basis as their own standards. According to this Agreement, a given member state can set up a recognized disease-free area provide and information supported by data for member state that would like to know about its safety standards. The Agreement also stipulates that member states should create Enquiry Points for dissemination information regarding safety regions and the the implementation of Agreement, as well as the establishment Notification Authorities for advance notification of proposed measures.

4.1.3. Agreement on Technical Barriers on Trade

The Agreement stipulates that member states can take measures protect human, to animal and plant life from health risks and damages due deceptive or sub-standard products. Member countries have agreed that the measures to be taken in this respect should not discriminate among member states, should not pose barriers to international trade, must be transparent and made public in national bulletins the respective countries.

The Agreement encourages that the technical regulations, standards and conformity assessment procedures to be developed be consistent with the guidelines developed by such international organizations International Standards (ISO). The Organization Agreement stipulates that if the restrictive measures a given member country takes meet the minimum standards. other member countries must accept them as equivalents; it also requires the establishment of an authority for the coordination of technical regulations, standards conformity and assessment, enquiry point and notification authority to provide information on the technical regulations already implemented or measures taken in the process.

4.1.4 Agreement on Safeguards (SG)

The main objective of this Agreement is to set forth rules to enable member states to take safeguard measures with regard to increased imports entering their countries, where such imports have caused serious injury to the importing members' domestic industries.

For member countries to be able to take such measures, the measures must be consistent with the following guiding principles:

- When imports are increased in terms both of volume and price;
- When imports are found to cause, or threaten serious injury to, a competing domestic industry;
- When the injury or the threat of injury is caused by the specific product imported.

Member countries must demonstrate through investigation that serious injury has occurred, or that the threat of serious injury is imminent, as shown by the facts; however, temporary measures can be taken until the investigation has been completed. The measures taken or intended to be taken should be applied only to remedy the injury. The measure can assume the form of levying taxes or imposing quota limitation on the concerned product. measure so taken will be in effect for a maximum of four years with a possibility of extension where necessary. But it has been resolved that the period cannot be extended beyond a total of eight years. Member countries are required to compensate injured countries, that is, they should reduce duties imposed on other products replacing the concerned product.

4.1.5 Agreement on Customs Valuation (CVA)

This Agreement was first entered into at the Seventh Round Agreement that took place in Tokyo in 1979. The Agreement was also known as the Tokyo Round Valuation Code. The basis for the final Agreement signed by the member countries was transaction value. Under this Agreement customs value shall be determined on the basis of the price actually paid or payable for goods, taking into the consideration current transaction conditions. The Agreement was signed by 40 countries and it stayed in effect until the Uruguay Round.

The World Trade Center's Customs Valuation Agreement, which was signed in 1994, is similar to the Tokyo Round Code. The customs value of imported goods is determined on the basis of Ad Valorem Duties. This kind of computation, used in imposing customs duties on imported goods, is based on the actual value or the volume/weight of the goods imported, or on both. There are six methods computing customs valuation, including transaction value, and

where information on imported not available goods is purposes of determining customs valuation, recourse can be made to any one of the six methods where the others are have been found unworkable. The Six methods are known as: Transaction Value; Transaction Value of Identical

Goods; Transaction Value of Similar Goods; Deductive Method; Computed Method; Fallback Method.

The World Trade Organization's Agreement on Customs Valuation has incorporated provisions to protect the rights of importing countries. The aim of these provisions is to ensure that customs valuation operates in accordance with the principles of transparency and accountability, right to confidentiality, provision in writing of information upon request. expression Ωf reservations by parties involved. ΑII and more these are obligations that member countries are required to uphold.

4.2 General Agreement on Trade in Services (GATS)

The aim of this agreement is to encourage member countries to open up their respective service sectors to suppliers of services of other member countries in four gradual stages.

Although the Agreement has attempted as much as possible to incorporate all service sectors in its provisions, except those services that are supplied neither on a commercial basis nor in competition with one or more service suppliers. Such services are excluded from Agreement are those services supplied in the exercise of governmental authority and they include national bank services and social security services. Among the services falling under these that are temporarily excluded from the Agreement are air traffic rights and those rights incorporated in the International Air Services Transit Agreement (also known as the Chicago Convention) mainly to do with issues relating to national security.

According to the classification of the World Trade Organization, trade in services is divided into 12 major sectors and 160 subsectors, of which the major sectors are the following:

- 1. Trade services
- 2. Communications services
- Construction and related engineering services
- 4. Supply (Distribution) services
- 5. Educational services
- Health and related social services
- Environmental sanitation services
- 8. Financial services
- Tourism and travel-related services
- Recreational, cultural and sports services
- 11. Transport services
- Services not included in the preceding categories

The Agreement also has provided for about 160 minor services under the 12 major

services, which can be supplied in four modes:

- Cross-border Supply of Services: Mode 1: Supply of services from the territory of one Member into the territory of any other Member; e.g. Telecommunications and Postal Services:
- Consumption Abroad: Mode
 2: Supply of services in the territory of one Member to the service consumer of any other Member e.g. Tourism Services;
- Commercial Presence: Mode
 3: Supply of services by a service supplier of one Member, through commercial presence in the territory of any other Member; e.g. Banking Services;
- Temporary Movements of Natural Persons: Mode 4: Supply of services by a service supplier of one Member, through presence of natural persons of a Member in the territory of any other Member; e.g. Accounting and Medical Services.

With regard to trade in services, members of the World Trade Organization have two types of obligations:

Unconditional General Obligations: Each Member is obliged to accord immediately unconditionally and to services and service of any other suppliers Member treatment no less favourable than that it accords to like services and

service suppliers of any other country under the Most-Favored-Nation **Treatment** provision. Transparency, which requires each Member publish promptly relevant measures of general application which pertain to or affect the operation of the Agreement, is subsumed under this General Obligation. Each member is required to respond promptly to all requests by any other Member for specific information on any of its measures of general application and ensure that the regulations and administrative guidelines that significantly affect trade in services are reliable and without implemented discrimination.

Conditional General Obligations: These are obligations pertaining to those services on which Member countries have agreed to make accessible to suppliers of services from other Member countries, and which they have included in their respective schedules commitments.

Member countries are expected Schedules prepare Commitments for the services they have committed themselves to accord to service suppliers of other Member countries and inform the Organization's Secretariat same. The of services to be included in the Schedule of Commitments can

be inscribed under two categories:

- Horizontal Commitments: commitments that serve as limitations for all services inscribed in the Schedule of Commitments. The rationale for the existence in the Agreement of such limitations is to avoid redundancies in limitations on the modes of supply of services:
- Sector-Specific Commitments: this pertains to the limitations imposed on each type of service.

Another purpose of the Agreement is provide to а schedule of commitments pertaining to the types services to be supplied under the four modes of service supply, the limitations to be imposed on those services, and MFN exemptions. Two types of limitations can be imposed on services supplied by service suppliers of one member in the territory of another member.

- Market Access Limitations:
 This category pertains to those limitations imposed on services or service suppliers from one member country in the territory of another member country.
- National Treatment Limitations: This category pertains to those limitations imposed on services that are comparable to services locally supplied in the host country.

The first of the two limitations assumes six forms:

- Limitations on the number of service suppliers;
- Limitations on the total value of transaction or assets;
- Limitations on the total quantity of service output;
- Limitations on the total number of natural persons deployed in a particular service sector;
- Measures that require specific types of legal entity, such as joint venture alone;
- Limitations on the participation of foreign capital.

Some of the limitations imposed through the second category include, among others:

- Limitations pertaining to discriminatory subsidies and other financial measure;
- Limitations pertaining to nationality requirements;
- Limitations pertaining to residency requirements;
- Limitations pertaining to licensing, registration and qualification requirements;
- Limitations pertaining to technology transfer/training;
- Limitations pertaining to local content requirements;
- Limitations pertaining to ownership of property/land.

Article 19 of the Agreement stresses that member countries commit themselves only to those supplies of services that they actually need, to accord services or service suppliers participation in limited or fewer sectors, and limit the supply of services to fewer types of transactions.

4.3 Agreement on Trade-Related Intellectual Property Rights (TRIPS)

TRIPS The Agreement constitutes one of the three major Agreements entered into by the World Trade Organization, and it has been in force since 1995. The Agreement on TRIPS is based on the Paris, Berne and Rome Conventions as well as the Washington Treaty on Intellectual Property. The provisions stipulations especially of Paris and Berne Conventions have been incorporated in the TRIPS Agreement more or less wholesale. Compared to those conventions that preceded it, the Trips Agreement has proved a more effective instrument trade-related protecting intellectual rights, because:

- It contains provisions for resolving trade disputes;
- It describes procedures by which protections of intellectual property rights could be implemented at the national level;
- It has provisions for the protection of rights pertaining to technological innovations, e.g. computer technology.

The TRIPS Agreement stipulates that, if member countries could not act on the minimum duration of protection of intellectual property rights conferred on creators, they could, however, set down terms of protection with longer duration than those set down by the Agreement. The

TRIPS Agreement has the following major objectives:

- To create conditions whereby creators are duly rewarded for their creation and thereby encourage the dissemination creativity;
- To give adequate protection to intellectual property rights and encourage the promotion of technological innovation and dissemination of technology;
- To reduce distortions and impediments to international trade.

The Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights has incorporated two major types of rights: Copyright and Related Rights and Industrial Property Rights, the details of which are enumerated below:

1. Copyright: This right pertains the protection of the intellectual products of writers, and performers. The intellectual products protected under this right include music, books, film, computer software and the like. The copyright protection extends expressions (in writing, through film, etc.) and not ideas, procedures, methods mathematical operations or concepts as such. In other words what is protected are not ideas but the expression, in concrete form, of the ideas.

Copyright protection forbids the reproduction and sale, through copying and cassette- or CD-recording, the products of writers

performers without the and authorization of the creators. The Agreement stipulates that. intellectual creations are used for purposes of research, education, comments, news broadcast, they can he used without authorization of the creators. The Agreement stipulates intellectual property rights that are protected under copyright and related rights, unlike those rights pertaining to goods and services that require registration (e.a. Trademarks). shall protected with no need for registration effective the day/year the work is made. Under the copyright and related rights provision, the creator of an intellectual property shall conferred with a lifelong right to protection of his/her product. Other than the life of a natural person, the term of protection shall be no less than 50 years from the making of the work for use by the creator's legal inheritors.

Related Rights: Copyright rights related pertain protection of performers, producers of phonograms (sound recordings), and broadcasting organizations. The owners of these copyright-related rights are not required to register in order to claim or use those rights. The term of the protection available this under Agreement to performers and producers of phonograms shall last at least until the end of a period of 50 years from the end of the calendar vear in which the fixation made the was or

performance took place. The term of protection granted to Broadcasting organizations shall last for at least 20 years from the end of the calendar year in which the broadcast took place.

3. Trademarks: As provided for in the Article 15 of **TRIPS** Agreement, trademark constitutes any sign, or any combination of signs, capable of distinguishing goods or services of one undertaking from those of other undertakings. The agreement further stipulates that such signs, in particular words including personal names. letters. numerals, figurative elements and combinations of colours, as well as any combination of such signs, shall be eligible for registration as trademarks.

As already pointed out, trademarks are used to distinguish the goods and services of one undertaking from other undertakings. those of According to the Agreement, initial registration, and renewal of registration, for a trademark shall be for a term of no less than seven years, while the registration shall be renewed indefinitely. If use is required to maintain a registration, registration may be cancelled only after an uninterrupted period of at least three years of nonuse.*

^{*} The provision attaches a condition: "unless valid reasons based on the existence of obstacles to such use are shown by the trademark owner. Circumstances arising independently of the will of the owner of the trademark, which constitute an

4. Protection of Geographical Indications: Trademarks under this category serve to identify goods originating from the territory of one Member, region or locality in that territory from those of other Members. These trademarks generally apply to agricultural products and products of handicraft and food industries. Such products are considered to have qualities, reputations or other characteristics that are attributed to their geographical origins. The reasons cited for the uniqueness of such products are the natural environment of the region from which they originate, such as the soil and the climate, or the peculiar mode of production used in the particular region. For example, it could be the locality's climate and nature of soil that probably gives the 'Sheno butter' its unique quality [just by way of an example—Trans.1

Trademarks protected under Geographical Indications are not considered private properties of individuals particular or enterprises. Rather, they constitute common properties of individuals or enterprises producing the same products in the same territory of a Member, or a region or locality in that territory. In other words, any person or enterprise can use the trademarks for the identification

obstacle to the use of the trademark, such as import restrictions on or other government requirements for goods or services protected by the trademark, shall be recognized as valid reasons for non-use."

[Translator's note.]

of the same product. The various signs that can be used to identify products or services [e.g. proper names, letters, numbers, etc. or their combinations] have the same function as trademarks. Since there is no internationally agreed system upon registration for trademarks, the issue is still being negotiated. trademarks under Regarding Geographical Indications, the **TRIPS** Agreement requires Members to protect the rights to the trademarks, but particularly to trademarks for wines and liquors.

5. Industrial Designs: These are artistic designs serving as embellishments or adornments for a given industrial product in accordance with the demands or requirements of the existing market. Industrial designs have the capacity to give a given product supplied to the market a special aesthetic worth, thereby enabling the product to compete and win against similar other products.

Industrial designs are products of the imagination that are mostly put to use in textile, automobile and electronics industries. The designs must be registered with a government agency in order to be conferred with protection rights. In order to be eligible for registration, the designs must be:

- novel, i.e. heretofore unknown to consumers;
- original, i.e. must be significantly different from known designs or combinations of known design features.

The TRIPS Agreement stipulates that the duration of protection of rights for industrial designs shall amount to at least 10 years. The idea is to enable the creators to get returns both on the labor and the expenses they invested in their creations and, at the same time, to encourage them to come up with new creations.

Patents: Patents, in the context of the TRIPS Agreement, is a certificate of ownership conferred upon individuals or groups, or enterprises for a given invention [in all fields technology]. The relevant provision of the **TRIPS** Agreement confers on the owners of the invention the right to prevent third parties not having the owners' consent from using the products or processes of invention. Members shall require an applicant for a patent to detailed and clear disclose information on the invention. An invention that enjoys protection the Patents provision under should be capable industrial/technical application. Patent rights are conferred both for products and processes. If the invention is for a product, it must capable of production. Patents for inventions are given:

- To provide legal protection and encourage the dissemination of the inventions among the public, while at the same time encouraging the creators to go public with their inventions:
- ➤ To encourage big industries to invest more

money for research, thereby facilitating the undertaking of more research;

 To create opportunities for the creation of alternate technologies.

For an invention under patent to be eligible for protection:

- It must be new or novel, i.e. it should not be part of previous inventions;
- It must involve an inventive step (i.e. it should not be obvious to the man-on-thestreet);
- ➤ It must be capable of industrial application.

Under the TRIPS Agreement, not all inventions are patentable. Among such products are:

- Products that are hazardous to human, animal, and plant life or health;
- Diagnostic, therapeutic and surgical methods for the treatment of humans or animals;
- ➤ Plants and animals other than micro-organisms.

The Agreement also stipulates in emergency situations that, natural disasters. (e.g. epidemics, etc.), Members (governments) can use. authorize third parties to use, the subject matter of the patent without the authorization of the right holder through compulsory licensing. According to TRIPS Agreement the term of protection for a patented subject matter is at least twenty years [computed from the filing date]. This means that the subject matter of the patent becomes public property, that is, anybody can use the subject matter of the patent without prohibition once the twenty years expire.

7. Layout-Designs [Topographies] Integrated of Circuits: Layout-Designs constitute one of the intellectual products conferred protection rights. The designs incorporate integrated circuits. These designs are used in such industrial products as watches, television. laundry washing machines and automobiles.

The designs involve a Three-Dimensional Disposition and they the sophisticated require knowledge and expertise of professionals, as well as huge investment. The main reason behind protecting these designs is to reduce the integrated circuits dimension (to reduce the space the product takes and the materials and the cost needed to produce it, by reducing its dimension) in order to support the process of creation. The term of protection for lay-out designs of integrated circuits shall be a term of no less than 10 years.

- 8. Undisclosed Information: Under the TRIPS Agreement Undisclosed Information is of two types: Trade Secrets and Test Data.
- Information under the Trade Secret category pertains to product formulae, designs, documents with the list of names of a company's clients and others of a similar nature. Since such

- information constitutes company's trade secrets. a handful only of the company's personnel are authorized to have access to the contents the information.
- Test Data incorporate Pharmaceutical and Agricultural Chemical Products. The Agreement confers protection rights on both types of products if they utilize new chemical entities. In order to market such relevant products, the company must first secure the consent of the Member country's government. The Agreement stipulates that the government, for its part, must commit itself to keeping the information it gets during negotiation process confidential.

Now that we have said this much about the three major Agreements of the World Trade Organization, let us now turn to the WTO's membership negotiation process.

5. Membership and Membership Negotiation Phases

The process of accession to the WTO is complex and demanding, particularly for poor countries such as Ethiopia. Countries that seek membership in the WTO are required to accede to laws regulations that making various changes in their economies. The cost/price member countries pay to secure accession to the Organizations could far reaching have implications to their economic

and social development. It is believed that the preparation for accession and participation in the negotiation requires huge financial and human resources. When we particularly consider the situation of the lessdeveloped countries, the required resources could pose a serious challenge to them.

Accession to the WTO involves an entirely different process from the processes involved in accessing membership in other international organizations, for example, the United Nations, the World Bank, or the International Monetary Fund. Membership in the WTO is a one-sided affair, as the lore has it. This means that the burden of demonstrating to existing members how to meet the requirements for membership falls squarely on the applicants.

Article XII of the Marrakesh Agreement stipulates that "any state or separate customs territory possessing full autonomy" can become member of the WTO on terms to be agreed between the state and members of the WTO. The terms of the provision run as follows:

"1. Any state or separate customs territory possessing full autonomy in the conduct of its external commercial relations and of other matters provided for in this Agreement and the Multilateral Trade Agreements may accede to this Agreement on terms to be agreed between such a state or separate customs territory and the members of the WTO. Such accession shall

apply to this Agreement and the Multilateral Trade Agreements annexed thereto.

"2. Decisions on accession shall taken by the Ministerial be Conference. The Ministerial Conference shall approve the on the terms of agreement accession by а two-thirds majority of the Members of the WTO.

"3. Accession to a Plurilateral Trade Agreement shall be governed by the provisions of that Agreement."

The determination of the cost a country pays or the obligations it enters into to become a member of the WTO is left to each Working Party. Because of this the cost paid and the obligations entered into vary from one country to another.

There are four technical phases that a country must pass through before becoming a member of the WTO. These are:

Phase One: Request for membership and setting up of Working Party (WP): Any country that seeks membership in the WTO sends, on the basis of Article XII of the Marrakesh Agreement, a request in writing to the Director General of the WTO. The Director General presents the request for consideration by the WTO General Council at its next meeting. Once the accession application has been considered and gains acceptance by all the members of the General Council,

a Working Party is set up to consider the application.

Phase Two: Information Gathering: This phase serves as a stage whereby the WTO members are informed about the applicant's economic status, but particularly about its foreign trade regime. It is duirng this phase that the applicant provides a Memorandum on its Foreign Trade Regime (MFTR). Memorandum should be prepared in accordance with the WTO Secretariat's Guidelines. The Memorandum is examined by the Working Party; WTO member countries present questions in writing, to which the applicant must respond in writing as well. The process continues until the Working Party is satisfied with the responses it gets. During this phase, other relevant documents (such as ACC Documents, Legislative Action Plan, etc.) could be presented for consideration as situations require.

Phase Three: Negotiations: Once the required/relevant data have been gathered, the Working Party calls a meeting in which it looks into those aspects of the applicant's foreign trade regime that do not accord with the WTO's Agreements. In this phase, the applicant is requested to submit its initial schedule of offers in goods and services, after which bilateral negotiations are held. The duration of the bilateral negotiations depends on the number of the applicant's main trade partners sitting in the Working Party. At the same time

that the bilateral negotiations are carried out, multilateral trade negotiations are held on general issues of concern all members/partners. Finally, the applicant and the Working Party get together to deliberate on the Terms and Conditions of Entry. It is during this phase that the Working Party compiles and summarizes the contents minutes the of all the meetings held and prepares its draft report.

Phase Four: Protocol of Accession: This is the final phase of the accession process. The report of the Working Party, the Protocol of Accession and the applicant's List of Commitments are compiled and submitted to the Ministerial Council or the General Council for approval. Although it has been stipulated once the Protocol Accession has been approved by two-thirds majority applicant's request would be endorsed, this has not been the case in practice. Following a favorable decision by General Council, the applicant is invited to sign a protocol of accession, which it must have ratified by its parliament. Then only does the applicant become a member of the WTO.

6. Ethiopia's Current Status

Ethiopia applied for membership in the World Trade Center in January 2003. Before submitting its application Ethiopia has been attending meetings of the Organization with an observer status for six years. Its application was submitted to the

General Council and unanimously accepted in March 2003, leading to the setting up of a Working Party. Following this, national and technical committees were set up to further follow up the process within Ethiopia. The technical committee was assigned the task of preparing the Memorandum on the country's Foreign Trade Regime, which constitutes the first substantive phase. The Memorandum was reviewed at different levels, after which it was endorsed and sent to the Secretariat of the WTO in December 2006. Ethiopia currently in the Questions and Answers phase in which it clarifies to the members nature of its policies and institutions.

There is no specific deadline for the accession process. The time it takes to get to the final phase depends, by and large, on how and efficiently quickly applicant does its part of the job. This does not mean, however, that negotiating members do not influence the process one way or another. Experience has shown that it takes a very long period for some (China 15 years) while it takes a very short period for others. In the case of Ethiopia the process is estimated to take 5 years, from the date the Memorandum was submitted to the Secretariat of the WTO, that is, until December 2006. The process, it is estimated, will be finalized by the end of 2011. Ethiopia was asked to respond some 220 questions by the

United States of America and Canada towards the end of February 2007. The responses to the questions have been by **National** approved the Committee and they are expected to be submitted to the WTO Secretariat soon.

In the last few years questions have been raised regarding the Memorandum and other related documents to which responses have been prepared. Pilot studies if this is what is intended the Amharic have been undertaken in the area of the three pillars of the WTO; namely, goods, services and intellectual property rights. The draft of the studies has been reviewed at a workshop in which the relevant bodies participated. Legal surveys have also been conducted to make sure that the country's trade regimes are in with the accord **WTO** Agreements. Training programs on trade negotiations have been conducted for members of the WTO Technical Committee and other professionals. The experiences of countries that recently joined the WTO have been presented at a meeting in which stakeholders participated. Capacity building and awareness raising activities have been undertaken (mostly at the Federal level, but also in some regions) regarding the basics of the WTO and its various Agreements.

- 7. Benefits and Challenges of Membership
- 7. 1 Benefits

Various studies explain that membership in the WTO has multifaceted benefits, beginning with additional income for individuals and extending to preventing armed conflicts. Because the WTO operates on the basis of legal regimes these regimes help to ease facilitate the trade exchange members. The among basic principles of the system encourage ease and efficiency in market access to major markets and protect governments from undue pressures exerted by interest lobby groups. Since various transparency criteria have been put in place, the system encourages good governance, and in the event that disputes arise for various reasons, there is a dispute settlement mechanism which helps promote peace between members.

The proponents of this line of thinking advise that conducting trade in a systematic and free manner reduces the costs of transactions. encourages competition, thereby leading to various alternatives for beneficiaries to choose from. Such a process helps access to quality products and services at competitive prices. When, in this manner, trade expands, job opportunities will grow to the same extent, economic growth will speed up and, ultimately, all this will be reflected through the collective income of societies. Looked at from the vantage point of these general issues, and taking Ethiopia's present conditions, the benefits that the country can gain can be itemized as follows:

1. Building a strong institutional capacity

Accession to WTO membership demands from the very outset meeting the criteria the regime requires. These criteria in the main pertain to institutional building. capacity This institutional capacity building process requires the creation of trained and skilled manpower lawyers, economists. (trade skilled negotiators); strong institutions (WTO representative offices, national standards. customs): and infrastructure development (roads, ports, telecommunications, etc.). The various forms of support that the Organization, in collaboration with other development partners, provides, particularly for the less developed countries such as our own, will create opportunities to institutional build а strong capacity that will help these countries benefit from the international trade regime.

2. Reliable market access

The international trade regime requires Member countries to enter into a Tariff Binding Commitment and to provide information on the various trade laws and procedures, a process that helps member countries get a reliable market access to big international markets for the products and services they export. The market access opportunities presently open to

Ethiopia in the world market are available to us entirely on the good will of the countries with trade relations with us; since the countries are not obligated by any legal regime, they could easily deny the country access to their markets.

3. Attracting of foreign investment

The Agreements and basic principles of the Organization are not of such nature as to invite or allow arbitrary change. Because this state of affairs enables the development of a stable economic policy, it creates an opportunity both for local and foreign investors to invest in the country. This can be considered as a sure guarantee particularly for the flow of foreign investment into the country.

4. Benefit from the dispute settlement mechanism

One of the systems that the World Trade Center set up is the dispute settlement mechanism for the resolution of trade-related conflicts. Because such conflicts can be resolved in a transparent and systematic manner, it helps develop sustainable trade relations among Members.

5. Broader alternatives/choices for beneficiaries

Because the international trade regime encourages competition among Members, it provides better opportunities for consumers to benefit from quality products and services at competitive prices.

6. Elimination of marginalization.

Membership in the World Trade Center and participation in the international trade regime is considered helpful in preventing the risk of marginalization by other international financial institutions or the developed countries.

7.2 Challenges

The major challenges are:

- 1. The possibility, in the case particularly of the least developed countries. of incurring huge expenditure in their efforts to make their policies trade and regulations accord with the Organization's various Agreements;
- 2. The chances for local industries being exposed to lopsided foreign competition as a result of the tariff reduction the country is required to commit itself to during the many negotiations that follow after membership, as well as the same kind of exposure to unfair competition local investors would face as a result of opening up the service sector to foreign service providers;
- The fact that the tariff imposed on imported goods should be reduced through various negotiations even after the country has been accepted into WTO membership could

negatively affect the government's general revenue; the fact that tariff constitutes the bigger share of the revenue governments in less developed countries generate through taxation affects severely the governments' revenue generating capacity, etc.

The parallel existence of the potential benefits to be gained through membership in the World Trade Organization and the challenges posed thereby make the process of accession to membership controversial. It may be possible to argue on whether or not to opt for membership as two alternatives, as the option not to be considered in its own right. However, as things concretely stand in today's world (and in which we already find ourselves), there is not better alternative than facing inevitable and joining the rest of the world and becoming part of the international trade regime, and making a sustained effort to work towards being able to develop a competitive market. The choice to compete, however, must be based on a well considered study whereby national negotiation positions should be adopted in the different sectors to ensure the protection of the country's interests and benefits. For such inputs to produce the desired outcome, a lot is expected from professionals and groups of professionals in the country's research institutions. In order to benefit from the international trade regime, government consultants and the country's intellectuals must also work hand in hand.

7. Conclusion

The General Agreement on Tariffs and Trade (GATT), which was signed in 1947 by 23 members following a movement in 1940 to establish a world trade institution, served for 50 years in coordinating the world trade negotiations, until it passed on its mandate to the present World Trade Organization (WTO), which was founded in 1995. While about 8 trade negotiations were carried out under GATT, a of the activities undertaken during the Uruguay Round that lasted from 1986 to 1994.

The present trade negotiation round, which constitutes the 9th Round, is known as the Doha Development Agenda (DDA). It coordinates the current trade negotiations. The Doha Development Agenda's main area of focus is development, and the issues of the Agenda it has set are still being negotiated.

While Ethiopia started participating in the WTO as an observer in 1997, it applied for membership at the beginning of 2003. It is expected of the country to undertake numerous trade-related activities and pass through various phases before accessing membership in the Organization. So far, the Memorandum, which constitutes the activity of the first substantial phase, has been submitted to the Secretariat of the WTO. Responses to the first phase questions raised by the United States and Canada have been prepared, while pilot studies have been conducted in the various sectors.

It is clear that to emerge successfully in the accession negotiations numerous issues must be taken care of. Everybody is duty bound to contribute their share towards this important national goal.

The main task awaiting us in this regard is the creation of a national institution capable of protecting our national interest and equipping ourselves with the capacity to conduct the negotiations.

This is where Ethiopian intellectuals come into the picture.

9. Vision

My vision for Ethiopia 20 years from now, that is the year 2020 Ethiopian calendar, is to see a land in which democracy, peace and equality have flourished and where industrialization and investment have expanded. I would like to see a land capable of competing in the world market and sitting on a par with the middle-income countries of the world.

References

The Doha Development Agenda (Doha Declarations) (2001).

Doha Work Programme (2004):

Decision Adopted by
the General Council on
1 August 2004,
WT/L/579,

The Legal Texts (2002): The Results of the Uruguay Round of Multilateral Trade Negotiations.

Setting the Trade Policy Agenda: What Roles for Economists? (2005).

The Sixth Ministerial Conference.

Hong Kong, 13-18

December 2005

(WT/MIN (05) DEC).

Understanding the WTO (2006).

New arrivals

- Proceedings of the Fourth International Conference on the Ethiopian Economy (2 volumes)
- > Ethiopian Journal of Economics Vol. XIV No. 1
- Quarterly Macro Economic Reports Vol. 5 No. 2
- Report on the Ethiopian Economy Volume V 2005/06: (Unemployment Challenges and Prospects)
- Vision 2020 Ethiopia (Amharic version) volume II)
- Quarterly Macro Economic Reports Vol. 6 No. 1 Juanuary 2008

የኢኮኖሚ አ*ጋሪነ*ት ስምምነት (EPAs): የኢትዮጵያ አጠቃላይ ሁኔ□ አቶ አ*ሚን* አብደላ

I. መፅቢ□

በአስገራሚ ቆጥነት IIII በመ ው ተትራንስፖርትና የመገናኛ ቴክኖሎጂ የተነሳ ዓለማችን ወደ አንድ መንደርነት እየተቀየረች ከመጠች ሰንበት ብላሰች። ከዚህ ው ሽደትና አንዱ ሀገር ከሴላው ጋር ተቆራኝቶ ባለበት ሁኔታ ለብቻ ተነጥሎና በርን ዘግቶ መኖር የማይቻልበት ደረጃ ላይ በመደረሱ ወደ ዓለም ኢኮኖሚ ሙህደት መንዝ ግድ ይላል።

ሳስፋት 3 አሥርት ዓመታት በአውሮፖ ህብሬትና በአፍሪካ ካሪቢያንና ፖስ□□(ACP) ሀገሮች መካከል የነበረው የንግድ ግንኙነት በሁለትዩሽ የሚመራ የተለያዩ ስምምነቶች ነበሩ። ስምምነቶቹም የተቀረፁበት ዋነኛው □ለማ □ACP ሀገሮች በአውሮፖ ህብረት *ገ*በ*ያ* ውስዓ □ተሻለ ክ□ል *እንዲያገኙ* ታስቦ ነበር። ስምምነቶቹም እ.ኤ.አ ከ1975 እስከ 2000 የሎሜ እና ከ2000 እስከ ጃንዋሪ 2008 የኮቶኑ ናቸው።

በሎሜው ስምምነት የACP ሀገሮች ምርቶች በአውሮፖ ሀብረት ገበያ ውስጥ አቻ ለአቻ ባልሆነ (Non-reciprocal) መልኩና የተሻለ ዕድል ተሠጥቶአቸው ገበያ ውስጥ እንዲገቡ ይደረጋል። የACP ሀገሮች □ ብሪካ ምርቶች ከቀረጥና ከኮታ ነፃ ሙሉ ለሙሉ የሚገቡ ሲሆን የ□ርሻ ምርቶች ግን ከአውሮፖ ሀብረት □ ሌ □ኤርሻ ፖሊሲ አኳ□ □ □ ኤንዲገቡ ይደረጋል።

የዚህች አጭር ፅሑፍ *ዓ*ለማ በአውሮፖ ህብረት □ና ACP ሀገሮች መካከል 🛮 የተደረገ ያለውን ወደ ነጻ የሚያመራውን የንግድ ቀጠና የኢኮኖሚ *አጋርነት* ስምምነት(EPAs) ድርድር አጠቃሳይ ひをから የሀገራችንን የመፈረም ሁኔታ በመዳሰስ ለውይይት ማቅረብ ነው።

- 2.1 □ ሪካዊ አመጣጥ የአፍሪካ፣ የካሪቢያንና የፖስፊክ ሀገሮች ከአውሮፖ ひれるオ 20 የኢኮኖሚ ግንኙነት በ1957 የሮማ ስምምነት መሠረት ተመሠረተ። የግንኙነቱ መነሻ የACP ሀገሮችን የኢኮኖሚና ማህበራዊ ልማትና ዕድንትን የማንዝ መርህ ይዞ ነበር። ችህም የACP ሀገሮች ከአውሮ*ፓ*

ህብረት *ጋር* አቻ ባልሆነ (Non-Reciprocal) መልኩ መነገድ □ንዲችሉና ቅድሚያና የተሻለ የገበያ ከ□ል (Special and Differential Treatment) አግኝተው ኢኮኖሚያቸውን □ንዲያሳድጉ ማመቻችት ነበር::

በዝህም መሰረት ከ ACP ሀገሮች አውሮፖ ወደ $\eta \Omega S$ *ከማ.ገ*ቡት ምርቶች ውስጥ 96.5 በመቶ የሚሆነው ከቀሬጥና ከኮታ ነፃ መረጀዎች መሆኑን የሚገቡ ይሳያሉ፡፡ P1996 የአውሮፓ አረንንዴው ሥነድ የACP ሀገሮች በአውሮፖ ህብረት ነበደ N1976 ውስጥ ከነበራቸው የ6.7 በመቶ ድርሻ በ1994 ወደ 2.8 በመቶ ዝቅ ማስቱን አሳይቶ የሎሜው የንግድ ስምምነት ውጤት በአጠ*ቃ*ላይ ተስፋ አስቆራ*ጭ* እንደ ነበር ደምድሞአል^ሽ።

የዓለም ባንክ የ2004 ሪፖርትም □ንደዚሁ በአደጉና በታዳጊ ሀገሮች መካከል የሚመሠረተው የነፃ ንግድ ቀጠና አቻ ለአቻ (Reciprocal) ካልሆነ በስተቀር ታዳጊ ሀገሮች ተ□*ቃሚ* እንደማይሆኑ ያሳያል:: **ለዚህም የአ**ቻ ለአቻ ያልሆነው ግንኘ -ነትና የሎሜው ስምምነቶች **እ**ስከ አሁን ድረስ አጥ ጋቢ ውጤት *እንዳ*ላስ*ገኙ ማስረጃነት ያደርጋ*ሱ^{ሽሽ}::

አቶ አሚን አብደላ በ1987 የመጀመሪያ ዲግሪያቸውን በኢኮኖሚክስ በ1993 □ሁለተኛ ዲግሪያቸውን በኢኮኖሚክስ ፖሊሲ አናሊስስ ከ አ.አ. ዩኒቨርሲቲ አግኝተዋል። ከነሐሴ 1987 እስከ መስከረም 1999 □ም. በ7ንዘብና ኢኮኖሚ ልማት ሚኒስቴር እና በብሔራዊ ባንክ ያገለገሉ ሲሆን ከጥቅምት 1999 ጀምሮ በ EEA/EEPRI የንግድና ኢንዱስትሪ ቡድን ውስጥ ተመራማሪ ሆነው በማገልገል ላይ ጁ⊑ኛሉ።

የኢኮኖሚ አጋርነት ስምምነት የመጣሙ ህብረት በአውሮፓ □SNACP ሀገሮች መካከል የነበረው ቅድማያና የተሻለ የገበያ ዕድል በመስጠት ላይ የተመሰረተው የንግድ ስምምነት □ኤአ በ□ሴምበር 31 ቀን 2007 የሚያበቃ በመሆኑ $\square \mathcal{P}$ hwto $\square \mathcal{C}$ $\square \mathcal{P}$ $\square \square \mathcal{P}$ አዲስ የንግድ ስምምነት መፈረም የግድ ስስሆነ ነው።

የተናጠል የንግድ ዕድል (Unilateral መስጠት trade preference) የሚመስከተው **PWTO** ÐÀ Enabling አንቀፅ ነው። ጁህ አንቀፅ የንግድ ዕድል መስጠት የሚቻለው ሀገሮችን እንደ የልማት ብቻ ደረጃቸው በመለየት ነው Lugo ማለት ይሳል። ዕድሱ መስጠት የፈለን บาต ስሁሉም ለሚቯዥ ሳጁ ՈԺЯ□Ժ በመነት በልማት ወይንም ወደ□ላ ስቀሩ (LCDs) በሙሉ ነው እንጂ *ገ*ሮችን በተለያዩ ምክንያቶች ለያያቶ መሆን ይገልጻል። 🗅 ተማው **እንደሌለበ**ት ስምምነት 77 ዕድሱን ΛACP ሀገሮች ብቻ *ነ*ኇሎ ሲሰኇ ነበር። Ŀv ひをす ነው የሎሜውን ስምምነት WTO h **Enabling** እንዳይጣጣም አንቀፅ 26 ያደረገውና ለውጡን ያስገደደው።

ከዚህም በተጨማሪ **ለ**ው.ሙ.ን ያስንደደሙ ነገር ተመሳሳይ ዕድል ከአውሮፓ ህብረት የተነፈ*ጋ*ቸው ሴሎች በማደግ ሳይ *የሚገኙ ሀገሮች* hWTO บๆ አንፃር የዕድሎን ህጋዊነት ጥያቄ ውስጥ ስላስንቡት በአውሮፓ ህብረት ሕና **NACP** ዕድል ሀገሮች የተናጠል የንግድ ስ*ማራ*·ዘምና የሚያበቃበትን 216 *ችህንን የሚመለከት* PWTO UB +□**□**9. እንዳይሆን (waiver) መጠየቅ የማድ ስለሆነ ለዚሁ ዓላማ ተብሎ በ2001 ተ□ጃቆ □ተ□ቀ□ው: waiver 🗆ስከ ዲሴምበር 31 43 2007 ብቻ ሊራዘም ችሎአል።

ጁህ □ተሥ□ው: waiver ማብቂ□ው: መቀረቡ በአውሮፓ ህብረት እና ሀገሮችመካከል የሚኖረው **NACP** \Box ንግድ ግንኙነት ከWTO ሀፅ \Box C እንደ ጣጣም いるさ **ግል**ፅ አማራጮች ብቻ ነበሩት። አንደኛው የአውሮፓ ህብሬት የሚሰጠውን ከ口ል h WTO Enabling አንቀፅ ጋር *እንዳ ጣጣም* **አድር**ጕ ስሁሉም ՈԺԴ□Ժ ሳጁ ስማ.□ኑ ወጹም ስሁሉም LDCs መስጠት። ይህንን ሀገሮች ብቻ ማ□ሬፅ ΛACP የሚሸፈሽርና የተሠጠውን ዕድል ንግዳቸውን የወጨ. ለአደጋ የ*ሚያጋ*ለልጥ ነው። ሁለተኛው የነፃ ስምምነት ቀጠና በአውሮፓ いれてすら በACP ሀገሮች መካከል መመስረት ነው። ይህንን ሁለተኛ ውን አማራጭ ነው የአውሮፓ ህብርት ተቀብሎ የኢኮኖሚ *ኢጋርነት* ስምምነት *እንዲፈ*ረም የወሰነው።

2.2 የኢኮኖሚ አጋርነት ስምምነትን
ከWTO □ር መ□□ም የአውሮፓ
ህብረት፤ ከ77 የACP ሀገሮች ደግሞ
55ቱ የዓለም አቀፋ የንግድ
ድርጅት(WTO) አባል ሀገሮች
ናቸው። በመሆኑም የድርጅቱ አባል
ሀገሮች የሚፈርሟቸው ማናቸውም
የንግድ ስምምነቶች የዓለም አቀ□
የንግድ ድርጅት ህግ ጋር መጣጣም
ፅ□ ችላል።

በዚሁ የአለም አቀፋ የንግድ ድርጅት ህግ *መሠረት ልዩ ድጋ*ፍ *መ*ስጠት *መስያ*የትና በሀገሮች መካከል የለበትም መድሎ መኖር (Most Favored Nations, MFN treatment) የሚለውን መርህ ሲተላለፍ አቻ ለአቻ ያልሆነ (Non-reciprocity) የንግድ ስምምነት ደግሞ በነፃ ቀጠና ስምምነት ውስጥ በWTO የንግድ የተሠጠውን ልዩ መብት ጃዓሳል።

□ነዚህን የዓስም አቀፋ የንግድ ድርጅት(WTO) ህፅ □□ ሰ ሙቀጠል የማይቻል በመሆኑ በአውሮፓ ህብርትና በACP ሀገሮች ሙካከል የነበረውን የንግድ ስምምነት ከWTO ሕግ ጋር □ንዲ□□ም አድርጎ መቀየር አስፈልጎአል።

ስምምነትን የኢኮኖሚ *አጋርነት* ከዓለም አቀፍ የንግድ ድርጅት ጋር ለማጣጣም በታፃ ቀጠና የንግድ ስምምነት ሥር የ GATT አንቀፅ 24ን ማሟላት ይኖርበ□ል። ጁህ አንቀፅ 77 በራሱ ያስቀስት ባስመሆኑ በዶሃ ዙር (Doha Round) $\Box C\Box C$ \mathcal{M} ሻ \Box እየተደረገበት ይገኛ ል። ይህ አንቀፅ በ□ዳጊ ሀገሮች መካከል preferential regional agreement \Box 34.4Cየሚፈቅድ ሲሆን *እንዲሻሻል* የተፈለገው አንቀሁ አድማሱን አስፍቶ በአደንና መካከል በታደን ሀገሮች የሚፈጠሬውን 49 ቀጠናን *□34.8*5†÷÷ ነው። ከዚህም በተፊ ማሪ ለ□ዳጊ ሀገሮች የተለየ የንግድ ድጋፍ እንዲደረማሳቸው ጁ□ጁቃል። በዓለም አቀፍ የንግድ ድርጅት ውስጥ ያልተቋጩ የንግድ ድርድሮች ከሚፈለገው ያለበ መ□ፅ□ታቸው በወቅቱ **NEPAs** መ□ደድ ላይ የራሱ የሆነ ተ□□ኖ **አሳድሯል**::

በመሰረቱ በኮቶኑ ስምምነት ላይ ቀን የተቀመጠው የዲሴምበር 31 2007 ቀነ-Ⅲብ □ሳቢ አድርጐት የነበረው 949 ቀጠናን የንግድ ስምምነት የሚመስከተው PWTO U□A $\Box C$ บอ (Doha Round) $\Box C\Box C$ **EPAs** ከመገባደዱ አስቀድሞ ይሻሻላል የሚል ታሳቢ አድርጎ ነው።

ምንም □ንኳ የአውሮፓ ህብረት □ና ACP ሀገሮች ህ□ መሻሻል

issues of economic integration(2005)

¹ Hirsch the logic of north-south economic integration: integration theories and legal mechanism across the north south divide, 32(1)legal

□ንዳለበት ከስምምነት የደረሱ ቢሆንም የዶሀው □C(Doha Round) ድርድር ባለመቋጨቱ የተነሳ ACP ሀገሮች በወቅቱ ባለው ህግ □ንዲገዙ አስንድዶአል።

የሁለቱን ወገኖች የንግድ ግንኙነት hWTO የማጣጣሙ ሥራ በአንድ ሳይሆን 2.16 የሚከናወን ደረጃ በደረጃ የሚፈፀም በመሆኑ በሁለቱ *መ*ካከል በርን የመክፈቱ ሁኔ□ በ reciprocity ላይ የተመሰረተ ሆኖ መበሳሰዓ (Asymmetry) ይኖረዋል። ይህም ማስት ስACP ሀገሮች ረዥም የሽግግር ወቅት መስጠት አንደኛው ሲሆን ሴሳኛው 🎞 ሪፍና ሴሎች ንግድን ሲያደናቅፋ የሚችሉ ህሎች *መ*ነሳት ወንኖች ላይ ከሁለቱ የሚጠበቅባቸው ሁኔታ ነው።። የኢኮኖሚ *አጋርነት* በመሠረቱ ስምምነት ወደ ነፃ የንግድ ቀጠና ምሥረ \square $\Box \sigma_1 \Box \sigma_0 c$ $\Box\Box\Box \varphi$ ስምምነት ነው። በመሆኑም የነፃው ቀጠና ምስፈታ አጠቃላይ ዕቅድና ተፈፃሚ የሚያደርገው ተቀባይነት **∠**□ 9° □ስው፧ Ш∙п እንዲኖረው ያስፈል*ጋ*ል።

የሽማግር ጊዜን በሚመለከት እንደ
GATT አንቀፅ 24 መሠረት ከ10
ዓመት መብለጥ የለበትም፡፡ ከዚህ
የረዘመ ጊዜ የሚወስድ ከሆነ ጉዳዩ
የተለየ መሆኑ በቂ ማብራሪያ
ሲኖረው ብቻ ተቀባይነት

□ንዴ ACP ሀገሮች አመስካት የሽማግር ወቅቱ ርዝመት ውሳኔ □ታዳጊ ሀገሮችን የንግድ የዕድገትና የፋይናንስ ሁኔታን ባገናዘበ መልኩ ታይቶ መሆን ይኖርበታል የሚል ነው። ያም ሆነ ይህ የሽማግር ወቅቱ ከፌርማው ቀን አንስቶ ከ18 ዓመት በታች ያጠረ መሆን የለበትም የሚል አቋም ይንፀባረቃል።

ሴሳው *መ*ስፈርት የነፃ ቀጠና ስምምነት ላይ በሚደረስበት ጊዜ □ ሪፍና ሴሎች ንግድን ሲያደናቅፉ የሚችሱ *ህጐ*ች ከሞላ *ጐ*ደል

የሸቀጥ ንግዶች ከሁሉም ላጁ (Substantially all the trade) መነሳት ይኖርባቸዋል የሚል ነው። እንደ EU አቅዋም 90 በመቶ የሚያያነው የንግድ መጠን በመካከላቸው 79 መሆን ያለበት ቢሆንም መቶኛው በሁስቱ ወገኖች መካከል የተለያየ *ፕመር□ ዎች* ይኖሩ□ል። አውሮፖ መቶ በመቶ በሩን የሚከፍት ከሆነ የACP ሀገሮች 73 ብቻ ይጠበቅባቸዋል 80 ምክንያቱም በአ*ማ*ካይ 90 1100平 ስለጣሆን:: ይህ ደግሞ የኢኮኖጣ አጋርነት ስምምነት ከዓለም አቀፋ የንግድ ድርጅት บๆ ኃር □ንዲጣጣም ያደርገዋል።

3. የድርድር ሂደትና የባስ ድርሻ አካባት ተሳትፎ

□ACP ሀገሮች ከአውሮፓ ህብረት $\Box C$ *ከያንዳን*ዱ አባል UTC. ብቻውን መደራደር አስቸ 2ሪ መየኑን በመረዳታቸው የተነሳ **ጥቅማቸውን** ለማስከበር ሲሎ **እራሳቸውን** በተለያዩ ቡድኖች በማደራጀትና 826 አቋም ሥልት የማይዙበትን በመንደፍ □ር□ሩን ለማካሄ□ በእንቅስቃሴ ላይ ለዚህም ስኬታማነት **ጃ**⊑ኛሉ። ሕነዚህ PACP ሀገሮች በስድስት ክልሳዊ ቡድኖች ተከፍለዋል።

ኢትዩጵያም 16 ሀገሮች በአባልነት □ሚ□ኙበት የESA¹ ማለትም የምስራቅና ደቡባዊ አፍሪካ ሀገሮች የተደራዳሪ ቡድን ውስጥ ገብ□ ከአውሮፓ ህብርት ጋር በመደራ□ር ላይ ትገኛስች። በ□ር□ሩ ደንብ መሰረት ድርድሩ ከመጀመሩ አስቀድሞ □የንዳንዱ

ከ⊔ር⊔ፍ ደንጠ መበረጥ ድርድፍ ከመጀመሩ አስቀድሞ □የንዳንዱ ሀ□C □National Development and Trade Policy Forum (NDTPF) ማቋቋም አስበት። *የሚቋቋመ*ውም ፎሪም ከ*መንግሥት* ፣ ከግሉ ክፍለ ኢኮኖማና ከሲቪል ማህበረሰብ በሚውጣጡ የኮሚቴ ተወካዬች አባላት ይሆናል። በዚሁ መሠረት ኢትዬጵያም ይህንን ብሔራዊ ፎረም □.ኤ.አ. ጁላይ 22 ቀን 2004 በኦ□ሴል አቋቁማለች²።

የዚህ ሀገራዊ ፎረም ዋነኛ ተፅባር **፲**ሕ*ያንዳንዱን ሀገር አቋም የሚገ*ልፅ ሥነድ *ማ*ዘ*ጋ*ጀት ነው። Lugo አቋም የሚዘጋጀው PNational Study on the Impact and Sustainability of the EPA for Ethiopia ጥናት ግኝት በማድረግ ሳጁ መሠረት ነው። መሠረት በዚሁ ኢትዮጵያም የራስዋን ጥናት አካሂዳ በ□ርሱም ሳይ በመመስፈት የአቋም ሠነድ አዘ*ጋ*ጅታለች ::

የየሀገሮቹ ከተንባደደ በሓሳ 6.1) □NDTPF ቡድኖች የየሀገራቸውን አቋም በESA Шራ መ□ረ□ ላጁ በማቅረብ በቀጠናው ደረጃ ድርድር ማካሄድ ነው። **NESA** ውስዓ በሚደረገው የአባል ሀገሮች ድርድር የቀረበው ሰነድ ከዳበረ በ□ሳ ŒSA ሀገሮች አንድ የ*ጋ*ራ አቋም በመሆን ከአውሮፓ ህብርት *ጋር ለሚ*ኖረው ድርድር መነሻ 🗆ንዲሆን ስህብረቱ ይቀርባል። ይህንን ሰነድ መሰረት አድርገው ነው ብራስልስ የሚገኙት አምባሳደሮችና **ESA** የየሀገሩ የንግድ *ማ.*ኒስትሮች ከአውሮፓ ህብሬት □ር □ር□ር □ሚ□ካሄዱት።

□ር□ሩ በሶስት ደረጃ የሚከናወን ነው። □ነርሱም የቅድሚያ ትኩረት ርዕሶችን የመሰየት፣ በቅ□ሚ□ ትኩረት ላይ መደራደርና □ማጠናቀቅ ናቸው። በቅድሚያ

33

¹ □ESA ሀገሮች ቡሩንዲ፣ ኮሞሮስ፣ ዲ.ሪ.ኮንጎ፣ ጂቡቲ፣ ኤርትራ፣ ኢትዮጵያ፣ ኬንያ፣ ማዳጋስከር፣ ማላዊ፣ ሞሪሽስ፣ ሩዋንዳ፣ ሲሽልሽ፣ ሱዳን፣ ዩ*ጋንዳ*፣ ዛምቢያ እና □ምባቤ ናቸው።

² MOTI, 2007. the *National Study* on the *Impact and Sustainability* of the EPA for Ethiopia(Draft final)

ትኩረት ስር የአውሮፓ ህብርትና □ACP ሀገሮች ስድስት ዋና ዋና ጉዳዩችን አርዕስተ ለይተዋል:: □ነርሱም የገበያ *ዕ*ድል፣ □ርሻ፣ የልማት □ΨŢ ትብብር የአንልግሎት ንግድና ከንግድ ጋር ተዛማድነት ያሳቸው ጉዳይዎች ናቸው። በእነዚህ ላይ ላለፉት 4 □መታት ድርድር ሲካሄ□ ቢቆጁም እስከአሁን ሙሉ በሙሉ መቋ□ **አሳ**ንኘም።

3.1 □ቌሉ □ኢኮኖሚ/የሲቪል ማህበረስብ ማንዛቤ፣ ተሳትፎ □ና ዝማጅት

□ACP ሀገሮች የግሉ ክ/ኢኮኖሚ □EPAs ስምምነት መልረም የተነሳ ለሚከተለው አሉታዊም ሆነ አዎንታዊ ተፅዕኖዎች ግንባር ቀደም ተቋዳሽ በመሆኑ ስለስምምነቱም ሆነ □C□ሩ ይዘት አትኩሮት መስጠት ጃ□በቅበ□ል።

ይሁን እንጂ የሀገራችን የግሎ ክ/ኢኮኖሚ በሰነድ አዘጋጅ ኮሚቴ በአባልነት ደረጃ የተወከለ ቢሆንም □ተሳትፎው ደረጃና ዋልቀት ምን ያህል ትርጉም ያለውና ውጤ□ማ እንደሆነ ግልፅ አይደለም።

የሌሎች ሀገሮችን ልምድ 883 □ንደሆነ የግሎ ክ/ኢኮኖሚ ተሳትፎና **ግንዛቤ እጅግ የሳቀ ነው**። በአ*ንዳ*ንድ አፍርካ ሀገሮች የግሎን ክ/ኢኮኖሚ ቡድኖች ከስምምነቱ የማ.ወክሎ ተጠቃሚ ነን ብለው የሚያስቡት እንዲፈርም በመወትወት ላይ ሲገኙ በአንፃሩ ተ⊡ጽ እንሆናስን ያሉት ወገኖች ደማሞ ስምምነቱ *እንዳ*ይፈረም የበኩላቸውን እንቅስቃሴ በማድረግ ሳይ ይ*ገ*ኛሉ።

ኬኒያን የወሰድን እንደሆነ የአበባ ላኪዎች EPAsን በወቅቱ ያስመፈረምን ተከትሎ የሚከስትባቸውን የንግድ መቋረጥ ወይንም በአውሮፓ ገበያ ሊያ ጋጥማቸው የሚችለውን ከፍተኛ **□ታሪፍ ምጣኔ ከግምት በ**ማስገባት መንግሥታቸው ፊርማውን በቀነ-እንዲያኖር **スየ**ተሯሯ□-ሲሆን በአንፃሩ በስምምነቱ ምክንያት 65 በመቶ የሚሆነው የአምራች እንዱስትሪዎች ተጕጂ በመሆናቸው ድምፃቸውን የተቃውሞ \Box \Diamond σ \circ **ፉ**□ኇለ³… *እንዲሁም* ሌሎች አነስተኛ □ልተ□ራፃ፦ ሕና ድሆች አምራቾችና ደካማ ከመሆናቸው ድምፃቸው የተነሳ ሲ*ያ*ሰሙ ባስመቻላቸው የሲቪል ድርጅቶች ድምፅ ማህበረሰብ ሆ⊒ቸው ሲንቀሳቀሱ ይ□□ል።

በዚህ ፈንድ ሀንራችን ላይ የሚ□ጁ የስም። ምናልባት □ንቅስቃሴ ስምምነቱን ለመፈረም የማትገደድ መሆኑን ታስቢ በመውሰድ ይሁን ወይንም ከግንዛቤ ዕጥረት በሀገራችን ሀገሮች የሴሎች መሰል □ንቅስንቅንቃሴ በማሎም ሆነ *ማ*ህበረሰብ በሲቪል በኩል አይ🗆 ጁም።

ስምምነቱ ከሞሳ ጎደል የንግድ \Box ንደመሆኑ ከመፈረሙ በፊት የንግዱ ማህበፈሰብ የበኩሎን ተሳትፎና ዝማጅት ማድረግ ጁ□በቅበታል። የተሳትፎውም ደረጃ ያስፈና በማሎ ከስም *የመ*ወከል ክ/ኢኮኖማ. ላይ ሊያደርስ የሚችለውን አሎታዊና አወንታዊ ተፅዕኖ በጥናት አስደግፎ ማቅረብ ጁ□በቅበታል:: ከዚህም አልፎ የጥናቱ ውጤት በሀገራዊ የአዳም

³ Oxfam, a matter of political will: how the European Union can maintain market access for African Caribbean and pacific countries in the absence of economic partnership agreements, briefing note April 2007

ሥነዱ ውስጥ መካተቱን ጣሪ*ጋገ*ጥ ይኖርበ□ል፡፡ ጁህ ካልሆነ የግሎ ተሳትፎ ተፈሳጊ ውጤት ሲ*ያ*ስንኝ አይችልም፡፡

የስቪል ማህበረሰቡም ቢሆን ድምፅ የሴላቸውን ተጎጃ የህብረተሰቡ ክፍሎችን ወክለው ጉዳዩን በመከ□ተል አስፈላጊውን እንቅስቃሴ ማ□ረፅ ይኖርባቸዋል።

በአንፃሩ በአውሮፓ ወንን ጥቅጣቸውን ለማስከበር ከመቻኮል የተነሳ ስምምነቱ ያለ ACP ሀገሮች **ጔ**ህ□ብ ተወነፃች ውሳኔ በጥድፊያ ለፈረም እንደሚገባ ጊፊት ሲያደርጉ ጁ□ □ል። ስ□ህም የአውሮፓ **ገን**ማድ ኮሚሽነC ማንዴልሰን በማርች 2007 በሚኒስትሮች የጋራ ኮሚቴ ላይ የተና*ገ*ሩትን መጥቀስ ይቻላል⁴:: ይህ □ህ□ብ ተወነዎች ያሳሳተፈ ውሳኔ የአውሮፓ ህብረት □ዲሞክራሲ መጎልበትና የመንግስት አሰጣጥ የውሳኔ ዲሞክራሲያዊ እንዲሆን የያዘውን ፖሊሲ የሚባረር አካሄ□ ነው።

4. የኢኮኖሚ አ*ጋ*ርነት ስምምነት የመፈረም ጉዳትና ጥቅም

አቻ ለአቻ ያልነበረው ስምምነት የሚበቃበት ቀነ ገደብ ተቃርበአል። *አጋርነት* ስምምነት የኢኮኖሚ ይፈረማል ወይስ አይፈረምም? አቻ ለአቻ ያልነበረው የንግድ ስምምነት ኢኮኖ*ሚያ*ቸውን ያላሻሻስላቸው □ACP U1C子 የነፃ የንግድ ስምምነት የት ሊያደርሳቸው ይችሳል? ቢፈረም ምን ጥቅምና ጉዳት ባይፈረም ደግሞ ምን ጉዳት ሲያስከትል፣ ምን ጥቅም ይቀርብናል የሚሉ ጥያቁዎች ተነስተው የተለያዩ ሐሳቦች እየተሰጡበት ጁ⊑ኛሉ።

34

⁴ Commissioner Mandelson, joint Ministerial Trade Committee, March 2007

4.1 *ጉዳ*ትና ጥቅም

እንደሚታወቀው በ1980夕春 በርካታ የአፍሪካ አንሮች Structural Adjustment Program (SAP) ชาใกา የሚታወቀው የማኘቅር ማስተካከያ ፕሮግራም በዓለም ባንክና በአለም አቀፍ **673H**1 ድርጅት(IMF) አማካጁነት ተማባራዊ ማድረግ ጀምረው ነበር። ከዚህ ፐሮግራም እርምጃ*ዎች* መካከል የንግድ ቁጥጥር*ን ማ*ሳሳት በአፍሪካ *ዋን*ኛው **እንጃ** ነበር። ይሁን እንዚህ የተወሰዱ 🗠 ማስተካከያ ሕርምጃዎች □ተሻለ አጠቃላይ የኢኮኖ*ሚ ክ*□*ገት* ማስመ∏ብ አስመቻሳቸው ተግባራዊ *እንዲያ*ውም ያደረጉ ሀገሮችን ወደ ድህነት በማምራቱ የተነሳ የድህነት ቅነሳ ፐሮግራሞች ቀጆሰው በመተፅበር ላጆ ጆ⊑ኛሉ።

መረጃም የተባበሩት መንግስታት SAPን ተማባራዊ ያደረጉ አንሮች ቀድሞ ከነበሩበት የኢኮኖሚና ልማት የማህበራዊ ደረጃ መገኘታቸውን **አሽቆልቁሰው** □ሳ□ል⁵። በነዚህ አ*ን*ሮች የድ*ህነት* ひなみ ከመባባሱ የተነሳ SAP ተግባራዊ መ□ረ∃ ተቋርቦ ሀገሮች □ድህነት ቅነሳ እስትራቴጂ ሰነድ አዘ*ጋ*ጅተው ለትግበራ Ⅲተንቀሳቀሱ መሆናቸው ይታወሳል። ሀገራችንም በዚሁ ሂደት ውስጥ የምትንኝ ናት:: ይህ ክስተት የቅርብ ጊዜ ትውስ□ ሆኖ እያለ እነዚህን *ሀገ*ሮች በአድር **ጊዜ ውስጥ ኢኮኖሚያቸውን ሙሉ** ለሙሉ እንዲከፍቱ ለምን ይዋከባሉ?

ምንም እንኳ የኢኮኖሚ አ*ጋ*ርነት ስምምነት □ACP ሀገሮችን ከዓለም ኢኮኖሚ *ጋ*ር ለማዋሃድ፣ □ስቄ□ዊ ልማት ለማምጣትና ድህነትን

ልጣት ለማምጣትና ድህነት

5 Economic and social council

በተራ ማሪም EU 🗆 ACP ሀገሮች ከአንልማሎትና ከንግድ $\Box C$ ተዛማጅነት ባላቸው ጉዳዮች ዙሪያ ድርድር ውስጥ *እንዲገ*ቡ **ግ**ፊት **ግ**ፊት ሕያደረ□ ይገኛል። LU የኢኮኖሚና ሀገሮች \Box ACP ማህበራዊ ልማ□ቸው ሳይ □/H.t/ ሀንሮች ስማፋ**ጠ**ን የሀገሮቻቸውን ለድንት የሚያወጡት ፖሊሲ □ንደፈለጋቸው መጋፋት *መ*ቻላቸው*ን*ና **አውሮፓው**ያን ለሀገራቸው *ዕቃዎ*ችና አገልግሎት **ሳ**ኪ*ዎች* እንይት አዳዲስ ዕድሎችን ስመፍጠር <u>እየጣ</u>ሩ መሆ*ኑን ነ*ው።

የEBA ዕድል በመኖሩ \Box ኢኮኖ σ ጊ ስምምነት አ*ጋርነት* የሀገሮቹን ከአውሮፓ ህብረት 20 የሚኖራቸው የንግድ ግንኙነት ወደ አቻ ለአቻነት /Reciprocity/ ከማሽ*ጋገር* በስተቀር አዲስ የገበደ ክ□ል ሲፈጥርላቸው እንደማይችል **ጁታወቃል**። ምክንያቱም ቀድሞም ቢሆን ከ95 በመቶ በላይ የሚሆነው □ACP ሀገሮች ምርቶች የገበደ ዕድል **ች**ግሩ የማምረትና ነበራቸው **ማ**ቅረብ እንጂ መች የንበያ ነበረ?

አብዛኞቹ ምሁራን □ንደ አዲሱ ACP □ና የአውሮፓ ህብረት የነፃ ስምምነት ንግድ ACP ሀገሮች አቅም በ፡፡፡፡፡ □ስካልተ፡፡በ □ሬስ ሁኔታ ልጣትን አሁን ባለው ሲ□መ□ እንደማይችል ይናገራሉ። ይህም አቅም የኢኮኖ*ሚ አጋር*ነት ስምምነትን የጣቀድና የጣስፈፀም ብቻ ሳይሆን የማምረትና የመነገድ *አቅምን ያጠቃል*ላል።

EPAs ነበያን የማስፋፋትና ልማትን ለማፋጠን ይረዳል ፲ንድሁም የውጭ ቀዓ ተኛ ኢንቨስትመንትን ይስባል ተብሎ ጆ፲መ፲ል፡፡ ይሁን እንጂ እነዚህ ሁሉ አወንታዊ ገፅታዎች በተለ፲፲ መሟላት በሚገባቸው ሁኔታዎች የታጠሩ ናቸው፡፡

በEPAs □ር□ □ተ□ር□ በርካ□
ጥናቶች ከተከተሉት የጥናት ሥልት
□ካማነት፣ የመረጃ ዕጦትና ሴሎች
ከዚህ በ□ች □ተ□ረ□ሩት ጉድለቶች
ምክንያት የተነሳ ግኝቶቹን
አስተማማኝ አድርጎ መውሰድ
ያስቸግራል። እነርሱም:-

- 1. ጥናቶቹ በንግድ ላይ ብቻ ማተኮራቸው፤
- በመንግሥት ገቢ መቀነስ ያለውን ቀጥተኛ ተፅዕኖ ላይ ብቻ ማተኮራቸው፤
- 3. ከተወዳዳሪነት ብቃት፣ ሥራ ዕድል ፌጠራና ከኢኮኖሚ ዕድንት አካይ በጥልቀት አለመዳስሳቸውና፤
- 4. quantitative ሳይሆን qualitative የጥናት ስልትን መሠረት ማድረጋቸው ከሚጠቀሱ ዋና ዋናዎቹ ናቸው።

የጥናቶቹ ቁልፍ ማኝቶች:-

- የኢኮኖሚ አጋርነት ስምምነት የንግድ ፊስትን እንደሚጨምር፤
- የኢኮኖሚ አጋርነት ስምምነት የንግድን ከተፈራራሚዎቹ ወደ ሌላ ሀገር ከማዞር (Trade divertion) ይልቅ ንግድን በመካከላቸው መፍዓር (Trade Creation);
- 3. የEU □ ▷ የሕርሻ ፖሊሲ የሕርሻ ምርቶቻቸውን ዋጋ ከ50
 70 በመቶ ሕንዲቀንስ ከማድረጉ የተነሳ ACP ሀገሮችን ገበሬዎች ወደ ባሰ ድህነት የሚከታቸውና አፍሪካዊያን የአውሮፓ ባለፋብሪካዎች የጥሬ ዕቃ አቅራቢ ሆነው ሕንዲወሰኑ ማ□ረ□፣

የማስወንድ ዓላማ ይዞ የተነሳ ቢመስልም የኢኮኖሚ አ*ጋ*ርነት ስምምነት ድርድር ይዘት ግን እነዚህን ዓላማዎች የሚያሳኩ መስሎ አይ□ ጁም።

- 4. የመንግሥትን 70. **□** 3ደማ.ቀ3ስ ፤ ⊒⊬ባበሩት መንግስታት የአፍሪካ ኢኮኖሚ *ከሚሽን* (UNECA) ስሌት መሠሬት ከሰዛራ በታች ባሉ □አፍሪካ ሀገሮች ሳጁ *ሙ*ስ በሙሉ ተግባራዊ የሚደረ \square በዓመት ወደ **EPAs** 1.52 ቢሊዮን ዩሮ □ታሪፍ ንቢ እጦት ሊያስከትል *እንደሚች*ል ያሳያል። Ŀυ የታሪፍ 🗓 ደማሞ መቀነስ የአፍሪካ መንግስታት የዜጎቻቸውን የመሠረታዊ የማህበራዊ አንልግሎት አቅርቦትና አስጣጥ ላይ ከፍተኛ ተፅእኖ በማሳ□ር ለመውጣት ከድፀነት የሚያደርጉትን ጥሬት ሊያደናቅፍ *እን*ደማ ችል። **□34.**U.9°
- 5. □ACP ሀገሮች ሽማቾችን ተ□ቃሚ፣ ነገር ግን አምራች □ንዱስትዎችን ተውጽ. □ንደሚያደርግ የሚያሳዩ ናቸው።

በኢ*ትዮጵያ*ም የተደፈገው ጥናት ከላይ የተጠቀሱ <u>ጉድለቶችን</u> 89.26 ነው:: በተጨማሪም *መ*ደምደ*ሚያዎ*ች የጥናቱን የሚስቸግሩ ስመቀበል ናቸው። የኢትዩጵያ ስመጥቀስ ያህል አምራች *ኢን*ዱስትሪዎች ማሽነራችን በነፃ $\square 3 \overline{1}$ $\overline{1}$ $\overline{$ ስስሆነ የሚስንቡ ከኢኮኖ*ሚ* ስምምነት *አጋርነት* ተ \Box ቃሚ □ንደሚሆኑ ማሳየቱ **ጥና**ቱ የስምምነቱን ጉዳቱ ከወደፊት (dynamic impact) አንፃር በጥልቀት □ልመረመረ *መ*ሆኑን የሚያሳይ ነው።

4.2 በሁለቱ ተደ*ራዳሪዎች መ*ካከል □ሚ□□ ል**የ**ነቶች

□ር□ሩ ከተጀመረ ከ4 ዓመት በ□ላ እንኳን በአሁኒ ወቅት በሁለቱ ተደራዳሪዎች መካከል የከረረ ልዩነት ይስተዋሳል። ይህም ውጥረትንና ተስፋ መቁረጥን በተደራዳሪ ቡድኖች መካከል ፈጥሯል። ዋና ዋና □ልዩነት ነጥቦች

- የልማት አስፌላጊነት ላይ ከስምምነት የተደርሰ ቢሆንም ልማት እንዴት የሚል ላይ ፣
- ከታሪፍ ማንሳት ጋር ተያይዞ የሚከተለውን የመንግስት ገቢ ቅነሳ ካሣ ላጁ፣
- የሽግግር ወቅት ርዝመትን፣
- □ACP ሀገሮችን የኢ.ኮኖሚ መኘ(ቅር ለማስተካከልና የተወዳዳሪነትና የአቅርቦቱን ችግር ለማሻሻል የሚረዳ □ክር□ታ መጠን ፣
- የወሳኝ ምርቶች (Sensitive Products) $\Box C \Box C$ ሳጁ ፣

4.3 የኢትዩጵያና የሌሎች ሀገሮች □መ□ረም/□ለመ□ረም ሁኔ□

የዓለም 93h ለ□ ዳገ. ሀገሮች አውጥቶት የነበረው □SAP ህዝብን ያሳማከለ ነው ተብሎ በበCካ \square ትችቶች ተሰንዝሮበት ነበር። ይሁን እንጀ ይንን ወደ ጎን በመተው ተማባራዊ \Box C δ C δ C σ *እንዳ*ለ በመደረጉ ሀገሮችን ወደ ባለ ቀውስ ሰማስገባት በቅ**ቷል**፡፡ አሁንም EPAs ሀገሮችን S11 ይሥዳል ተብሎ በተለያዩ መረጃዎች የተደገፉ ጥናቶች ቢቀርቡም የአውሮፖ ህብረት ጆሮ ዳባ ልበስ 🖽ስ ጁርኛ SAP ሁሉ ŒPAs ጉዳት ከጊዜ በ🗅 ላ □ስከሚ□ጁ በፅ ል🗆 □ሬስ እየተጠበቀ *መሆኑን ነ*ው። አስቀድሞ *መጠንቀቅ የተሽስ ሆኖ ⊞ስ ጉዳት* በፅል🗆 🗅 ከተሚድስ ድረስ መጠበቁ ትክክል አይደለም።

ከዓለም የተወዳዳርነት *መ*ስኪ*ያ* ውሔት ላይ ለማየት **P2005/06** አንደማ.ቻለው በአጠቃላይ የአ.ክኖ ማ. □ተወዛዛሪነት ጠቋሚ መለከያ መሰረት ከ117 ሀገሮች መካከል ኢትዮጵያ 116ኛ ላይ ትገኛለች። ይህም የሚያሳየው ሀገሪቱ ምን ያህል ዝቅተኛ የተወዳዳሪነት ደረጃ ላይ አንደ**ሚ**ትገኝ ነው⁰። በመሆኑም የሀገሪቱ የኢኮኖማ. አ*ጋር*ነት ስምምነት መፈረም 90390 የንንዘብ 826 ቢሰጠው በአ*ጭር* 216 ውስዓ ብቃቱን አዳብራ ከአውሮፓ 20 በእኩል ደረጃ ሲያወዳድራት ይችላል የሚል ግምት የለም። ምክንያቱም የብዙዎቹ የተወዳዳሪነት ብቃት መስከ.ያ ጠ<u></u>ቋማ.ዎችን ስማሻሻል ረዝም \Box ማ.መስ \Box እንደ ትምህርት፣ መሠረተ ልማትና □ቴክኖሎጃ ዝግጁነት ናቸው።

ከላይ በተመለከተው የተወዳዳሪነት □ ቋሚ መረጃና ሴሎች የተለያዩ ጥናቶች ውጤት አዒያ りつる士 አሁን ካለችበት ዝቅተኛ የኢንዱስትሪ ልማትና □神士等 _ምር□*ማ*ነት *እንዲሁም* የተወዳዳሪነት ደረጃ ሲ□ጁ EPAsን መፈረጣ ጉዳት ሳይ እንደሚጥላት ሳጁታስም የተልታ ነው። በሚሠጣትም አጭር የሽግግር ወቅት ውስጥ የኢኮኖሚ መዋቅሯን አስተካክላ ከአውሮፓ ይቅርና ከሴሎች ተመሳሳይ 🗆ዳጊ ሀገሮች □ር እኩል የመወዳደር ብቃት ላይ ትደርሳለች ብሎ ማሰብ ያስቸግራል። በመሆኑም ስምምነቱን አለመፈረሙ የተሻለ ይሆናል።

ጃህ በእንዲህ እንዳለ በአውሮፓ ህብረትና እና በESA የንግድ ሚኒስትሮች መካከል □ኤ.አ. በኖቬምበር 12 ቀን 2007 ብራስልስ ላጁ በተ□ሪ□ው □□ራ ስብሰባ ላጁ □አውሮፓ ህብረት ACP ሀገሮችን የልጣት ጥያቄ በመቀበሱ በቀነ-□በ መሠረት ከፊል የኢኮኖሚ ኢጋርነት

⁶ World Economic Forum, The Global Competitiveness Report: 2005-2006

ይህንን ከፊል የኢኮኖሚ አጋርነት ስምምነት 001.1.9° የማይፌልጉ ሀገሮችን በተመለከተ LDCs የሆኑት *0*0□ ф90 **EBA** መቀ□ል □ንዴማ.ችሉ ሲ*ገ*ለፅ Non-LDCs ማን ወ□ መ□በኛው፡ GSP □ንደሚገቡ □ስቀም□ል። ይሁን □ንጂ ስLDCs ∐ተቀመ□ ወ: ሆነ **ስ**Non-LDCs የሚያስንኘው: ዓ ቅም አማራጭ ከሎሜ/ከኮቶ*ኑ ያነ*ስ ነው። ይህም በኮቶኑ ስምምነት ላይ *ጣን*ም □ACP *ቀ*ድሞ ከሚያገኘው ⊞በ□ UIC. ዕድል ያነሰ አይሆንም የሚሰውን አንቀጽ የሚባረር ነው። በዚህም ወቅት ከዚህ ቀደም በድርድሩ ላጆ ተነስተው ከስምምነት ላይ ስሳልተደረሰባቸው በCካ \square ቁል□ ጉዳይዎች ላይ ምንም የተባለ ነገር □ስም።

ኢትዮጵያ ከፌል ስምምነቱን ተቀብላ ሰር□ው እንደጣትፌርም ያስታወቀች ስትሆን ሰባት አገሮች አምስቱን የምስራቅ አፍሪካ ጣህበረሰብ (EAC) አባል ሀገሮች ጨምሮ ከፌል የኢኮኖሚ አጋርነት ስምምነት(light EPAs) ለመ□ረም ተስጣምተዥል።

5. □ኢኮኖሚ አ*ጋርነት* ስምምነት አማራጮች

ጁህ □ኢኮኖሚ አጋርነት ስምምነት በቀነ-ንደቡ በስምምነት የማይቋ□ ከሆነ 39ድ ሊስተጓጎል ይችላል የሚል ፍራቻ **አ**ስ። ንግድ □□
なりまする ስማድረግ 903 የማክተሉትን አማራጮችን ለመተቆም ተሞΓሯል::

1ኛ/ □ሎሜ/ኮቶኑ ስምምነትን ጣራ□ም

□ሎሜ/ኮቶኑ ስምምነትን ማራ□ም ለአውሮፓ ህብረት ፌታኝ ነው። ምክንያቱም እስከ አሁን ድረስ በቀነ- $\Box\Box$ ሊ□ሬም *እን*ደማይችል ተረ□ፅ□ Waiver Ф□9º 110º መጠየቅ ነበረበት። ይህ ግን በወቅቱ **አልተ**ፈፀመም:: ይህን አማራጭ ሌሎች \square WTO አባል ሀገሮች የሚቀበሉት ስላልሆነ አሁን ባለው ሀገሮች ひる□ የአባል Waiver ቢ□፱ቀም ማፅኘቱ አስቸ*ጋሪ* ነው። Waiver □ Z& ማልኘቴ በራሉ ውስብስብና ረዥም 🞞 🗠 🗠 ወስ 🗆 ነው። ለመጥቀስ ያክል አሜሪካ AGOAን ለማራ□ም በ2001 □ጁቃ ማራ ፲ሚ ፲መ፡ (Waiver) ፲ስከ አሁን □ረስ ምሳሽ አሳንኘም::

2ኛ/ □GSP □ ሪ□

ጆህ ታሪፍ ሶስት ደረጃዎች አሎት። እነርሱም EBA፣ GSP+ □ና መ□በኛ ው: GSP ናቸው።

i) EBA(Everything But Arms) ይህ አ*ማራጭ* በ□ድ*ገት* ወደ □ላ አገሮች (LDCs) EBA3 መ□ቀም □ንዲችሉ ማድረግ ነው። ሆኖም EBA ከሎሜ/የኮቶኑ ዕድል ያነሰ በመሆኑ በሀገሮቹ የሚመረጥ አይደለም። ምክንያቱም በ EBA ስር Da Grules of origin አስራርና የመቶኛው ምጣኔ □ንደ *የ*ተመመ/ኮቶት ሀገሮች ΛACP የማመች ባለመሆኑ::

ii) GSP+(Generalized System of Preference plus)

ጁህ ክ□ል □ሚሰ□ው: □□ስም □ቀ□ የአንባቢ ጥበቃ፣ □ስራተኛ መብትና ሌሎች ስምምነቶችን ስፌሬሙ □ 47.5 *ኢኮኖሚያ*ቸው ተጋላጭ ስሆኑ ሀገሮች ነው። ዕድሱ ከሁሉም ዕድሎች የተሻለ ነው። ይሁን □ንጂ በአሁኑ ጊዜ GSP+ ተጠቃጣ ሀገሮች ዝርዝር ሙሉ በመሆኑ ክ□ሉ እንደ አዲስ መታየት የሚጀምረው ከአንድ ዓመት በኃላ ነው። የዕድሱ ተጠቃሚ የሚያደርገውን መስፈርት ያየን እንደሆነ ሁሉም የACP ሀገሮች ብቁ ሲሆኑ እንደሚችሉ ነው። እዚህ ላይ የሚያስፌልንው የአውሮፓዊያን □ ስቲካ ውሳኔ (EU's Political Will) ብቻ ነው፡፡

iii) or GSP (the Standard **Generalized System of Preference**) (4.9 አማራጭ ወደ አውሮፓ በሚገባው ምርት ላይ □ሚ□ለው ⊞ሪፍ ምጣኔ በአማካይ በ20 በመቶ ከሴሎች አማራጮች ዝቅ ያለ ነው። መ□በኛው **GSP** hWTO $\Box C$ ഉമ്മ എഎത ነው። ይሁንና 6.1) የድ*ጋ*ፍ አይነት የ ACP Non-LDCs *ን ቀድመ*ው በሎሜ/ኮቶኑ ከሚ*ያገኘ* -ት ድ*ጋ*ፍም ሆነ ሴሎች የሳቲን አሜሪካ ሀገሮች GSP+ን ተ□ቅመው ምር□ቸውን ወደ አውሮፓ ከሚያስንቡ ሀገሮች አንፃር ተጎጂ ያደር ጋቸዋል።

3ኛ/ Light/Phased EPA **の口とም** U) Light EPAs

ይህ አማራጭ አንዳንድ ጉዳይዎች ሳይ ስምምነቶች ከተደረሰ ለምሳሌ የገበያ ዕድልንና ልጣትን በሚመለከት ብቻ ሳይ ስምምነት ከተደረሰ ልሎቹን ጉዳዮች በሚቀጥሉት ጊዜያት ተደራድሮ ለመጨረስ የሚያስችል ነው።

ስ) Phased EPAs

ይህ አማራጭ እስከ አሁን ድረስ በመካከሳቸው ስምምነት የተደረሰባቸው *ጉዳ*ይዎችን ሳይ በመ□ራረም በተቀሩት ሳይ □ር□ሩን ወደ ፊት ስመቀጠል የሚስችል ነው።

6. □ኢኮኖሚ አ*ጋ*ርነት ስምምነትና የምስራ*ቃ*ዊና ደቡባዊ አፋሪካ □□ራ □በ□ (COMESA) ህልውና

 ቀዓ ዓ ር፣ ትራ ንዚት፣ □ነው ዝውውርን ለመቆጣጠር፤ □ ለቲካ □ነጣ ለማሳካት □ና □ለልተኛ መሆን የሚያስከፍለው ዋጋ እየጨመረ በመሄዱ ናቸው⁷።

በነፃ *ገበያ ቀጠናዎች* ላይ የተደረጉ የተለያዩ ጥናቶች አንድን ሀገር ወይም ተጠቃሚነት ተጎጂነት በግልፅ *አያሳዩም*። በቀጠናው ምክንያት የሀገር ውስዓ ሽማቾች በንግድ ከሰላው መነሳት ከሚያገኙት ጥቅምና መንግሥት *ከሚያጣ*ው $\square \cup \cup \square$ ቀረዓ □n. የትኛው \Box 329. 2ω 13 በፅል🗆 አይ□ወቅም። የዓስም 93h Simulation ጥናት ውጤት ከደቡብ-ደቡብ የነፃ የንግድ ቀጠና አባል ሀገሮች የጎላ ጥቅም □ንደማያገኙ □ሳ□ል። ስ□ህም በመካከላቸው የማ.ኖረው የመነገድ ዕድል ጠባብ መሆኑና የምርት አወቃቀራቸውና □t-□9 C ሀብታቸው ተመሰሳጆ *መሆኑ በምክንያትነት* ይጠቀሳሉ። ⊞Ռብ-□Ռብ ቀጠና የሆነው የምስራቃዊና ደቡባዊ አፍሪካ የ*ጋ*ራ **N1981** 208 (COMESA) የተቋቋመና 19 りつみき አባል ሲኖሩት ከሕነርሱም 134 የሃፃ ስምምነት (FTA) አባል የንግድ ናቸው። **በ2008** □∂**𝑃**⁰ ሁሉም አባል りつんき የሃፃ **37**\$ ስምምነት(FTA) አካል *እን□ሚሆኑ* ይጠበቃል፡፡ ኢትዮጵያም 849 የንግድ ስምምነት(FTA)አባል *መሆን* በሀ□ሪቱ ላይ የሚኖረውን □ንደም□ አስማልክ□ ጥናት

አካሂዳስች።የጥናቱም ውጤት □ንደሚያሳየው ነፃ ሆኖ ይቅርና አሁን ባለው የታሪፍ ከለላ እንኳን ከግማሽ በላይ የሚሆኑ የአምራች ኢንዱስትሪዎችዋ ውድድሩን መቋቋም እንደማይችሉ ነው⁸።

PEPAs አንዱ *ዓ*ለ*ማ* እንደ COMESA ያሉ ክልሳዊ የኢኮኖሚ ቀጠናዎችን ማጠናከር ነው። ከእንደዚህ ዓይነት ቀጠናዎች *ጋ*ርም ነው የአውሮፓ ህብፈት EPAsን መልራሪም የፈለገው:: ይሁን 🗆ንጂ አባል ሀገሮች በCOMESA ሥር አንድ የታው ሳይሆን บวย ስውነት በሌለው፡ **NESA** ቡድን ውስጥ ተ□ራ□ተው: በመ□ራ□ር ላጆ ጁ፫ና **ሱ። አ**ንጎላ፣ **ግብፅ፣ ሊቢያ እና** ስዋዚላንድ □ġqυ EPAs3 ሕ<u></u>ተደራ□ሩ አይደ**ሱ**ም። Solls □ፅሞ በESA መቋቋም ዋዜማ ላጁ ነው COMESAን ስቃ በመውጣት በሴላ ቡድን ውስጥ በመደራደር ላይ የምት ፲፻ሙ::: እንደዚህ ዓይነት ሁኔታዎች ውስብስብ ቀጠናውን ጠብቆና ውህደቱን *እያጠናከ*ሩ ስመሄድ አስቸ*ጋሪ ሁኔታን* እየፈጠሩ ጁ፫ኛሉ። ጁህ □ፅሞ □COMESA ህልውናን የሚፈ□ተንና **⊞ልሳዊ** የኢኮኖሚ ውህደትን ሂደት ወደ ፊት □ንዳይራመድ \Box 97. \Box 1C $\dot{\theta}$ ነው።

EPAs ህጋዊ ሰውነት ባላቸውና ከዚህ ቀደም በተደራጆ □ልላዊ የኢኮኖማ. ቀጠናዎች 89.6.690 ካናልሆነ የአውሮፓ ህብሬት የኢኮኖማ. ቀጠናዎች ለክልላዊ የአቅም መጠናከር: በሚያደርገው **73**1□ **673H**1 ሳጁ ማስተካከያ ለማድረግ ይገደዳል። ጁህ □ፅሞ ሌላ ረ□ም □□ □ሚ□ጃቅ □EPAs □3\$ COMESA በ*መ*ሆኑ ያሉ ክልላዊ የኢኮኖሚ ቀጠናዎችን የማጠናከር *ዓ*ላማ ከግብ □ንዳይደርስ □□C□ል።

7. Ch年 2020

ሀ□ሪቱ እየተደራደረች ያስቸው □ኢኮኖሚ አጋርነት ስምምነትም ሆነ ሌሎች የነፃ ንግድ ስምምነቶች ለጊዜው ባትፈርጣቸውም ወደፊት በከረረ ውድድር ውስጥ ራስዋን ማፅኘቱ የጣይቀር ነው። በመሆኑም ከወዲው መዘጋጀት ግድ ይላል።

አሁን ያለውን የሀገሪቱን ተጨባጭ ሁኔታና ሴሎች ሀገሮች የደረሱበትን በንጽጽር 993 እንደሆነ ደረጃ በሚቀጥሉት 20 ዓመታት 2.16 ውስዓ እጅግ *መሠ*ረታዊ PIPT ስውጥ のいっとま የኢኮኖሚ የተወዳዳሪነት አቅም ሳይ ይመጣል ብሎ የ*ተጋ*ነነ ርዕይ ማስቀመጥ ጭፍን ብርሀንተኛ(Blind Optimist) ከመሆን ሌሳ ትርጉም የስውም። ምክንየቱም ውድድር *መ*ነሽን መስረት ያሚያደርግና ንፅፅራዊ እንደመሆኑ ከዝቅተኛ *ወ*ባነሻ በፍጥነት በምንራመድበት 216 □ስም □ተቀረው: Вqv አይጠብቀንም። ይሁን እንጂ ብዙም ፊ ለምተኛ ሳልሆን リフスま በማቀጥሎት 20 ዓመታት 2.11 ኢኮኖ*ሚዋ በዓ*ስም ደረጃ ውስጥ አሁን ከ*ማ.ገኝ*በት ዝቅተኛ የተወዳዳሪነት ደረጃ ይሻሻሳል የሚል ርዕይ አለኝ። በዚህ ጊዜ ውስጥ አምራች እንዱስትሪዎችዋ በዓለም *ገ*በያ ውስጥ ዋነኛ ተዋናይ ይሆናሉ ባልልም ወሳኝ የፖሊሲ እርምጃዎች የሚወሰዱ ከሆነ የገቢ ዕቃዎችን በመቋቋሞ □ረጽ \mathfrak{a} \square \square \mathfrak{c} ይደርሳሱ የሚል ርዕይ አሰኝ።

ይህንን ርዕይ ሳስቀምጥ እስከ 2020 ባሉት በሚቀጥሉት 20 ዓመታት ውስጥ የሚከተሉ እርምጃዎች ጃወሰ□ሉ □ሚል □ሳቢ ወስ□ ነው።እነርሱም:-

1. የሀገሪቱ የአምራች ኢንዱስትሪዎችን ለጣብቃት □መልሶ ማኘሞር ሥራ

⁷ Agustín Carstens' Making Regional Economic Integration Work' 20th Annual General Meeting and Conference of the Pakistan Society of Development Economists'' January 12, 2005 Islamabad, Pakistan,

- ይከናወናሱ ከአንዓራዊ ተጠቃሚነት (Comparative advantage) አንዓር ይቃኛሉ፣
- 2. □⊅□ፘ

 ተን የንግድ በሮች ለዓለም

 ነበያ በመክፈት ሂደት ውስጥ

 □□ ሪ□ ከለላ የሚፈልጉትን
 የወሳኝና ስትራቴጂካዊ ምርቶች

 ላጁ ካለው ተጨባጭ ሁኔታና
 ወደፊት ሲኖር ከሚችለው
 ዕድል አንዓር □ይቶ በቂ ጊዜና
 ትኩረት ተሰጥቶት በደንብ

 ጃስራል፣
- 3. □J□Z‡ን ተወዳዳሪነት በ□□□ ሕየገደበ ያለውን የትራንስፓርት መሠረተ ልጣትና አገልግሎት ሕንዲሁም ሴሎች መሰረተ-ልጣት ዙሪያ ከፍተኛ ርብርብ ጃ□ረ□ል ፣
- 4. ጥራትና ደረጃውን የጠበቀ ምርት ከማቅረብ አካ_ያና □ቴክኖሎጂ ሽማግር አውን ማድረግ የሚችል የሠስጠነና ብቁ □ከው ኃይል ይኖራል፣
- 5. በቅርብ □ዜ ከፍተኛ የኢኮኖሚ ዕድንት በማስመዝንብ ላይ ያሉትን ሀንሮች ልምድ በመቅስም ከሀንራችን ተጨባጭ ሁኔታ ጋር አጣጥሞ በስራ መተር□ም፣ እና

□ንደ ማዕቀፍ ሆኖ ሊያገለግል 6. በሚችል ምቹና የውጭውንም ሆነ የሀገር ውስጡን ባለሀብቶች እምነት (Confidence) ክፍ 899.88C9 የኢንቨስትመንት ፖሊሲ ተሻሽሎ ስተማባራዊነቱ አቋም ቁር□ኛ ይያዛል *ኢን*ቨስት*መንትን* መንግስትም **19902**□□ + 5 የማስተባበር ሥራን ይሠራል።

References

Agustín Carstens .2005. Making Regional Economic Integration Work At the 20th Annual General Meeting and Conference of the Pakistan Society of Development January 12, 2005 Economists' Islamabad, Pakistan Melaku Geboye Desta.2006. EC-ACP economic partnership agreements and WTO compatibility: an experiment in North -South interregional agreements.

Oxfam. 2007. A matter of Political Will: how the European Union can maintain market access for African

Caribbean and pacific countries in the absence of economic partnership agreements, briefing note April 2007 Policy Briefing Paper #2 June 2007; Economic Partnership Agreements: What Every Parliamentarian needs to know

Report on Negotiations for Economic Partnership Agreement 30 august 2007

San Bilal. 2007. Concluding EPA Negotiations: legal and institutional issues May 10, 2007

The Cotounu Partnership

Agreement, 23 JUNE 2000

MOTI . 2004. National Study on the Impact and Sustainability of the EPA for Ethiopia, Draft final report.

World Economic Forum. 2005-2006, The Global Competitiveness Report:

To all members of the Ethiopian Economic Association (EEA)

The Association uses electronic media to communicate with its members. However, communication gap has been observed between the Association and some of its members. This may be due to the fact that some members may not inform the secretariat of the Association when they change their email addresses and some times the secretariat may misspell email addresses of the members.

This is therefore, to request you if you do not have any communication with the secretariat of the Association at least in the past three months, please send your full name with your valid email address at eea@ethionet.et. Moreover, if you notice any of you, r collogues, classmates or friends have not communication with the secretariat, it is our pleasure to receive from you their full name and email addresses.

We thank you for your cooperation,

Sincerely,

EEA Secretariat

ECONOMIC PARTNERSHIP AGREEMENT (EPAs); THE CASE OF ETHIOPIA

Amin Abdella

I. Introduction

It has now been quite a while since the world became global village as a result of the amazing development of the world's transport and communications technologies. In such a situation where countries are creating partnerships all over the world, the idea of isolation and closeddoor policy has become impossible and the inevitable way to go is to join the rest of the world's community through economic integration.

Currently, our country is in the process of going through three different trade negotiations. These are: the World Trade Organization, the Common Market for Eastern and Southern Africa Free Trade Area and the **Economic** Partnership Agreement. Of these three, the major one is the EPA, with its objective of creating a free trade area (FTA) between European Union and the ACP countries.

For the past three decades there different bilateral Agreements guiding the trade relationships between the European Union (EU) on the one hand, and the African, Caribbean and Pacific countries (ACP) on the other. The major aim of the Agreements was to provide a better opportunity for the ACP countries to have access to the markets of the EU. The Agreements the Lomé were Agreement (1975-2000) and the Cotonou Agreement (2000-January 2008).

the Lomé According to the African. Agreement Caribbean and Pacific countries are granted non-reciprocal trade preferences on the basis of which they their products will have access to EU markets. While the industrial products of the ACP countries are imported into EU markets free of customs duties and quota limitations, agricultural products are allowed accordance in with the agricultural policy of the EU.

The aim of this brief paper is to explore and present for discussion the status of the negotiations under the **EPA** between the EU and the ACP countries, aimed at creating a trade free area. and prospects for Ethiopia in signing the Agreement.

II. Historical Overview of the EPA and Issues of Compatibility with the WTO

2.1 Historical overview

The economic relation between the African. Caribbean Pacific countries, on the one hand, and the European Union was established in 1957 accordance with the Rome Convention. The relationship started with the aim of aiding the economic and social the ACP development of countries. The idea was enable the ACP countries to enter into trade relations with the EU countries on a non-reciprocal special and differential and treatment basis, with the view to helping them achieve economic growth.

Ato Amin Abdella has obtained his first degree in Economics from Addis Ababa University in 1995 and his second degree in Economic Analysis from the same university in 2001. Ato Amin Abdella has served the Ministry of Finance and Economic Development and National Bank of Ethiopia from 1995 to 2007 and since then he has been working in the research wing of the Ethiopian Economic Association called Ethiopian Economic Policy Research Institute as a researcher in the Trade and Industry division.

Accordingly, as existing documents indicate, 96.5% of the export products entering European markets from the ACP countries are free from customs duties and quota barriers. But the 1996 European Green Document has indicated that the 6.7% share the ACP countries had in the European markets in 1976 had plummeted to 2.8% by 1994, finally concluding that the Lomé trade agreement, considered in general terms, had proved frustrating.9

The World Bank Report has indicated that, unless the free trade areas (FTAs) agreement between the developed and the developing countries is of a reciprocal nature, developing countries will end up with the short end of the stick. The report submits as proof of this the nonreciprocal preferential treatment accorded to the ACP countries, embodied in the Lomé Agreement, has not proved effective to date.10

The idea of the Economic Partnership Agreement was conceived when it was realized that the trade agreement, which was signed between the European Union and the ACP countries. giving the latter preferential treatment and a better market access would expire by December 2007, making it imperative to sign another agreement that would be compatable with the WTO rules.

The WTO provision that allows for unilateral trade preference is known as the "Enabling" article. The provision stipulates that according differential trade opportunity to the countries in question would be possible only separately taking their particular levels of development into consideration. This means that a country that wants to give the opportunity should either do so to all developing countries or all least developed countries (LDCs), not by discriminating between countries and regions. However, the Lomé Agreement gives preferential treatment to the only ACP countries. It is this preferential treatment provision that made the Lomé Agreement incompatible with the WTO Enabling provision and made the proposed change necessary.

There is another point that made the need for change imperative. First, other developing countries that were denied the same preferential treatment that the EU accorded to the ACP countries put into doubt the legality of the unilateral trade preference as seen against the WTO trade regime; secondly, this issue of illegality led to a request by the parties concerned for waiver on the expiry date of the unilateral trade preference provision, which necessitated the extension of the period only until December 31, 2007.

As the date for the voidance of the waiver became imminent, the trade relation between the EU community and the **ACP** countries had but two obvious alternatives if it must be compatible with the WTO trade regime. The first alternative is for the EU to make the unilateral trade preference accord with the WTO Enabling provision, and provide the same opportunity either for all developing countries for all Least Developed Countries. But opting for this alternative will undermine the opportunity given to the ACP countries and expose their export market to danger. The second alternative is the creation of free trade areas (FTAs) between the European Union community and the ACP countries. It is this alternative that the EU opted for and decided to go ahead with the signing of the Economic Partnership Agreement.

2.2. Compatibility of Economic Partnership Agreement with WTO's trade regime.

¹ World Bank, *Global Economic Prospects*, 2004, p. 215.

² Hirsch, The Logic of North-South Economic Integration: Inegration theories and legal mechanisms across the north-south divide, 32(1) legal issues of economic integration (2005).

The European Union and 55 of the 77 ACP countries are members of the World Trade Organization. For this reason every trade agreement signed by the Organization's member countries should be compatible with the Organizations trade regime.

According to this trade regime of the WTO, while the principle of unilateral trade preference violates the WTO's MFN treatment provision. which stipulates that there shouldn't be differentiation and discrimination between countries, the nonreciprocity principle violates the special rights accorded under the WTO's Free Trade Areas Agreement.

Because it has been impossible to proceed in violation of these provisions of the WTO, it has become necessary to make the trade agreement negotiated between the European Union **ACP** the and countries compatible with the **WTO** agreements.

The process of making the **Economic** Partnership Agreements compatible with the WTO trade agreements, the former must meet the requirements of Article 24 of the GATT. Since, however, the said provision has not been formalized it is still being

reviewed under the current Doha Round negotiation. While the provision allows for preferential regional agreement among the developing countries, the revision was found necessary in order to expand the scope of the provision so as incorporate terms for the creation of free trade areas among the developing countries. Moreover the provision allows for the provision of special support the developing to The countries. fact that unconcluded trade negotiations under the WTO agreements have been delayed beyond the expectations of prospective members has its own negative impact on the progress and timely conclusion of the EPAs.

The December 31, 2007 deadline set down by the Cotonou Agreement had in mind the possibility that the WTO provision pertaining to the creation of free trade areas would be revised by the Doha Round & negotiations prior to the conclusion of the EPAs, this didn't happen.

Although the European Union and the ACP countries have agreed on the need for revising the provision, because the Doha Round Negotiations have not been concluded, the ACP countries are forced to be governed by the existing terms of the EPAs.

Making compatible the trade relation of the two group (EU & ACP) with WTO rules hated on reciprocity favoring **ACP** countries is a gradual process. This means: first, the ACP countries will be allowed a long transitional period: secondly. both sides are expected to remove tariff-related barriers and similar other laws that may prove obstacles to trade.

The Economic Partnership Agreement is essentially a transitional agreement leading to the creation of free trade areas. Consequently the creation of the FTA must have an overall plan and an acceptable and sustainable time frame within which it can be realized.

According to Article 24 of the GATT, such a time frame should not exceed 10 years. If the time frame extends beyond the specified period it will gain acceptance on the basis only of an explanation as to the special nature of the situation in which the plan is to be implemented.

It is the view of the ACP countries that the determination of the length of the transitional period must take into consideration the commercial and financial situation of the developing countries. Whatever the case, there is a general consensus that the length of the

transitional periods should not be less than 18 years.

Another criterion is that when the time comes for the free trade areas agreement, regulations and procedures that may pose barriers to tariff and tariff-related transactions must be removed from substantially all the trade. According to EU position on this matter, while the 90% of the trade transaction between the two parties must be free, the ratio of this arrangement could be different for both. This means that if the EU opens 100%, the ACP countries are expected to concede only 80% because the average comes to 90%. This will in turn bring the Economic Partnership Agreement in accord World with the Trade organization trade regime.

3. Negotiation Process and Stakeholder Participation

Because the ACP countries have realized that they cannot individually enter into negotiations with the European community, they are, in order to protect their interests, in the process of organizing themselves into various groups (or trade areas) working towards and adopting mutual positions in order to conduct the negotiations in a collective manner. Towards this end these ACP countries have categorized themselves into six regional groups.

Of the six regional groupings Ethiopia is grouped into the Eastern and Southern African (ESA)¹¹ negotiation group, which comprises 16 member countries, and is in the negotiation process.

According to the negotiations protocol, each country is required to set up a National Development Trade and Policy Forum (NDTPF) prior to the start of the negotiation process. Such a forum will comprise committee members representing government, the private sector and civil society. Ethiopia has officially set up its own National Forum as of July 22, 2004. 12

The main task of this National Forum is preparing a document explaining each country's position regarding the EPA. This position paper is based on the finding of the National Study on the Impact and Sustainability of the EPA for Ethiopia, which Ethiopia has already completed.

Once this has been accomplished, the next step is for the NDTPF groups of the respective countries to present their respective country's position

to the ESA's forum and conduct the negotiation process at the regional level. After the document of the negotiation among the ESA countries has been developed and refined it will ESA's collective serve as position paper and be submitted to the European Union as a starting point for the negotiation with the EU. It is with this document in hand that the ESA ambassadors at Brussels and the ministers of commerce of the respective countries begin to conduct their negotiations with

EU.

The negotiations go through three phases: namely, identifying priority issues; negotiating on the identified priority issues; and agreeing on, or finalizing, the negotiations. During the first phase, that is the phase of identification of priority issues, the EU community and the ACP countries have identified six major issues, namely: market access; agriculture; fish economic industries; cooperation; trade in services; and trade-related issues. While negotiations have been conducted on these issues for the last four years, no final agreement has been reached yet.

³ In this ESA group are: Burundi, Comoros, the Democratic Republic of Congo, Djibouti, Eritrea, Ethiopia, Kenya, Madagascar, Malawi, Mauritius, Syscelles, Sudan, Zambia, Zimbabwe.

⁴ MOTI, 2007. The National Study on the Impact and Sustainability of EPA for Ethiopia (Draft final).

^{3.1} Awareness, participation and readiness among the private sector/civil society

Since the private sector of the ACP countries finds itself in the forefront in terms of being affected by the positive outcomes or negative impacts of the negotiations, it is imperative that it follow the proceedings of the negotiations and the agreements reached with keen interest.

Although the private sector is represented in the document preparation committee as a member, the extent and significance of its participation, or its impact [on the negotiation process] is not clear.

Experiences of other countries show that the participation of the private sector is highly significant. When it comes to African countries, however, the scenario is different: that is, while there are private sector groups who urge their respective governments to sign the agreements quickly, they as believe they would benefit from the agreements, while, on the other hand, there are groups who believe they would end up losers and, therefore, lobby against the signing of the agreements.

Let us take Kenya as an example: anxious that the delay in signing the EPAs would result in the cessation of their enterprise, or fearing the increase in tariff that they would run into in the EU markets,

Kenya's flower exporters are seen running about urging their government to quickly sign the EPAs. Conversely, because 65% of the manufacturing enterprises find themselves losers, the are voicing their protests against the signing of the agreements. 13 Similarly, because other small-scale and unorganized producers and poor sectors of society are voiceless, civil society organizations are seen protesting on their behalf.

When it comes to Ethiopia, we do not see any such movement. This may be either because of the assumption that Ethiopia is obligated to sign the agreements, or it may be because of lack of awareness about the impacts of agreements. Whatever the reason, there has been no any such movement as seen in other countries, whether on the part of the private sector or civil society organizations

Because such agreements, by and large is trade agreements, the business community must look forward to its own participation and preparation before the agreements are signed and go into effect. Such

⁵ OXFAM. A matter of political will: How the European Union can maintain market access for African, Caribbean and Pacific countries in the absence of economic partnership agreements, briefing note, April 2007.

participation goes beyond just being represented by name; it requires a submission of a report, supported by concrete data, on the benefits and disadvantages the agreements would bring to, or against, the private sector, or else the sector's representation in the committee will not bring the desired result.

Civil society organizations, too, must engage in movements on behalf of the disadvantaged sectors of the society. Since they are voiceless and unaware of the consequences of the agreement.

When it comes to what is brewing on the European side, what we see is that, because they are in too much of a hurry to see their interests materialize, they are putting pressure on the ACP countries to sign agreements with no need for the decision of their peoples' representatives. As а demonstration of this fact one can refer to EU Commissioner Mandelson's address of March 2007 to the joint Ministerial Trade Committee.14 This idea decision making without the involvement of peoples' representatives contravenes the European Union's policy of upholding democracy and

44

⁶ Commissioner Mandelson, Joint Ministerial Trade Committee, March 2007.

making governments' decision making process democratic.

4. The Risks and Advantages Signing the **Economic Partnership Agreement**

The expiration date for the nonreciprocal agreement is getting closer. ls the **Economic** Partnership Agreement to be signed or not? What would the fate of the ACP countries whose economies have not improved by the non-reciprocal agreement be if they were to sign the free trade agreement? What advantages and disadvantages would follow if it were to be signed? What damages would be incurred and what opportunities missed if the ACP countries were to opt for not signing it? Such questions have been raised and different opinions are being entertained.

4.1 As it is well known, in the 1980s the World Bank and the International Monetary Fund (IMF) had proposed to African countries a Structural Adjustment Program (SAP), the majority of which had started to implement Amona the measures proposed by the Program, the major one was liberalizing trade barriers. However, these adjustment programs, fall far from bringing about improvement in the overall economy of the African countries. rather led

Vol.10 No. 4

those countries that implemented the program to further poverty.

Data from the United Nations indicated that the level of the economic and social development of those African countries that implemented the SAP showed a decline from that it had prior to the Program. 15 It is to be recalled that, as a result of the aggravation of poverty in those countries which implemented the SAP, the Program was abandoned, in place of which the poverty reduction strategic program (PRSPs) currently underway was adopted. Ethiopia, too, engaged in the same process. While this was only a recent phenomena and still fresh in our memory, why are the countries in question all in a rush to fully liberalize their economies?

While it appears that the Economic Partnership Agreement was proposed with integrating the ACP countries into the world economy, bringing about sustainable development, and poverty reduction as its core aims, a close look at the contents of the Agreement does not indicate the possibility of realizing the professed aims.

In addition to this, the EU is putting pressure on the ACP countries enter into to negotiations matters related to trade in goods and services. Such pressure has implications for the economic and social development of the ACP countries. The exerting of such pressure on the ACP countries demonstrates that the European countries are out to prove that they can push around and manipulate, at will, the policies that the ACP countries have designed to speed up their development, while at the same time making efforts to create new opportunities for European exporters of goods and services.

It is clear that the emergence at this point of the EPA opportunity, other than changing the nonreciprocal trade relationship the ACP countries have with the European community to one based on reciprocity, cannot create new market opportunities for the said countries. This is so because about 95% of the products of the ACP countries had marketing opportunities to begin with. The problem lay not with access to the European markets but with producing and actually marketing those products.

Most scholars state that, as long as the capacity of the ACP countries is strengthened to the

Economic and Social Council. Realization of economic, social [and?] cultural rights: 2nd progress 18 July 1991 report, E/CN.4/sub2/1991/17

maximum possible, the newly proposed free trade agreement between the ACP countries and the European community cannot, in the present circumstances, bring about development for the ACP countries. The capacity we are speaking of here includes not only the capacity to plan and implement Economic Partnership Agreement but also the capacity to produce and trade.

It is assumed that EPAs help expand market access and speed up development, while at the same time attracting direct foreign investment. But all these otherwise positive aspects of the EPAs are constrained by different conditions that must be met to start with.

In order to see merits and demerits of the agreement, a number of studies have been conducted. However, because of the following weaknesses in the methods of those studies undertaken on EPAs, lack of data. and the problems enumerated below, it is difficult to take the findings of the studies as reliable:

- The studies have focused only on trade;
- The studies have focused only on the impacts of the decrease in government revenue;
- 3. The issues have not been given in-depth consideration

- from the perspectives of competitiveness, creation of job opportunities, and economic growth;
- The studies adopted qualitative rather than quantitative method of analysis.

These constitute the major weaknesses of the studies.

The major findings of these studies are:

- Economic Partnership
 Agreements increase the flow of transaction:
- 2. Economic Partnership
 Agreements facilitate trade
 creation among the signatory
 countries rather than trade
 diversion from one signatory
 country to another/others
- 3. The collective agricultural policy of the EU has proposed to reduce the price of the agricultural products of the APC countries by 50-70%, which will aggravate the poverty of these countries' farmers; the impact of this is to reduce the farmers to suppliers of raw materials for European industries;
- 4. **Economic** Partnership Agreements will reduce the government revenue of ACP countries. According to the United estimate of the **Nations Economic** Commission for Africa (UNECA), the EPAs that are

going to be implemented in all the Sub-Saharan African Countries will cost those countries an annual loss of 1.52 billion Euros in tariffs. This reduction in income from tariffs will negatively affect capacity of African the governments to provide their citizens with the basic social services that they need, thereby hampering the efforts make to extricate they themselves from poverty; and

 The EPAs will benefit the consumers of the ACP countries, while they harm industrial producers.

The study undertaken in Ethiopia shares the methodological weaknesses and the findings enumerated above, indicating that it is difficult to accept the conclusions of the pointed out above. To cite but one example: the fact that the study points out that, because Ethiopia's industrial producers import their investment machinery duty free, they would be beneficiaries of the EPA, shows that the study has not looked into the dynamic impact of the Agreement's harmfulness in depth.

4.2 Controversies between the Two Negotiating Parties

Even 4 years after the start of the negotiations, intense

disagreements between the two parties [i.e. the EU and the ACP countries] are observed. This will create tension and despair between the negotiating groups. The main points of disagreement relate to the following issues:

- Although agreement has been reached the importance of development. there still is some controversy as to how development is to be achieved;
- The question of the decrease in government revenue in connection with the removal of tariff barriers;
- The length or duration of transition periods;
- The size of the aid to enable the ACP countries to adjust their economic structures and to improve their competitiveness
- The list of sensitive products; and
- Problem of linking trade liberalization with development goals and rules of origin of products/services.

4.3 Conditions affecting Ethiopia and other countries to sign or not to sign the agreements

The SAP that the World Bank had developed for the developing countries has been very much a subject of numerous criticisms as looking human face. However, the Program was implemented, in defiance of all the criticism, resulting in deep crisis for the countries supposed to benefit from it. Similarly, in spite of the contention, by several studies supported by concrete data, that the EPAs would hurt the poor countries, the EU has continued to give deaf ears to the warning. This appears, just as in the case of the SAP, to be a strategy of wait-and-see until the damages the EPAs would come into full view, too late. While the obvious wisdom of taking precaution before any damage has bee caused is the better alternative, it just doesn't make any sense to wait until damages have actually surfaced.

As it has been made evident in the Global Competitiveness of 2005/06, ranks 116th among 117 countries by the general economic competitiveness indicator. This clearly shows how low the country's level of is. 16 competitiveness Consequently, no matter how much financial support the country is provided with, there is no reason to assume that her signing of the **Economic** Partnership Agreements would enable her to build up its capacity in a short period of time and be able to compete with Europe on an equal and reciprocal basis. The reason for this is that, it takes a long time for the majority of the countries concerned to improve upon education, infrastructure development and technological readiness, the very factors or indicators that go into computing their competitiveness capacity.

Given, therefore, the present low competitiveness and the findings of various other studies, country's current level of low industrial development and productivity, it simply goes without saying that Ethiopia's signing of the EPAs would only cause her more harm than otherwise. Again, given the shorter time span for the country to make it through the transition period, it is difficult to assume or expect that the country would be able to adjust its economic structure and be able to attain the same level of competitiveness as the other developing countries, let alone compete on an equal basis with Europe. Given all this, behooves one to advise against Ethiopia's signing of the Agreement.

With this scenario in mind, there was a joint meeting between the European Union and the Trade

⁸ World Economic Forum, *The Global Competitiveness Report* 2005-2006. (World Bank)

Ministers of the ESA countries in November 2007 at Brussels. At this joint meeting, the European Union had agreed to the development demands of the ACP countries, and proposed an alternative light EPA to be signed in accordance with the deadline set. This light EPA incorporates only market access and development cooperation, it has been agreed to complete negotiations the on other remaining issues in 2008.

During the joint meeting, While those Least Developed countries (LDCs) not interested in signing this light Economic Partnership Agreement can continue using the Everything But Arms (EBA) alternative, it has been pointed that the Non-Least out Developed Countries (non-LDCs), can opt for the Standard Generalize System of Preference (GSP) alternative. However. whether for LDCs or Non-LDCs, the alternatives provided for in this scheme are less than those provided for in the Lomé/Cotonou Convention/Agreement. And this goes contrary to the provision in the Contonou Agreement, which stipulates that market access ACP countries get shall not be less than what they used to get previously on this critical occasion, nothing has been said on the meeting about those key

unresolved issues raised during the previous negotiations.

At the meeting while Ethiopia has made it clear that it will not, at this particular juncture, sign the proposed on the deadline light EPA, seven countries, including the five EAC member countries, have agreed to do so.

5. Alternatives to the Economic Partnership Agreement

There is anxiety that, if the current Economic Partnership Agreement is not concluded by the deadline set for it, the trade disruption could happen. The alternatives suggested include:-

1st alternative: extending the Lomé/Cotonou Convention/Agreement

The extension of the Lomé/Cotonou

Convention/Agreement is quite a testing challenge for Europe. Because, it should have been recognized that the Agreement could not possibly be concluded by the deadline and, accordingly, request for waiver should have been filed. But this was not done on time. Because this alternative is not acceptable to other WTO member countries, even asking for a waiver now with the current position of the member countries. it would be difficult for the waiver to be granted. The very process getting a waiver is itself complex and time consuming. To cite but one example, the waiver requested in 2001 for the AGOA has got no response until now.

2nd alternative: Generalized System of Preference (GSP) tariff

This tariff has three levels, namely: EBA, GSP+, and Standard GSP.

i) EBA (Everything But Arms)

As another alternative is to allow Least Developed Countries (LDCs) to continue using the EBA. Because the opportunities this alternative provides are less than those provided by the Lomé/Contonou

Convention/Agreement, the countries in question will not embrace it, because the rules of origin protocol and the percentage ratio if offers is not as suitable to the ACP countries as those provided by the Lomé/Contonou

Convention/Agreement.

ii) GSP+ (Generalized System of Preference Plus)

This opportunity is offered to those developing and economically vulnerable countries that have signed the international reader protection, workers' rights and other agreements. However, because the list of the countries that benefit from the GSP+ alternative is full, it is only after one year that one would be able to find out the

48

novelty of the opportunity provided by this clause. Regarding the criteria to be met in order to use this alternative, it appears that all ACP countries are eligible. All that is needed here is the EU's political will.

iii) Standard **GSP** (the Standard Generalized System of Preference

Under this alternative, the rate of the tariff imposed on products imported into Europe is 20% higher than that provided by other alternatives. The support provided in this case is in accord with the WTO trade regime. However, when compared to the support those countries that benefit from the Lomé/Cotonou in advance of the ACP Non-LDCs or, for that matter, the_support other Latin American countries get through the GSP+ alternative to import export their products to Europe, the ACP countries stand at relative disadvantage а position.

3rd alternative: signing Light/Phased EPA

a) Light EPAs

This alternative enables negotiating countries to postpone other issues to other rounds of negotiation once agreement has been reached on some major issues, such as market access and development cooperation.

b) Phased EPAs

This alternative allows for signing agreements on issues that have already been resolved, while at same time keeps negotiation open to deliberate on other remaining issues.

6. The Economic Partnership Agreement and Common Market for Eastern and Southern Africa (COMESA)'s

Countries join the Free Trade Area membership for various reasons. Among these reasons are: to enhance trade and thus to achieve higher levels economic growth; to attract foreign direct investment; border control; transit; control of labor fulfilling movement: political objectives; due to the increasing cost of non-participation.¹⁷

While there are various studies on Free Trade Areas (FTAs), they nevertheless do not clearly indicate the benefits gained or the losses incurred by member countries. Because of the lowering or removal of trade barriers. consumers enjoy advantages, while the importing country loses tariff revenue. But it is not clear whether the direct

gain for consumers is larger or smaller than the tariff revenue loss by the importing country, [in particular if the government has to increase taxes to make up for the loss in revenue]. The World Bank's simulation study of the effects of South-South free trade area has found that member countries got no overwhelming gains from such arrangements. The reason for this is the opportunity for the members for intra-trade relationship is narrow, while their production structure and natural resources are of smaller scope.

and Southern Africa (COMESA), which falls under the South-South region was established in and has 19 member countries, 13 of which are the Trade Area (FTA) members. It is expected that all the countries of COMESA will become members of the FTA. Ethiopia has conducted a study to look into the implications of being a member in the FTA. The results of the study already indicates that, let alone in a free trade arrangement, even with the existing tariff protection in place, more than half of the country's manufacturing industries cannot stand up to the competition.¹⁸

The Common Market for Eastern 1981 Free

Augustin Carstens, "Making Regional Economic Integration 20^{ieth} Work." Annual General Meeting and Conference of the Pakistan Society of Development Economists. January 12, 2005, Islamabad, Pakistan.

¹⁰ Afro Consult and Trading (2002): A Study on COMESA-FTA.

One of the objectives of the EPAs is to strengthen such economic regions as COMESA. In deed it is with such economic regions that the European Union wants to sign the EPAs. However. **COMESA** member countries are in the process of negotiating with the EU, not as one group under COMESA but as organized under ESA, which has no legal entity. Angola, Egypt, Libya and Swaziland are not involved in the negotiation while Namibia process, left COMESA on the eve of the establishment of the ESA group and started negotiating another group. Such complicated situations have created problems for the effort to maintain and strengthen the regional bloc thereby poses a challenge to the survival of COMESA.

If the EPAs fail to be signed by the already organized regional economic blocs having legal entity, the European Union will be forced to make adjustments in the financial support it provides for the strengthening of regional economic blocs in order to build their capacity. As this needs another extended period accomplish, the objective of the EPAs to strengthen regional economic areas, such as COMESA, cannot be realized immediately.

7. Vision

Although Ethiopia has refrained from signing the Economic Partnership Agreements, as well as other free trade agreements, it will inevitably find itself in the middle of fierce competition in the long run. Hence there comes the need to get prepared and ready.

Given the current objective reality of Ethiopia, in relation to the level of development other countries have attained, to envision, within the next 20 years, an Ethiopia with egual economic competitiveness smacks of nothing more than blind optimism. The reason is simple. Competition or competitiveness takes into account initial condition and it is essentially relative, so that when Ethiopia make fast strides to get to whatever goals we set ourselves, the rest of the world will certainly not wait for us standing where it is. Yet, without sounding too pessimistic, my vision, in twenty years' time from now to see, the country's economy emerge from the low economic level competitiveness. Though I would not dare say that the country's manufacturing industries become the major actors in the global market, if decisive policy measures are taken, the countries manufacturing industries will reach at a level of withstanding the competition posed by cheap import.

This vision is based however, on the assumption that the following measures would be taken within the next 20 years:

- Restructured measures to build the capacity of manufacturing industries shall be taken and analyze from a comparative advantage perspective;
- Taking into consideration the current objective conditions, as well as future prospects, the process of opening up the country's trade gateways will be given focus and carefully explored, related to those strategic products that especially need tariff protection;
- Concerted effort will be made in the area of transport infrastructure and other related infrastructure development, which currently has proved а serious constraint to the enhancement of the country's competitiveness.
- There will emerge a skilled and capable human resource that will be able to supply quality products and make technology transfer a reality;
- The country will be able to learn from the experiences of those countries that have

been able to register a high level of economic growth recently and adopt those experiences compatible with our country's objective conditions;

The government will develop improved investment policy that will enhance the confidence both of local and international investors, policy that will serve as a framework for meaningful investment, while at the same time it implement the policy. The government will play the of coordinating role investment.

References

Carstens, Agustin. 2005. "Making
Regional Economic
Integration Work at the
20ieth Annual General
Meeting and Conference
of the Pakistan Society of
Development

Economists." January 12, 2005, Islamabad, Pakistan.

Bila, San. 2007. Concluding EPA

Negotiations: Legal and institutional issues. May 10, 2007.

The Cotonou Partnership Agreement, 23 June 2000.

Melaku Geboye Desta. 2006.

EC-ACP Economic

Partnership Agreements

and WTO Compatibility:

An experiment in North
South interregional

agreements.

MOTI. 2004. National Study on the Impact and Sustainability of the EPA in Ethiopia. Draft final report. OXFAM. 2007. A Matter of Political Will: How the European Union can maintain market access fro African, Caribbean and Pacific countries in the absence of economic partnership agreements. Briefing note, April 2007.

Policy Briefing Paper #2. June 2007: Economic Partnership Agreement: What every parliamentarian needs to know.

Report on Negotiations for Economic Partnership Agreements, 30 August 2007.

World Bank (2006) World Economic Forum, 2005-2006: The Global Competitiveness Report.

በአቶ ሀብታሙ አበራ እና አቶ አሚን አብደላ ተዘ*ጋ*ጅቶ በቀረበው ጽሑፍ ላይ የቀረበ አስተ*ያ*የት _____<u>አቶ ማሞ እስመለዓለም ምህ</u>ረቱ አስተ*ያ*የት

በመጀመሪያ የኢትዮጵያ ኢኮኖሚ ባለሙያዎች ማህበር በዚህ ወቅታዊ የፖሊሲ ጉዳይ ላይ የግል አስተያየት እንድስጥ ስለጋበዘኝ በጣም አመስግናስሁ።

ንግድ ድርጅት በፇሌ ስለ የአለም አባልነት ድርድርና ስ**ሰሚ**ያስከት**ለ**ው የፖሊሲ ሪፎርም ገዳይ ሳስብ፣ ብዙ ሰዎች አባል በመሆን ስለሚያስከትለው ጥቅምና *ጉዳ*ት አስመልክቶ የሚያነሱትን ክርክር ስሰማ እንዲሁም የአባልነት **ሃደቱ**ን ውጣ ውረድ ስከታተል፣ የቀድሞው አሜሪካ የኮንግረስ አፈ ጉባኤ ኔውት ጊንግሪች "the tyranny of the present" ሲስ የተናገሩትን ያስታውሰኛል። በሴላ አካ*ጋገ*ር ብዙን ጊዜ ብዙዎቻችን በእስታዊ ሁኔታዎች፣ ዛሬ ሃሳባችንና ጊዜያችንን ተሻምተዉ በሚያዙ ፈታኝ ሁኔታዎች በመወጠር በአጭር ጊዜ ባይሆንም በረጅም ጊዜ ሊያሳስቡን 0**727**0 የፖሊሲ እርምጃዎችና አቅጣጫወች **ላይ** በቂ ለጽኦት አ**ለ**መስጠት ከሞላ **ጎ**ደል የተስመደ ነው:፡፡ ብዙ 7 H. *እንደሚባስ*ውም "the past is organized and has lobbyists, the future never does" የሰው ተፈጥሮ ሆኖ ብዙ ጊዜ ስለ ትላንትና ስለ ዛሬ ሁኔታዎች ብቻ ስናስብ ስለነገው ሁኔታ የማናወሰበት አጋጣሚ አሰ።

በእኔ እምነት የአሰም ንግድ ድርጅት የሚያስራጽጣቸዉ አሰም አቀፍ የንግድ ህጎች ድክመት ያሰባቸዉ መሆኑ አሴ የጣይባል ሀቅ ነዉ፡፡ የህጎቹ ፍትዣዊነትና በልጣት ወደ ኋላ የቀሩ አገሮችን ጥቅም ወሳኝ በሆነ ደረጃ የማስጠበቃቸዉ ሁኔታ ጥያቄ ውስጥ ሲገባ ይችል ይሆናል። ይህ ችግር እንደተጠበቀ ሆኖ ፣ የአለም ንግድ ድርጅት የድርድር ሂደት ኢኮኖሚያችንን በንንቢ ሁኔታ የሚያግዙ ፖሊሲዎችን ለማስብ፣ ለማዉጣት እና ለማስፌጸም መድረክ (Platform) ይልጥራል የሚል ሂሳብ አለኝ። ይህን ሂሳብ ወደ ኋላ አመለስበታለሁ።

በአቶ ሀብታሙ ታደስ የዓስም ንግድ ድርጅት ምንነት የኢትዮጵያ የአባልነት እንቅስቃሴና የወደፊት ልጣት ተስፋ አስመልክቶ የቀረበው ጽሑፍ የዓስም ንግድ ድርጅት ታሪካዊ አመስራረትና አወቃቀር፣ የድረጅቱ አብይ ተግባራት፣ የድርጅቱ ዋና ዋና ስምምነቶችና መሠረታዊ መርሆች በስፋት የተብራራ ስለሆነ አልመስስበትም።

ሃብታሙ በጽሑፋቸው አቶ *እንዳብራሩት የዓለም ንግድ* ድርጅት አባልነት ድርድር ብዙ የህግ ግዴታዎች ሰራ የፖሊሲ እርምጃዎች የሚያስከትል ሂደት ነው። ምናልባት ይህ ሂደት የምስራቅ አውሮፓ አገሮች የአውሮፖ ህብረትን ለመቀለቀል ከሚያደርጉት ድርደር *ጋር ተመ*ሳሳይነት አሰው። በብዙ ዓሰም አቀፍ ድርጅቶች ስምሳሌ የወርልድ ባንክ እና የተባበሩት መንግስታት ድርጅት አባልነት ጥያቄ ችግር ክሌለ ውስብስብ የፖስቲካ በስተቀር አገሮች ሱወሳዊነታቸውን እሳካፈ*ጋገ*ጡ ድረስ አገሮች በቀላሱ ሲያሳኩት የሚችል ነገር ነው።

በአንጻሩ የአ<mark>ለም ን</mark>ግድ ድርጅት የአባልነት ድርድር የአባልነት ጥያቄ አቀራቢዉ አገር ንግድ ነክ ህጎችንና ፖሊሲዎች የአለም ንግድ ድርጅት ከሚያስተዳድራቸው ስምምንቶች *ጋር* መጣጣም ግድ ስለሚልና ከዚህም አልፎ የዕቃና የአገልግሎትን ንግድ አስመልክቶ ተጨማሪ በድርድር የሚወሰን ግዶታዎች ሲያስከትል ስለሚችል የአባልነት ሁኔታውን ረሻናምና ውጣ ውረድ የበዛበት ያደርገዋል።

የአባልነት ደርድሩን የሚግዛው የህፃ ማዕቀፍ የማራኬሽ ስምምነት አንቀጽ 12 ልል መሆንና አስመብራራት ደግሞ የድርድሩ ሁኔታ ወደ አንድ ወነን ያጋደለ፣ ጥያቄ የመጠየቅ መብትን ለአባል አገሮች በመስጠት ንግድ ነክ ህግና ፖሊሲዎችን አባልነት ጠያቂ አገሮች እንዲያስተካክሉ ግኤታ ይጥላል።

ይህ የአንቀጽ 12 ድን*ጋጌ* አንድ አገር *ሲያሟ*ሳቸው አባል ስመሆን የሚገባቸውን *ነገ*ሮች (Criteria) ሳያስቀምጥ አንሮች በድርድር በሚወስን መንገድ (terms to be agreed) አባል ሲሆን እንደሚችሉ ያስቀምጣል። ይህም አባል አንሮች አባል ለመሆን በሚፈልጉ አገሮች ላይ ቅጥ ያጣ፣ አማባብ ያልሆነ *እንዲሁ*ም አንዳንኤ ኢፍታዊ ጥያቄዎችን እንዲያቀርቡና ግኤታዎችን *እንዲገ*ቡ ለመጠየቅ *ገ*ደብ የለሽ እድል (carte blanche) ይሰጣቸዋል። ይህ **ግልጽ ያጣ ሂደት የ**አባልነት ዉይይቱን บๆร የአለም ንግድን ስምምነትን ከመቀበልና ከመፈጸም ጥያቄ (Rule compliance context) OR SCSC **ひ**とか(Negotiation context) ይለውጠዋል።

ይህንን በመረዳት ይመስሳል በቅርብ ጊዜ የአለም ንግድ ድርጅት አባሎች በተለይ በልማት ወደ ኃላ የቀሩ አገሮች የሚያደርጉ የአባልነት ድርድር የተቀሳጠራ እንዲሆን የሚረዱ ሃሳቦች ቀርበዉ እንዲጸድቁ የተደረገዉ፡፡

በዓለም ንግድ ድርጅት አባልነት ድርደር ወቅት ተደራዳሪ አንራት የሚገቡት ይችላል። የመጀመሪያው የአለም ንግድ ድርጅት በሚስተዳድራቸው ህጎችን ስምምነቶችን ስመፈጸም *የሚገ*ባ **ግ**ዴታ፣ ሁለተኛው በድርድር የሚወሰነዉና የአንልግሎት ሕና የዕቃዎች ንግድ አስመልክቶ የሚገባ **ግ**ዱታ *እንዲሁ*ም ሶስተኛው ደግሞ የአለም ንግድ ድርጅት ህጎች ከሚያስተዳድራቸው ወስጥ አስ*ገዳች ያልሆኑ ህጎች* (Plurilateral Agreement) አና ሌሎች ተጨማሪ ጉዳዮችን አስመልክቶ ሊገባ የሚችል **ፇ**ጴታ (Accession Protocol Commitment) ነው።

በሕኔ ሕምነት የዓለም ንግድ አባልነትን ጨምሮ የንግድ ድርድሮች መነሻቸው አገራዊ ጥቅም እና ግባቸው ደግሞ ፈጣን የኢኮኖሚ *እድገት*ን ለማምጣት ማንዝ OIP3 አለበት። የንግድ ስምምነት ተደራዳሪዎች ድርሻ መንግስት ያወጣቸውን ፖሊሲዎችና ስትራቴጂዎች ግምት ውስጥ በማስንባት **ሕንዚ**ህን ፖለሲዎችን በተማባር ማስፈጸም ነው። የኢትዮጵያ ፌደራሳዊ ዲሞክራሲዊ ሪፖብሊክ የውጭ ጉዳይና የደህንነት ፖሊሲና ስትራቴጂ የሚከተሰውን ይሳል።

"በአገራችን ልማትና ዲሞክራሲን ከሴላው አሰም ተነጥሰን፣ በተራሮቻችን ዙሪያ መሽገን፣ በሮቻችንነ ዘግተን ከቶ ልናረ ጋግጠዉ አንችልም። በሙሉ ልብ አሰም አቀፋዊው ትስስር ውስጥ ከተስፋኝነትና ተመጽዎችነት ተሳቀን ወደ አምራችነት፣ በአምራችነት ዙሪያም የስራ ድርሻችንን በቀጣይነት የማሻሻል አሰማ ይዘን ከተነሳን ብቻ ነው የአንራዊ ጥቅማች*ን*ና ህልውናችን መነሻና መድረሻ የሆኑትን ልማትና ዴሞክራሲን **እ**ሙን ማድረግ የምንችለው። **ማ**ሎባላይዜሽን የሚልጥረውን ዕድል በ*መጠቀያ*º ፣ *አማ (*በ በመ፡ለ **ማሎባሳይዜሽን የሚደቀንብንን እንቅፋት** በመቀነስ፣ በማሎባላይዜሽን ማዕቀፍ ውስጥ ንቁ ተዋናይ በመሆን ብቻ ነው። *ጥቅጣችን*ና ድህነታችንን ማፈ27ጥ የምንችለው። ልማትንና ዴሞክራሲን በማሎባላይዜሽን ማዕቀፍ ዕውን ማድረግ፣ የው*ጭ ጉዳ*ይና የደህንነት ፖሲሲዎችን አንድ መሰረታዊ መነሻ መሆን ያበትም በዚህ ምክንያት ነው።" *ገጽ* 17 ስ**ለ**ዚህ በአቶ *ሀብታሙ ጽሑ*ፍ የኢትዮጵያ መንግስት ፖሊሲዎችና ስትራቴጂዎች የድርድሩ መነሽ መሆናቸው መጉላት አለበት ባይ ነኝ። **ሴሳ**ው በአቶ ሃብታሙ ታደስ ጽሑፍ ሳይ *ጉ*ልቶ *መ*ውጣት አለበት ብዬ ጥቅም የማስበው ጉዳይ አባልነት አስመልክቶ የተነሳው ነገር ነው። ይህን ነጥብ አጠንክሮ *ማን*ሳት በ*ጉዳ*ዩ ላይ ለምናደርገዉ ውይይት መነሻ ይሆናል ብዬ አስባለሁ።

በሕርግጥም አንዳንድ የድርጅቱ ሀጎችና (ስምሳሌ ስምምነቶች የአእምሮአዊ ንብረትን አስመልክቶ ያለውን ስምምነት ይጠቅሷል) በማደማ ላይ ካሉ አንሮች ይልቅ ያደጉ አገሮች ጥቅም በይበልጥ የሚያስጠብቁ መሆናቸው ታይቶ፣ከነጻ ንግድና *ኪን*ቨስት*መንት* የሚገኙ ጥቅሞች በአ*ገራት መ*ካከል በፍታሀዊ መልኩ አ**ስ**መዳረሱን ተመልክቶ፣ *እንዲሁም* ከሳይ *እንዳ*የነው የአባልነት ድርድሩን የሚገዙ ህጎች ልልና ኢፍታዛዊ ከሆኑ አባል ስመሆን መደራደሩ አስፈላጊ የሚያደርገው አሳማኝ ምክንያት ሲኖር ይችላል ወይ ብሎ መጠየቅ አግባብ ይመስለኛል።

ውይይት ለመፈንጠቅ ያህል በጽሑፍ አቅራቢዎች ቢጠቀሱም የሚከተሉትን ተጨማሪ ሃሳቦች ባጭሩ ለማቅረብ አሞክራስሁ።

በኔ እምነት መጀመሪያ ግልጽ ሆኖ መውጣት ያለበት ነጥብ ከአለም ንግድ ድርጅት አባልነት የሚገኘው ጥቅም *እንደያገ*ሩ የኢኮኖሚ ጥንካሬ ከ*አገር* አገር የሚለያይ መሆኑ ነው። ሁለተኛዉ ነጥብ ደግሞ አባል መሆን የአንድ *አገር* ልማት ፖሊሲዎችን ስማሳካት መሣሪያ እንጂ በራሱ **ግ**ብ አ**ለ**መሆት ነው።

በአቶ ሀብታሙ **እንደተገለጸው** የመጀመሪያው የአባልነት ጥቅም የውጭ የንበደ እድልን ለማስፋትና የተፈጋገጠ እድል ስማድረግ መስጠቱ **ነ**ሙ። ለምሳሌ በቻይና በአንድ ጥናት መሰረት ከአለም ንግድ ድርጅት አባልነት በኋላ የጨርቃጨርቅና አልባሳት የዉጭ ንግድ በአስር አመታት **በ375%** ውስጥ በኢትዮጵያ ነባራዊ ሁኔታ አሮ3ል። ይህ ይሆናል ብሎ ለመናገር ያዳግታል። በተሰይም ወርቀት አቅራቢዉ በደንብ እንዳብራሩት በአሁት ሰዓት አገራችን ከቀረጥ ነጻ የሆና በኮታ ያልተገደበ የተለያየ 2708 ዕድል ስላላት፣ በአባልነት ምክንያት የሚፈጠር አዲስ የገበያ ዕድል ሲይኖር የችላል። ነገር ግን ይህን የአለም ንግድ ድርጅት ይህን የነበያ ዕድል የተፈጋገጠና ዘላቂ፤ አገሮች በተለያየ ምክንያት ሲቀይሩት የሚችሉት እንዳይሆን ያደርገዋል።የመጨረሻ ውጤቱ አይታወቅም እንጂ የአሁኑ የዶሃ ዙር የንግድ ድርድር ከቀረጥ እና ከኮታ ነጻ የሆነ የገበያ ሕድል ያደጉ አንሮችና ሴሎች ዝግጁ የሆኑ በመልማት ላይ ያሉ አንሮች በልማት ወደ ኃላ ስቀሩ አንሮች እንዲሰጡ ማስንደዱ አንዱ አይነተኛዉ ጥቅም ነው።

ሁለተኛው ለኔ በጣም ወሳኝ የአባልነት ምክንያት አድ*ርጌ* የምወስደው የድርድሩን ሂደት አስፈላጊ የሆኑ የፖሲሲ እርምጃዎችን ለመወሰድ እንደ መድረክ (Platform) ማንልንሉ ነዉ ፡፡ ከአንልግሎት ንግድ ዘርፍ አንስቶ እስከ **ግል**ጽ የንግድ ውድድር ሰርዓት እስከማስፈን የግል ዘርፉን ለማጠንከር *እርምጃዎችን* የሚሬዱ የፖሊሲ ለማስብና ስመወሰንና ስመፈጸም የድርድር ሂደቱ ሲረዳ ይቸሳል። ምናልባት እዚህ ላይ ሲነሳ የሚችለው ተገቢ ጥያቄ እንዚህን አስፈላጊ ፖሊሲ እርምጃዎች አባል *መሆን* ሳያስፈልግ መውሰድ አይቻልም ወይ የሚል ነው። ስዚህ መልስ በማል (Unilateral) ከሚወስድ የፖሊሲ ሕርምጃ ይልቅ በአለም ንግድ ድርጅት አባልነት ዛደት የሚወሰድ የፖሊሲ እርምጃ የበሰጠ ተአማኒነት ይኖረዋል። በተጨማሪም ይህ ሂደት መንግስት ፕበቃ የሚሹ አካላት (Protectionist pressures) የሚደርስበትን ከልክ ያስፌ ጫና ለመከላከል ምክንያት ይልጥራል። እነዚ*ህ የፖ*ሲሲ እርምጃዎች ወደ *ዓ*ለም አቀፍ ስምምነት ስለሚቀየሩ ዘላቂና በቀሳሱ የማይቀየሩ ያደርጋቸዋል።

ይህ በጽሑፍ አቅራቢው እንደተገሰጸው ለአገር ውስጥም ሆነ ሰውጭ ኢንቨስተሮች ትልቅ የፖሊሲ አቅጣጫ ጣሪጋገጫ ስለሚሆን ጠንካራ ኢንቨስትመንትን ለማበረታታት ክፍተኛ ሚና ይኖረዋል።

ብዙ ጊዜ እንደሚባለው ለአንድ አገር የውጪ ንግድ ዕድገት በሌሎች አገሮች ካሉ የንግድ ክልከላዎች ይልቅ አገር ውስጥ ያሉ ለንግድ አመቺ ያልሆኑ የንግድ ፖሲሲዎችና አሰራሮች የበለጠ ጣነቆ ይሆናሉ።

በእኔ እይታ አንሮች በአሁኑ ሰዓት በኢኮኖሚና ንግድ ሁኔታ (Climate) አመቺነት፣ በመንግስት አስተዳደር ተቋማት **ጥራት፣** በኢኮኖሚ ነጻነት (economic freedom) እድገት፣ *እንዲሁም በፍትህ ስርዓቱ ጥን*ካሬ በከፍተኛ ሁኔታ ይወዳደራሉ። የዓለም 39£ ድርጅት አባልነት **ሕንዘ**.છ *መ*ስፍርቶች ሁሉ ይንጸባረቀበታል። ከአለም የንግድ ሰርዓት ውጪ በሆኑ አገር ውስጥ እንዚህ አስፈላጊ ነገሮች አሉ ብሎ ሌሎች አገራትን ለማሳመንና ጠንካራ *ኢን*ቨስት*መንትን* መሳብ የማይቻል ባይሆንም ፌታኝ ነው። **ሴሳ**ው አቶ ዛብታሙ በደንብ ያብራሩት የአባልነት ጥቅም ግጭቶችን ለመፈታት መድረክ ማመቻቸቱና ወደፊት የአለም ንግድ እንቅስቃሴ የሚገዙ ሀጎች እና ስምምነቶችን የሚወጡበት መድረኮች ላይ መቀመጫ ማግኘቱ ነው።

ሴላው ጥቅም ልክ ቻይና እና ቬትናም እንዳደረጉት ገጽታን ስመቀየር አንድ መንገድ መሆኑ ነዉ።

በመጨረሻ ሳንሳው የምልልንው ሕንዚህ ጥቅሞችን ለማግኘት የስርዓቱን ንደቦች (Constraint) መቀበል ግድ ማስቱ ነዉ፡፡ ሕንደ ሴሎች ነንሮች የአለም ንግድ አባልነት ድርደር ሰጥቶ በመቀበል አና ጥቅሞችን በማቻቻል ላይ የተመሰረተ ነው፡፡ በአጭሩ የ "zero sum game" አይደለም፡፡

አመስግናስሁ።

<u>የውይይት ታዳሚዎች አስተያየት፣ ዓ</u>□ቄ እና የተሰጠ ተፊ *ጣሪ ጣ*ብራሪ□

የዕለቱ የውይይት መሪ ዶ/ር ጌትነት አለሙ ዋናውን ተና*ጋ*ሪ እና ሁለቱን ተቺዎች በማመስንን ተሳታፊዎች አስተያየትና ጥያቄያቸውን እንዲያቀርቡ ውይይቱን ክፍት አድርገዋል። በዚህ መሠረት በመጹመሪ□ □C ጥያቄዎችና አስተያየቶች ቀርበዋል።

የመጀመሪያ አስተያየት ሰጨ:-አስቀድሜ ዋናው ተናጋሪ ሕና ተቺዎቹ ከአንድ አካባበ. የመጡ ስለመሰለኝ ለወደፊቱ የተለያዩ አስተያየቶችን ለማግኘት እንዲቻል ተቺዎቹ ከተለያየ ቦታ እንዲጋበተ አስተያየት ለመስጠት Шል□ለሁ። በመቀጠል የአለም የንግድ ድርጅት (WTO) አባል *መሆን ከንግድ ጋር* በተያያዘ የውጭ ምንዛሪን ለማስንኝ ት እና አዳዲስ ቴክኖሎጂዎችን ወደ አገር ውስጥ ለማስገባት ከፍተኛ □ቀሜታ እ*ንዳ*ለው *ሕሬዳስሁ* ። ሆኖም ይሆናል አይሆንም የሚለውን rggትቼ ኢትዮጵያ የአለም የንግድ ድርጅት (WTO) አባል አልሆንም ማለት ትችላለች ወይ? አሁን ካለን አቅም አንጻር ሌላውን በምንመለከትበት አካባቢ ሕና **ፇሎባሳይዜሽን ባለበት ሁኔ**□ Ⅲ እየተጠ**መ**ዘዘ ሕንዲህ **አድር**ግ በሚባልበት አለም ውስጥ ኢትዮጵያ የአለም የንግድ ድርጅት አባል አልሆንም ማስት ትችላለች ወይ?

ሴላው የአለም የንግድ ድርጅት ሕግ አለው ሆኖም ይህን ሕግ ተግባራዊ ለማድረግ የሚያስችል መማሪያ አለ ወይ? የሚል ጥያቄ አለኝ። ይህን ለማለት ያስደፈረኝ ጉልበት ያለው የአለም አቀፍ ሕግን □□ስ የፈለገውን ሲ,□ርፅ እያየን በመሆኑ ነው።

ሁስተኝ አስተያየት ሰጪ:- የአለም የንግድ ድርጅት አባል መሆን አስተማማኝ የገበያ ዕድል ለማግኘት ያስችሳል ተብሏል፡፡ ሆኖም አዳ□ አገሮች ይበልጥ ተወዳዳሪ የሚሆኑት በግብርና ምርት ላይ ሆኖ ሳለ ያደጉት አገሮች በግብርና ምርት ላይ የጣሉትን ገደብ ለማንሳት ፍቃደኛ አይደሱም ምንም እንኴን በየዓመቱ □ር□ር ቢ□ረፅም። በተፊ ማሪም ስምምነት ያገኙ ሕጉችም ተፈጸሚ ሲሆኑ አይታይም። ከዚህ አንጻር አቅራቢዎቹ ያተኮሩት በተደረጉ ድርድሮች የወጡ ሕጉች ላይ እንጂ ስለተፈጻሚነታቸው ትኩረት አልሰጡትም።

የአለም ሌሳው የንግድ ድርጅት ፖሊሲዎቻችንን አባል መሆን እንድናሻሽል ይረዳል ተብሏል። በሴላ በኩል ያደጉትም ሆነ ያላደጉት አገሮች ሊያሳድ*ጋ*ቸው የሚያስችላቸውን መንገድ የመምረጥ <u> ጉ</u>አሳዊ መብት እንዳላቸው **ጁታወቃል**። ሆኖም የአለም የንግድ ድርጅት አባል በመሆናችን ይህ አይፈቀድም ስምሳሌ *ለኢንዱስትሪዎች* ከስሳ መስጠት አይቻልም የሚል ማብራሪያ ከመድረኩ ተነግሯል። ለእኔ ይህ ትክክል አይደለም። ከሰላ መከላከል ካለበት እንደማይጠቅመን መንግስት አምኖበትና አሳምኖ መሆን ይገባዋል □ሚል እምነት አለኝ።

กๆกตร ምርቶችን በመጨረሻ አገሮች አስመልክቶ የአደጉ ተፈጥሮአዊ ባልሆነ መንገድ ምርት የሚያመርቱ (inorganic) ሲሆን በማደግ ላይ ያሉት ግን ተፈጥሮአዊ በሆነ መንገድ ተ□ላ□ የሆኑ ምርቶችን ነው የሚመረቱት። ሆኖም በአው*ሮፖ* ና በአ**ሜ**ሪካ 🔟 ምርቶች ላጁ **ሕንዘ**ብ አምራቾቻቸውን ከንበያ እንዳያስወጣ ከሰሳ ያደር ኃሉ። ስለዚህ ኢትዮጵያ ዕድሱን አግኝታ የአለም የንግድ ድርጅት አባል ብትሆን እንኤት ነው እነዚህን ገደቦች የመነሳታቸው ዕድል ምን ያህል ነው?

ሶስተኛ አስተያየት ሰጪ፡- አስቀድሜ የኢትዮጵያ ኢኮኖሚክስ ባለ*ሙያዎች* ማህበር ለግሉ ዘርፍ *አንገብጋ*ቢ በሆነው ጉዳይ ላይ የውይይት

 $\sigma_{\mathbf{D}} \square Z \square$ $000 \square 24$ በልሌ ለማመስንን አወዳለሁ:: አንራችንን ከሴሎች የአፍሪካ አገሮች የሚለያት ጉዳዮች ላይ በታዘፈን ሰፋ ያለ ያስማድረጋችን ውይይት ነው። በሁለተኛ ደረጃ በምሁራን አካባቢ *አርዕ*ስት ትኩሬት አማኝቶ ውይይት ሲደረግ የመጀመሪያው *ጁመ*ስለኛል ምንም አንኬን በግሎ ዘርፍ የተወሰኑ ሙከራዎች ቢኖሩም!! ስለዚህ ሙህራን በዚህ ጉዳይ ላይ ስሕብረተሰቡ ማንዛቤ ማስጨበጥ አለባቸው የሚል ዕምነት **አ**ስኝ።

፲ሕኔ ጥያቄ የአለም የንግድ ድርጅት አባልነት rggበአብዛኛው፡ የአንሮችን ጥቅም ለማስጠበቅ ነው ጁባላል:: በተለጁ ጀበልዓ ተጠቃሚዎቹ የበለፀጉት አገሮች እንደሆኑ ነው የሚነገረው። ሆኖም የአለም የንግድ ድርጅት የሚኒስትሮች ንባኤ ሲካሄድ በአደን አገሮች የሕብረተሰብ ተቃውሞ ይገጥመዋል:: ስምሳሌ የአሜሪካ ሲያትል ስብሰባ የሕብረተሰብ ተቋውሞ 🖪 ምታል። በሆንኮንግም እንደዚሁ የሕብረተሰብ ተቋውሞ ስለዚህ ተጠቃሚ የሆኑ ነበ**ር**። አገሮች ሕብረተሰብ የበለፀጉ ስምንድነው ተቃውሞ የሚያሰሙት ለዚህ መልስ ባንኝ ደስ ይለኛል። አራተኛ አስተያየት ሰጨ፡- አሁን ያለንበት አለም ⊞ፅ ተለኘሸ⊡

የአለም አቀፍ ሕሎች ላይ ነው። ሆኖም ከአለም አቀፍ ሕግ ውጪ በንግድ ላይ *ገ*ደቦች □የመጡ ነው። ስምሳሴ፡- *ታዳጊ አገሮች የሚል*ኩት የግብርና ምርት በአውሮኘላን ተጭኖ ሲሄድ አንሩን በጭስ ስለሚበክል ይህን ከመጠቀም አገር ውስጥ ምርትን □ተመረተ Inorganic መጠቀም ይሻሳል የሚል ሃሳብ አለ። ስለዚህ ኢንቫይሮመንትን ለመከላከል በሚል ሰበብ በአደጉ አንሮች ዜሎች በሚጣል የንግድ *ገ*ደብ እና ሌሎች *ድርጊ*ቶች መሰል እንኤት ነው በንግድ ስርዓቱ ላይ ተፅዕኖ □ጣ□ዓረው እዚህ ላይም ብንወያይ ውጃችታችንን ሙሉ ያደርገዋል □ጣል እምነት አለኝ።

አምስተኛ አስተ*ያ*የት ሰጨ:-የመጀመሪያ ጥያቄዬ ዋናው ተና*ጋ*ሪ አቀራረባቸው ሁለት ጫፍ የያዘ ይመስላል ማለትም በራችንን ወይ ጥርቅም አድርጉ መዝጋት ወይ ወሰል አድርጕ መክፌት አይነት። ጥያቄዬ በመዛል ላይ *ያለ መንገ*ድ የለም ወይ? የሚል ነው። በሕጉ መሠረት በመጀመሪያ $\Lambda\Box\Box\Box$ አንሮች የሚሰጥ የጊዜ ንደብ አለ፣ <mark>አብደ</mark>ሳ *አሚን* ሌላኛው አቶ *እንዳ*ስቀመጡት ኢትዮጵያ በተወዳዳሪ መስፌርት (Competitive Index) 116ተኛ ነች። ስለዚህ ጊዜ ሰጥቶ ልናንኝና ልናጣ የምንችስውን ση∏ŧ *ጁ* መስለኛል:: ሁለተኛው *አስተያ*የቴ አንድ አስተያየት ሰጨ ጠቆም እንዳደረጉት 638 ሚስጥር ይመስላል። ይህን ጉዳይ በተግባር ሳጁ 🖳 ውስው 🗗 ስሉ 🗀 እና ሴሎች የሕብረተሰብ ክፍሎች **ሆ**ነው ሳለ የዓለም የንግድ ድርጅት ውስጥ ስለመግባት በሕብረተሰቡ መካከል በመጽመሪ□ $\Box c$ በመሠረ□ዊ **ሃ**ሳቦች፣ ስለጥቅሙና ጉዳቱ ላይ ውይይት ሲካሄድ አሳይም። ከዚህ አንጻር ሕብረተሰቡን **7**ንዛቤ *ስማ*ሰጨበት ምን የተደረገ ነገር አለ? **ሴሳ**ው በ2ተኛ አስተያየት ሰጪ

ከአውሮፖ ማህበፈሰብ ኃር በሚደረገው ውይይት ላይ የአውሮፖ ሕብረተሰብ **ግል**ፅ (Official) ሕና **ግልፅ** ያልሆነ (Unofficial) አቋም አለው ተብሏል:: ይህ ግልፅ ያልሆነው አቋም እንኤት ታወቀ ቢንለፅልኝ አወዳለሁ።

በተራ ማሪም □መጸመሪ□መ አስተያየት ሰጪ በአለም የንግድ *እያንዳን*ዱ ድርጅት **ዲሶ** አገር አስቀድሞ ምንድነው የማንኘው ጥቅም ብሎ መጠየቅ አለበት ብለው ተነሱ። ይህ ተገቢ ጥያቄ ነው። ሲ*መ*ልሱም ብሔራዊ **ጥቅሙን፣ ማቡ**ንና ስትራተጂውን ማለትም

መሠረታዊ የኢኮኖሚ ዕድንቱን ብለው አስቀመጡ በን መልስ ነው። ቀጠል አድርንው ግን በንግዱ እንደ ቻይና መጠቀም ባንችልም ፖሊሲያችን ተቀባይነት እንዲያገኝ (Policy Credibility) ያስችላል አሉ። ይህ ሃሳባቸው ከመጀመሪያው በጣም የተቃረነ ነው። የአስም የንግድ ድርጅት መግባት ዋና አላጣ ንግድን ለማስፋት ነው። ይህን ካሳ*ገኘን* ስምንድነው የምንንባው። ስስ□ህ ሃሳባቸው የተም□□ መስሎኛል።

በተለይ በድ*ጋሚ አፅን*ኦት አድርጌ ሐብታ*ሙ*ን የምጠይቀሙ አቶ ለምንድነው ሁለቱን ஒடி የምናየው? የአለም የንግድ ድርጅት የሚካነው በሂደት አባል ነው። በየደረጃ ሁኔታዎችን እያየን ቀስ ተብሎ በሂደት የሚገባ ይመስለኛል። የአለም የንግድ ድርጅት አባል እንድንሆን የማ የስንድደን የለ አይመስለኝም። የምናመርተው ቡና ነው የትኛውን ምርት ይዘን ነው በአለም ንግድ ለመወዳደር እንደዚህ የማያስቸኩለን? መፅባታችን ይቀራል ወይ? አይቀርም። ተገቢ ነው ወይ? አዎ። መቼ አሁን መሆን አለበት ወይ? አይመስለኝም።

በተነሱ ጥያቄዎችና አስተያየቶች ላጃ □ተሰ□ ተፊ ማሪ ማብራሪ□

1. አቶ ሃብ□ ሙ □□ሰ የአለም የንግድ ድርጅት አባል **እ**ንዲኮን የሚያስንድድ አካል ጥያቄ አስወይ? ተብሎ ቀርቧል የስም መልሱ ነው። እንደዚህ አይነት በአለም የንግድ σοCυ ድርጅት ሆነ በሌሎች የአለም አቀፍ ተቋጣት ሥርአት ውስጥ የለም።

የአለም አቀፍ ሌሳው ሕግጋት በ.ኖሩም አፈጻጸጣቸው አጠያያቂ እንደሆነ በማንሳት ጉልበት ያስው የሚያደርግበት **አንደፈሰ**ገ ひをす እየ*ታ*የ ነው የሚል አስተያየት ቀርቧል። Ⅲሀ ላጆ የዓለም የንግድ ድርጅት (WTO) h3st ትልቁ ሥርክት ተብሎ የሚነገረው የንግድ **አስ**መግባባቶች ሲነሱ በሥርአት የሚፈቱበት መድረክ (Dispute Settlement) መኖሩ ነው። ይህ አካል

ምንድነው የሚያደርገው። በሕጕቹና በስምምነቶቹ መሠረት የተከራካሪ ወገኖችን ጉዳይ መመልከትና ውሳኔ *መ*ስጠት ነው። የአለም የ*ን*ግድ ድርጅት በራሱ በሕግ የሚተዳደር ሥርአት ነው። የሚነሱ የንፃድ አስመግባባቶች የሚፈቱት በሕግና በስምምነቶቹ ብቻ ነው። በመሆኑም በመርህ ደረጃ ትልቁም ትንሹም እኩል *የሚዳኙበት ሥር*አት አለ። ሆኖም ልዩነት ሊያመጣ የሚችለው ሕፖቹን ጠንቅቆ ማወቅንና መረዳትን ይጠይቃል:: ለዚህም ባለሙያዎች ሲኖሩን ይገባል።

ሴሳው አስተ*ማማኝ የገበደ ዕ*ድል አንዱ ጥቅም ነው ሆኖም በአለም የንግድ ድርጅት አንዱ ትልቅ ጉዳይ የግብርና ጉዳይ ነው። የበለፀጉ አገሮች እጅግ ከፍተኛ የአገር ውስጥ ድ*ጋ*ፍ ይሰጣሉ። በው*ጭ ንግዳ*ቸው እንዲሁ ከፍተኛ □⊡ጣ ሳይ ያሉ አንሮች ደግሞ የኢኮኖሚ መሠፈታቸው ግብርና ሆኖ ሳስ በዚህ ላይ የበለፀጉ አገሮች ያላቸው አቋም አጨ*ቃጫ*ቂ ሆኖ ቆይቷ**ል**። **□**□\$. በመፊ ረሻው የሚኒስትሮች ንባኤ በሆንኮንግ ሲካሄድ በ2013 ላይ በወጪ ንግድ ላጁ 🗠 🗠 ያለ🗆 ው $\Box \Box \sigma \gamma$ ሙስ ስምምነት ስሙስ *እንዲነ*ሳ ተደርሷል። *ግብርና ላይ ድ⊡ጣ* ካልተነሳ በማደግ ላይ ያሉ አገሮች ተጠቃጣ. ከሥርአቱ አይሆንም ሆኖም በግብርና ላይ የሚሰጠውን ድ*ጕጣ በአን*ዶ *ጣን*ሳት አስቸ*ጋሪ* ነው *ፖ*ስቲካዊ *ጉዳ*ይም ስለሆነ ቀስ በቀስ የሚሆን ነው።

ይህን የመሳሰሉ ስምምነቶች ላይ እንዲደርስ እና ሴሎችም ላይ ዛሳብ ለመስጠት የሚቻለው የዓለም የንግድ ድርጅት አባል በመሆን ነው፡፡

ሌላሙ ታዳጊ አገሮችን በሥርአቱ ተ□ቃሚ ለማ□ረፅ ባለው ውይይት በልማት ወደ□ላ □ቀሩት አገሮች ሁሉም ምርቶቻቸው ከኮታና ከታሪፍ ነፃ እንዲሆኑ ድርድር አለ። በመጨረሻ 97 በመቶ የሚሆኑ ምርቶቻቸው ከኮታና ከታሪፍ ነፃ ሕንዲሆኑ ስምምነት ተደርሷል። ሆኖም 3 በመቶ የሚሆነው ጨርቃ ጨርቅ አካባቢ ነው። ይህ 3 በመቶ ወደ 300 የምርት ዝርዝሮችን የያዘ ነው። ታዳጊ አገሮች ይህም እንዲነሳ ሕየተከራክሩ ነው። ምክንያቱ ሕንዚህ ምርቶች ዋና የኢኮኖሚያቸው መሥረት በመሆናቸው።

የአለም የንግድ ተቋም አባልነት የአገሮችን ጥቅም በተለይም የበለፀጉ አገሮችን ጥቅም የሚያስጠብቅ ነው። ሆኖም የበለፀጉ አንሮች ሕዝቦች ሲቃወሙ ጁታያል:: ይህ ለምን ይሆን የሚል ጥያቄ ቀርባል። 🖽ህ ሳይ የአለም የንግድ ተቋም ጥቅም □ሚ□ስ□ኘውን ያህል ብዙ አጨ*ቃጫቂ ጉዳ*ዮች አሉ። ለምሳሌ በነዚህ ላይ የተለⅢ □ሕብረተሰብ ክፍሎች ጥቅጣቸውን ለጣስጠበቅ ይንቀሳቀሳሉ ስምሳሌ በማብርና አገሮች ጉዳይ ላይ የበለፀጉ የሚሰጡት የአገር ውስጥ ድጉጣ አለ። ይህ እንዳይነሳ ጥቅጣቸው እንዳይቀር የሚያደርጉት እንቅስቃሴ አለ። ለምሳሌ፡- በአውሮፖ ለአንድ ሳም በቀን 3 ዶሳር የአገር ውስጥ □ 🗗 ማ ጁ□ረ□ል እዚህ ደግሞ ከ1 □ላር በታች ገቢ የሚያገኝ ሕዝብ ከፍተኛ ነው። ከሥርአቱ □ተመጣጠነ ጥቅም እንዲገኝ የአገር ውስዓ □**•**ማ እንዲነሳ የሚደረገው *ግ*ፊት ስምምነት ላይ ተደርሶ ጥቅም እንዳይቀር የሚደረግ እንቅስቃሴ ነው።

*አዳዲስ ጉዳ*ዮች አንዱ የተነሳው *ኢን*ቫይሮ*ሙንት* እየተነሱ እንደ የመሳሰሎትን በማስታከክ የሚጣለው Ш∙п **ሕ**የ*ጕዳ*ን ነውና መታየተ አሰባቸው ተብሏል። እነዚህ ጉዳዮች በአለም የንግድ ድርጅት ሥርአት ውስጥ የተካተቱ ናቸው። ከጊ🗆 አኴያ ስላሳቀረብኩ ነው ጥያቄው በ4ተኛው የተነሳው። በተለይ የሚኒስተሮች ጉባኤ ሳይ በዶሃ □ቨሎፕመንት አጀንዳ ከተያዙት 21 ጉዳዩች ውስጥ *ኢን*ቫይሮ*ንመንት* አንዱ ነው። እነዚህ ጉዳዮች በአለም የንግድ ድርጅት ውስጥ የራሳቸው ስምምነት አሳቸው:: ስምምነቶቹ

ንግድን ስመገደብ ሳይሆን በታጨባጭ በሳይንሳዊ ዘዴ በጤና፣ በኢ*ን*ቫይሮ*መንት* ወዘተ *ጋ*ር ШШ ተፅባራዊ 🗠 ሚደረጉ ናቸው። በራችንን መክፈት ወይም መዝጋት □ሚል □መፊረሻ □ር□ መ□□ አግባብ ነው ወይ? ለምንድነው መዛል አካባቢ የማንይዘው፣ አሁንስ ነው ወይ መግባት ያለብን የሚል ጉዳይ ተነስቷል። በዚህ መድረክ ስማቅረብ የተሞከሬው የአለም የንግድ ድርጅት (WTO) ምንድነው? ሥርአቱ ምን ይዛል? የአባልነት ሂደት *ምን*ድነው? ምንስ ጥቅምና ጉዳት ሲኖር ይችላል የሚሉት ነው።

አስቀድሜ ለመግለ□ እንደሞከርኩት የአለም የንግድ ድርጅት አባል መሆን 82H **ንደብ** የስውም:: ይልቁም ሂደቱ የሚፋጠነው ወይም በአመልካቹ አፈጻጸም የሚዘንየው ሂደት ላይ ነው። በሂደቱ ሳይ *ጥያቄዎች* የሚጠየቁ **11.16** ካልተመሰሱ፣ **፲ሚ**ሠሩ ሥራዎችና ጥናቶች **117.H** ካልተጠናቀቁ፣ የማ.ቀርቡ የመደራደሪያ ሃሳቦች 02H ካልቀረቡ ሂደቱን □ራ□ሙታል:: የአለም-የንግድ □ርጅት አባል ለመሆን የሚካዛዱ ጥናቶች የአንርን ጥቅም ሁሉም ሃሳብ ሲሰጥባቸው እና በአመዛ*ች አገራዊ* አቋም የሚፈጥሩ መሆን ይገባቸዋል:: የንግድ የአለም ድርጅት አባል እንሁን ወይ የሚለው በ2003 ያለቀ ጉዳይ ነው። አሁን ሕንዴት የምንንባው 73 ነው የሚለው ላይ ነው የ*ጋ*ራ ሃሳብ ሲኖረን የሚገባው። የአገርን ጥቅም የሚያስጠብቁ ጥናቶችን በማካሄ🗆 እና ሁሉም ሃሳቡን እንዲሰጥበት Იማ□ሬፅ።

□ዓለም የንግድ ድርጅት አባልነት □□ጆ ወ□ ሕ□ብ ወር□ል ወጆ □ሚል ዓ□ቄ ቀርቧል። በመጸመሪ□ የአባልነት ጥያቄ ከመቅረቡ በፊት ኢትዮጵያ λ6 ዓመታት ያህል ስትሳተፍ በታዛቢነት ቆይታለች። ก□ข ውስዓ በCካ \square ተሞክሮዎችን ለማግኘት

ተችሏል። የአባልነት ጥያቄ የቀረበውም ጥቅል የሆነ የእንደምታ ጥናት ተካሂዶ ነው።

ዓናቱ የአለም የንግድ ድርጅት ምን 903 ጉዳዮችን እንደሚይዝ፣ የኢትዮጵያ ሕሎች ከአለም የንግድ ድርጅት ሕሥች የሚጣጣሙ ስለመሆናቸው የማይጣጣሙ ሕጕች ስለመኖራቸው፣ የማይጣጣሙ ሕ*ጉችን* በምን ያህል ግዜ *ማ*ጣጣም እንደሚቻል፣ ክፍተቱን በምን ያህል ግዜ *መሽፈን እን*ደሚቻል የሚሉትን **ጁ**□ሰሳል። በዓ*ቅ*ሱ ሲታይ የአለም የንግድ ድርጅት አባል መሆን ብዙ □ታኝ ጉዳዮች ያሉት ቢሆንም *እንደሚያመዝን* ከጕዳቱ *ጥቅመ*ං ጥናቱ ያሳያል። በዚህ ምክንያት ነው ዝግጅቱን መጀመር አስብን ተብሎ እንቅስቃሴ የተጀመረው። እዚህ ላይ የአለም የንማድ ድርጅት አባል መሆን ግብ አይደለም ግን በአባልነት የአገር ጥቅም ማስገኘት ነው። ጥቅል ጥናቱ *መሠራት ያስባቸውን* ተግባራትንም ጠቁ**ጣል** ከዚህ ውስጥ የማንዛቤ ማስጨበጫ ሥራዎች

ይህን ጉዳይ የሚከታተል በንግድና እንዱስትሪ ሚኒስቴር አንድ መምሪ□ ተቋቁጣል። ่⊟ะกนกร የስትሪንግ *ኮሚቴ* አባላ*ትም* ከሚመለከታቸው አካላት ተወ□ዓተው፡ ተቋቁሟል። ก□ข መሠረት ባለፋት 3 እና 4 ዓመታት ውስጥ በአብዛኛው 🗆ቴክኒክ ኮሚቴን መሠረት ያደረጉ 12 ያህል የግንዛቤ ማስጨበጫ መድረኮች ተካሂደዋል። ብዙዎቹ በአዲስ አበባ የተካሄዱ ናቸው:: በ1999 ዓ.ም. ወደ ክልሎች ስመውጣት ተሞክሮ በ4ቱ ትላልቅ ክልሎች የማንዛቤ ማስጨበጫ መድረኮች ተዘ*ጋ*ጅተዋል። ይህ በቂ ነው ወይ የሚሰው ያጠያይቃል።

σησυ 2. የአቶ *እስመ*ለአለም ተራ ማሪ ማብራሪ \square ፣የግብርና ምርቶች ላይ ስለሚሰጠው ደካማ ትኩረት ያልሰጠንበት ምክንያት የመወያያ ርዕሱ የአለም የንግድ ድርጅት አባልነት ሂደት ላይ ስለሆነ ብቻ ነው። የንግድ ድርድር ዙርን ስማየት አይደለም የመጣነው።

በርፅዓ በፅብርና ዘርፍ ላይ በርካ□ አጨ*ቃጫቂ ጉዳ*ዮች አሉ። የበለፀጉ አገሮች ለዘርፋ እጅግ በጣም ከፍተኛ ዓ □ቄ መልስ ለማፅኘት በድርድሩ ሳጆ ተሳ*ታ*ፊ *መሆኑን* ይጠይቃል 8go ľЧ ከመራቅ ይልቅ። የድጎማው ጉዳትና ጥቅም ከአገር አገር ይሰደያል። ለምሳሌ የምግብ ምርት ወደ አገራቸው የሚያስገቡ አንሮች (Net Importers) Ш ማው፡ ተ□ቃሚች ናቸው። ምክንያቱም የአውሮፓ አገራት የሚያደርጉት ድጎጣ በአለም አቀፍ ንግድ ላይ የምግብ ሰብል ዋ*ጋ*ን ስለሚቀንሰው ነው። በሌላ *ወገን የምግብ ምርት* ወደ ውጭ የሚልኩ አንሮች ተጎጂ ይሆናሉ።

በሴላ በኩል የክሰላ ጉዳይ በርን የመክፈት ወይም የመዝጋት ጉዳይ አይደለም። የድርድር ጉዳይ ነው። የአለም የንግድ ድርጅት አባል መሆን በአንድ ጊዜ ታሪፍን አውር□ በርካ□ ክቃች ወደ አ□ር ውስዓ *እንዳ.*ንቡ $\Box C \Box A$ □ማ.ስው: አስተያየት ተክክል አይደለም:: ታሪፍ ሳይቀነስ በድርድር አባል መሆን ይቻላል። ለምሳሌ ካም*ፖዲያ* ስአለም የንግድ ድርጅት አባልነት ከመደራደር በፊት የምግብርና ምርቶች ሳይ የነበራት □ሪ□ 15 በመቶ ነበር ከድርድሩ በኃላ 40 በመቶ አድር 2ለች።

ስ□ስተኛ አስተያየት ሰጪ፣ ማህበሩ ይህን ትልቅ r48ዘማይቶ ለውይይት መቅረቡ በተለይ አውሮፓ ህብረት *ጋር ለሚደረገ*ው $\Box C\Box C$ (EPA) አንስተኛ ትኩሬት መሰጠቱ ስህተት ነው \Box $\lambda \lambda i \cdot ::$ ሰብሳቢው 🗆ር🗆ሩ ያስቀስት ጉዳይ ነው በማስት የውይይቱ ትኩረት በአለም የንግድ ድርጅት አባልነት ሂደት **ዓ**ሶ እንድያተኩር *ማድረጋ*ቸውም ስህተት ነው። በአውሮፓ ህብረት *ጋር የሚ*ደረገው **አ**ላስቀም ድርድር የተጠናቀቀው የድርድር ጊዜው ነው። በመሆኑም $\Box C \Box +$ **እ**.ኤ.አ እለከ 2008 ስምምነት መፊ ረሻ ለማካሄድ ተደርሷል። ፅሁፍ አቅራቢው ጥሩ

ስመዳሰስ ምክረዋል:: ሆኖም የተጠቀሙበት መረጃ አንዳንዱ ጊዜ ያስፌበት ይመስሳል። ስለሆነም ከአውሮፓ ህብሬት ZС ስለሚደረገው ውይይት **7**ንዛቤ *መ*□□*C እንዲችል ማህ*በሩ ሌላ የውይይት ተመሳሳይ መድረክ *እንዲያዘጋ*ጅ አሳስባለው።

አስተያየት

ኢትዮጵያ የአለም ንግድ ድርጅት

ስጨ ፣

ሰባተኛው

አባል ለመሆን ጥያቄ አቅ**ር**ባለች ተብሏል። 903 በ□ው:ነቱ ያህል ዝግጅት አድ*ርገ*ናል? ከሌሎች አገሮችስ ምን ትምህርት ቀስመናል? በ21ኛው ክፍለ ዘመን ከአለም ርቀን መርኘት አለብን ማለት አንችልም:: ピムか ስ*ንገ*ባ የውስጥ ልማት ማካሄድ አስብን:: በስፋት ⊟જ በአሁኑ ወቅት ትርፍ ምርት ያለን ቡና ብቻ ነው። 4% ስኃ የምንሽጠው ከጉሮሮአችን ቀንሰን ሰሊጥ፣ የስያ ወ፲ተም ነው። አንደዚሁ ከራሳችን አየቀነስን ነው። ስለዚህ የዘመናዊ እርሻ ሳናስፋፋ አንድስትሪ ሳንሽ*ጋገር* ወደ ወደ አለም የንግድ ድርጅት መግባት ትክክል አይመስለኝም። ሂደቱስ ምን ያህል ጊዜ ይፈጀል ከአሁን በኋላ? ስምንተኛ አስተያያት ሰጪ፣ የኢትዮጵያ አኮኖሚክስ ባለሙያች ማህበር ጉዳዩን ማንሳቱ ጥሩነው **ግን ለምን** በአሁት ጊዜ አነሳው? በሁለተኛ የቀረቡ *ጥያቄዎች*ና አስተ*ያ*የቶች ማህበሩ 🗆 ሊሲው ሲቀረፅ ፖሊስ አውጭውን ሃሳብ በመስጠት ማገዝ ይጠበቅበት ነበር? ስለዚህ በፖሊሲ ቀረባ ጊዜ ለምን ይህን መሰል ውይይተ አለተዘ*ጋ*ጀም? የአሁኑ ውይይት ዘግይቷል የሚል ሃሳብ አለኝ። ሴሳው የዛሬው *ተናጋሪ*- ች ከፖሊስ ቀራጩ ክፍል ለምን መጡ። ከዛ ውጨ ያሉ ነፃ አስተያየቶች ሊሰጡ የሚችሎ ተቺዎች ስምን አልተ*ጋ*በዙም።

የአለም የንግድ ተቋም በርካታ ሕጎች አሉት ግን እንደ ኢትዮጵያ ያሉ አገሮች በሕጉ ለመጠቀም ዕውቀት አላቸው ወይ? የፋይናንስ አቅምስ አላቸው ወይ? ለምሳሌ በአንድ ጉዳይ **ዓ**ሶ ስመከራክ**ር** ጠበቃ መግዛት እንዳለብን ይታወቃል:: በቅርቡ የአለም ባንክ እንደነዚህ ላሉ ጉዳዮች □□□ 42€¥ የአለም የንግድ ድርጅቶችን ድጋፍ እንዳጠይቁ ሃሳብ አቅርባል:: ሃንሮች ህዝቦች ሌሳው የበለፀጉ ስምን የአለም የንግድ ተቋምን *ጁቃወማ*ሉ ተብሎ ስተነሳ ጥያቄ **ጥቅ**ማቸውን **ሃ**ብታሙ አቶ ለማለ□በቅ መልሰዥል። ብለው፡ *ዛገሮች* ከሰባአዊ ሆኖም በበለፀጉ የአለም የንግድ መብት አ*ንጻር* ተቋም **ሃሮችን** ጥቅም $\Box\Box$ የሚያስከብር ስላልሆነ የሰባአዊ ተሞ ጋች ድርጅቶች መብት ህብረተሰቡን **Ш**ስተባበሩ 🛮 ተ*ቃ*ውሞ \square ር \square ሉ ስለዚህ ሰል□ ሃብ□*o*ው ባሎት ምክንያት ብቻ ሳይሆን በዚህም ምክንያት ጭምር

እንደሆነ ስመግለፅ ፈልጌ ነው።

የአለም *3*7£ ተቋም ሌሳው □ሚ□ስ□ኘውን ጥቅም አስመልክቶ የዓለም ባንክ በየአመቱ የሚያወጣው ሪፖርት አለ። በሪፖርቱ ከሥርዓቱ ተጠቃሚና የማይጠቀሙ ዛገሮችን ያወጣሉ። □C□CŦ ከአፍሪካ አንሮች ውስጥ ደቡብ አፍሪካ ከዚህ በፊት ዙምባቡዬ እና 🗅 ሰሜን አፍሪካ *ዛገ*ሮች ናቸው ተጠ*ቃሚ* የሆኑት። □ተቀሩት የአፍሪካ ዛንሮች ተጠቃሚ አይደሉም። ከዚህ አንፃር ኢትዮጵ□ ተጠቃማ. ልትሆን እንደማትችል ድርጅት አባል ሆነችም አልሆነችም ያው ስለሆነ አቶ ዛብ□ሙ እንዳሎት \Box Ω \Box መደፊት በፈኘርም ተጠቃሚ ልትሆን ትችላለች የሚል <mark>ሃ</mark>ሳብ አለ። ይሄም ሆኖ የማይነሳው የአቅርቦት ች**ግ**ር ሃሳብ *ኢትዮጵያ እን*ዴት የአለም ተቋም ትሁን እንጂ እንዴት የአቅርቦት ችግሯን ትፍ□ *የሚል ዛ*ሳብ ሲነሳ ስላልሰማሁ ለ🗆 ትኩረት ቢሰጥ ጠቃሚ ነው □ነስሁ።

ዘጠነኛ አስተያየት ሰጪ፣ አገራችን የአለም የንግድ ድርጅትን ለመቀሳቀል በሂደት ላይ እንዳለች ተገንዝበናል። እንዲሁም ⊞ር□ቱ አባል መሆናችን የሚያስገኘው ጥቅምና ጉዳት ተነግሮናል። ሆኖም የተባለውን ጥቅም ለማግኘት እና ጉዳቱን ለመቀነስ እያደረግን ስላለው ዝግጅት ብዙም የተባለ ነገር የለም። ትኩረት የተሰጠው አይመስልም። ዓቅም አለ ስለተባለ እንጠቀማለን ማስት አይደለም ለምሳሌ በAGWA ያስንበትን ሁኔታ ማየት ይቻላል። **37**£ ሌሳው በአለም ድርጅት መግባት ሂደት ላይ የሚገኙ ጉዳቶች ጥቅሞችና **ላ**ይ ስሕብረተሰቡ *የግን*ዛቤ *ማ*ስጨበጫ ሥራች በስፋት Шተካሄ□ እንዳልሆነ ነው የተረዳሁት። በተቋም ደረጃ かんギ □ተሠሩ እንዳሎ ተገንዝቤአስሁ ማን ጉዳዩ የተቋም ብቻ ሳይሆን የመሳሙ ሕዝብም ስለሆነ ለግንዛቤ ማስጨበጫ ሥራች ትኩረት እንዲሰጥ አሳስባለሁ።

የዕስቱ የውይይት መሪ ዶ/ር ኔትነት ፅሑፍ አስ*o*ው አቅራቢው ጽሑፋቸውን ለማሻሻል ይበልጥ **እንዲ**ችሎ የአገሪቱን የታክስና መዋቅC ችግር ሳይ የኢኮኖማ. ማብራሪያ በመስጠት ከዓለም የንግድ ድርጅት አባልነት *ጋር* አያይዘው ሃሳብ ስጥተዋ**ል**። በዚ*ሁ መሠረት* በአሁኑ ወቅት የመንግስት ገቢ 50 በመቶ ያህል የሚሆነው ከውጭ ንግድ ከንቢ ሪቃች ንቢ የሚሰበስብ መሆኑ እና የአገር ውስጥ የ□□ስ □ርሻ □ቅተኛ መሆኑን ይልቁንም ለመንግስት የ□ክስ ገቢ ከፍተኛ አስተዋፅኦ የሚጠበቅበት የግብርናው ዘርፍ ከያዘው የሕዝብ ብዛት አንፃር ይሄን ያህል ማባ የሚባል አስተዋፅኦ እያደረገ አለመሆኑን ገልፀዋል።

አቶ □በ□*ሙ* □□ሰ □ነ□·ት ተጨ*ጣሪ ጣብራሪያ የአ*ሰም የንግድ ድርጅት አባልነት ድርድር በምን

መል□ ሊካሄ□ *እን*ደሚችል ስመግስፅ ያህል የአለም የንግድ አባልነት ሂደት ሁሉንም የኢኮኖሚ ዘርፎች የሚመለከት ስለሆነ የተለያዩ ዘርፎችን የማስተባበር ሂደቱን እንኤት መምራት *እን*ደ*ጣ.*ቻል የሚመስከቱ ሥራዎች ሲሰራ ነው □ቆ□ው። በ□ሴ□ተር □ሚካሄ□ው ድርድር ስናይ ድርድሩ 🗠 ማካሄ 🗠 ሙ በሴ□ተር ባለሙ□ች ነው። 3ግድና ኢንዱስትሪ ሚኒስተር የማስተባበር ሥራን ነው የሚሠራው። የሴሎች አገሮች ልምድም እንደዚሁ ነው። መሠረት የአለም የንግድ NH.v ድርጅት አባልነት ሂደትን ለማስኬድ ከሁሉም መሥሪያ ቤቶች *ኮሚ*ቴ የተውጣጡ የቴክኒክ *እንዲቋቋም* ተደርጓል። ለግንዛቤ ሥራችና ማስራ በ□ ስልጠናች ለኮሜቴ አባላት እንዲሰጥ ተ□ርጃል::

የሴሎች ዛገሮችን ልምድ ለመቅሰም እንዲቻልም በቅርቡ የአለም የንግድ ድርጅት አባል ከሆኑት ካምፓሊያና ማሶዶኒያ እንዲሁም በሂደት ላይ ካስችው ኬፕቨርዲ ልም□ ለመቅሰም □ሚያስችል መድረክ ተዘ*ጋ*ጅቷል።

በAGWA የተሰጠንን ዕድል መጠቀም **እ**ንዳልቻልን ተ□ል□ል:: Z:1 የሆነው በአቅርቦት ላይ ያለውን ችግራችንን ወይም የቤት ሥራችንን መሥራት ባስመቻላችን ነው። የአለም የንግድ ድርጅት አባል ስመሆን የምናደር*ገ*ው ጥረት ያለብን ች**ግ**ር የአቅርቦት ለመፍታት ያስችለናል የጣል እምነት አለኝ:: ይህ ሲባል የአለም የንግድ ሥርአት የሚጠይቀውን መስፈርት ማሟላት ስላለብን ሂደቱ ያግዘናል ለማለት ነው።

ሴላው የአለም የንግድ ድርጅት አባል መሆን ማስት □ሪ□ ወዲያውኑ ይቀነሳል የሚል ድምዳሜ ላይ መድረስ የሰብንም። በ□ር□ሩ ሂደት የታሪፍ ጣራውን ለመወሰን ብቻ ነው የሚሞከረው።

የአቶ አ*ሚን* አብደላ ተጨ*ጣሪ* ማብራሪ□

ባለፌው በናይሮቢ ከተማ ከአውሮፖ ማህበረሰብ በሚደረገው (EPA) □ሪ□ በተካሄ□ $\Box C\Box C$ መር፲ሾፕ ላይ ስንሳተፍ የተለⅢ ወንኖች የተለያየ አቋም ይዘው ነው ያየነው። የአበባና ሲክራክሩ የፍራፍሬ ሳኪ ድርጅቶች ድርድሩ ተጠናቆ ቶሎ እንዲፈረም ሲፈልጉ *መን*ግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች በተበታተነ ሁኔታ በማምረት ላይ ያስውን 706 ስለሚጕዳ *እንዳይፌርም* ይጣገታሉ። Ŀυ ሁኔ□ □□ሞ በ□ኛ አገር ስለሌለ ርዕሱ በዛሬው ዕስት ስውይይት እንዲቀርብ ተደርጓል።

ከተሳትፎ አንጻር ስናይ በንግድና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴስ POC. ከ**ማ**ታ በተቋቋመው ሙስዓ መንግስታዊና መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች በአባልነት ይገኛሉ። ማን ሁሉም ከስብሰባ ተሳትፎ ባሻንር ምንም ሲሰሩ አይ□ጁም። ለምሳሌ ቻምበር የግሎን ዘርፍ የሚመለከቱ *ጉዳ*ዮችን አስጠንቶ በአ*ገራዊ* ሰነድ ውስዓ እንዲካተት ለማድረግ ጥረት ሲያደርግ አይ□ጁም። በተመሳሳጁ መልኩ ተ沙ጃ. ለሆን ይችላል የአምራቾች ተብሎ 🖳 መተው ኢንዱስትሪ *თ*აი*cs*° 90390 *እንቅስቃ*ሴ ሲያደርግ አይታይም በዚህ ምክንያት ጭምር ነው ጉዳዩ የዛሬ የውይይት አጀንዳ እንዲሆን $\Box t \Box \Lambda \Box \Omega_{i}$::

በመጨረሻ የዕስቱ የውይይት መሪ ዶ/ር ጌትነት አስሙ አቅራቢዎቹን እንዲሁም መሳውን ተሳታፊ በማመስገን ውይይቱን በይፋ ፲፱ ተ ነል::

The 'Tragedy' of the Free-Market: Thinking Beyond the Simplistic 'Supply-Demand' Equation-The Ethiopian Case A Theoretical Discussion By: Taye Negussie (PhD)¹

EDITORS NOTE

THE ETHIOPIAN ECONOMIC ASSOCIATION HAS ENCOURAGED ACADEMIA, RESEARCHERS AND MEMBERS OF EEA TO SHARE THEIR VIEWS TO THE PUBLIC ON SOCIO-ECONOMIC ISSUES OF THE COUNTRY IN DIFFERENT WAYS, BY ORGANIZING DIFFERENT FORUMS AND BY PROVIDING SPACE IN ITS PUBLICATIONS. IN LIGHT OF THIS, EEA IS PLEASED TO PRESENT DR. TAYE NEGUSSIE'S ARTICLE TO READERS ON THE BULLETIN OF THE ETHIOPIAN ECONOMIC ASSOCIATION (ECONOMIC FOCUS). EEA WOULD ALSO LIKE TO ENCOURAGE READERS TO DEBATE ON THIS ARTICLE OR SEND THEIR OWN ARTICLES ON DIFFERENT ISSUES TO THE EDITOR OF THE MAGAZINE.

Currently, global the skyrocketing price on the food commodities and the resultant excessive harm it is exacting now to the majority of people living in the developing countries is likely to put the superstition in the 'magic' of the market force highly in doubt. For instance, in the Ethiopian case, one may wonder where the finishing line lies in the race of 'price contest' on the socalled 'free-market' game. The dramatic escalation of prices on a daily-basis, sometimes hourlybasis in almost every conceivable products. commodities and services has left many in bewilderment¹⁹. The

problem is so pervasive that the financial pinch can readily be felt whenever you reach your pocket even to foot a bill for a cup of coffee, tea or a shoe-shine. What signifies this 'tragedy' of freemarket, the term I venture to call, is the fact that on top of a dramatic sky-rocketing of prices which uncharacteristically affected both the middle-class and the poor at the same time, there has also unimaginable inconsistencies of prices in the same market place. reason ı call phenomenon, the tragedy of the 'free-market' is only to draw an what Hardin²⁰ analogy with (1982) calls, the 'tragedy of the commons'. As he observes the susceptibility of an open access resources to over-exploitation in

the notion of the 'tragedy of the commons', by the same token I also do observe, in the absence of the requisite institutional and physical infrastructure (at least in the Ethiopian context²¹) the same type of susceptibility in abusing the 'free-market system', hence I call the 'tragedy of free-market'. As things stand now, some market actors evidently seem to be engaged in the practice of exploiting the prevailing instable market condition their advantage.

Despite some effort on the part of the government to lessen the impact of market instability especially on the poorest segment of the residences of

India etc. Understandably, the Ethiopian situation can not be an exception this regard. in Nonetheless, taking into account its lower relatively degree involvement in the global market system (excepting the oil market), whether the Ethiopian situation is fully explainable in light of the aforementioned circumstances is open to debate.

Vol.10 No. 4 60 Ethiopian Economic Association

¹ Assistant Professor, at the Department of Sociology and Social Anthropology, Addis Ababa University, March 2008.

² It should be noted that currently the hike especially in the prices of food commodities evidently happens to be a world-wide phenomenon. Many agree as main reasons for this to be the rapid expansion of bio-fuel; the soaring-oil prices and the attendant chain of reactions; bad-weather (that hit major exporting countries); the sharp drop in the value of dollar; the rapid economic growth in China and

³ In fact, I do not subscribe entirely to his theory of the 'tragedy of the commons'.

⁴ One need only to be reminded the recent 1000% increase on the retail price of salt in a matter of hours supposedly because of some speculation regarding the supply of salt. Thankfully, however, the government was quick enough in unprecedented manner to put the situation under control.

some urban centers such as by providing wheat at cheaper price and taking some administrative measures. nonetheless the problem shows no sign of abating. Consequently, therefore, a growing dissatisfaction seems to be prevailing among the general public. The dissatisfaction until very recently has indeed been silent. I suspect the main reason behind the silence was an alleged fear of 'politicizing' the market. Now the silence appears to have been broken by the recent Prime Minister's 2000 E.C. bi-annual report to the House Representatives and the operation of the market seems to be subject to questions. But in my view, what lies at the root of the problem is the unquestioned adoption of the Anglo-Saxon Neo-liberal free-market model in its entirety to a totally different economic, social and cultural context.

In the social sciences we often employ the services of some well-established theoretical frameworks to point out some potential in real problems circumstances and provide direction for new investigative studies. Consequently, in order to cast some light on the situation of the current market instability, it would therefore be of paramount importance to consider the following theoretical questions: How can we make sense of the confusion that currently prevails in the market? What is really behind the unprecedented price hike in the market? Is it a natural

outcome of the 'invisible hands' of the market forces? Can the simplistic 'supply-demand' equation theory offer us some plausible explanation to the situation?

This article does not set out to answer all of these questions. Its scope, instruments and insights do not match that of a full fledged in-depth national study that we may have to undertake so as to provide some definite answers. Instead, it is mainly to challenge theoretically²² the most predominant and conventional rational actor model (the neoliberal economic model) explanation of the current market instability only as a temporary and inevitable consequence of the normal functioning of the market forces as regulated by supply and demand equation. In doing so, it aims to underscore the significant role played by some social forces which would otherwise be regarded "residual" factors by neo-liberal economists in influencing market transaction. On a pragmatic level, it will attempt to highlight the magnitude and complexity of the current price hikes in the market and tries to provide direction for future investigative studies and policy actions.

There has been a long and an on-going debate between

economists and sociologists regarding human behavior in the market place. The most dominant view in economics is the rational model which regards actor individuals as rational, (albeit boundedly so), and profit maximizers. **Economic** sociologists however refute this assumption. Drawing on various socialanthropological, psychological, psychoanalytic, linguistic and sociological research findings, they believe that individual actions can also be affected by cognitive bias, limited powers of reasoning, nonconscious and ambivalent feelings. role expectations, norms, and cultural frames, schematic classifications. myths (Granovetter 2002: DiMaggio 2002; Reskin 2002). Economic sociologists recognize that social forces often affect reasoning that challenge a strict rationality assumption. Individual actions are shaped not only by the individual actor's motives but also by larger social, cultural and institutional structures (Granovetter 2002). In the framework of human as a rational being, the pattern of human's response is a more or less standard product, where as in truth the response may be subject to tremendous variation.

Economists generally believe that in a 'pure' market economy what determines prices and allocation of resources is the operation of the market forces, i.e., the 'law' of supply and demand (the relationship of

⁵ As Abraham (2006:19) convincingly argued in the 'reconstructed logic', theory can serve as a device for interpreting, criticizing, unifying or modifying established laws to explain momentous social issues.

supply to demand)²³. The idea of *doux commerce*, stemming from the time of Montesquieu asserts that rational action and exchange transform people into gentlemen who automatically follow the rules of the game and are trustworthy despite incentives to the contrary (Guillen et al. 2002). But, the question that may arise here is, who makes the alleged rules of the game, and are these 'gentle men' simply passive followers of the alleged rule?

This reductionist conception of the market has been challenged within the discipline itself. In his General Theory of Employment, Interest, and Money, John Mavnard Kevnes (1936 quoted in Guillen et al. 2002) argued that "animal spirits" (or emotional feeling-states) could shape economic behavior above and beyond what a purely cognitive, rational model might explain. According to Keynes, the working of the magic of "animal sprits" could be exhibited in situations when consumers borrow more than they should;

buy more than they need; when investors display "irrational exuberance" (Shiller 2000, as quoted in DiMaggio 2002) and push price-earning ratios to historic highs; and when corporations borrow, and banks lend, more money than is wise.

Economic sociologists have also demonstrated the working of similar types of economic behavior in the market in their theories of "collective mood". Guillen and his colleagues (2002) argue that an exaggerated collective mood happens as a response to situations in which there is a genuine uncertainty of information regarding behavior of others with whom one is interdependent. DiMaggio (1994) identifies two types of collective moods. The first is what he calls Pluralistic characterized Ignorance, bv overestimating an interacting partner's tendencies to certain kinds of behavior which signifies an absence of information flow between different groups, in conjunction with a distorted representation of reality. second type of collective mood which is somewhat opposite to pluralistic ignorance Bandwagon Effect, which describes the tendencies of market actors to rush conforming to whatever direction the group as a whole seems to be heading. Given the current market reality in Ethiopia, I assume these theoretical frameworks may partially explain the situation on the ground.

In the following section, I attempt identify some of the problematic assumptions in the conventional rational model regarding the market which is bound to distort the real picture οf its functioning. These problematic assumptions will be analyzed in light of the emerging theoretical tools in the social sciences which seem to capable of revealing inadequacy of the 'free market' model. In my view, this analysis may have some practical utility in indicating some potential policy areas for government actions in addressing the current market failures.

1. Voluntary Transaction

One of the core principles in economics is the proposition that both parties to an economic transaction is bi-laterally voluntary and informed. I should say, across every branch of the discipline, economists instinctively subscribe to this proposition. But, the question we should ask here is, what exactly does it mean for a transaction to be "voluntary", or not. In demonstrating the invalidness of this assumption, economic sociologists refer how problematic even straight forward case of "voluntary" is in legal Are all transactions voluntary? When you buy some basic items in the market within the available price framework, is it really 'voluntary'? Do you have any other option and how wide is that option? Is it a universal applicable to all principle circumstances at all times? I

⁶ Theoretically when supply exceeds demand, sellers must lower prices to stimulate sales; conversely, when demand exceeds supply, buyers bid prices up as they compete to buy goods. The terms supply and demand do not mean the amount of goods and services actually sold and bought; in any sale, the amount sold is equal to the amount bought, and such supply and demand, therefore, always equalizes. In economic theory, supply is the amount available for sale, and demand, sometimes called effective demand is the amount purchasers are willing to buy at a specified price (Encarta Encyclopedia, 2006 edition).

leave the matter to you to consider what this concept of "voluntary" really means in your personal transaction in the market.

The main problem with this assumption is that it doesn't distinguish the context in which people get engaged in particular transaction. Some transactions may happen because necessity, out of essential need; when there is no substitute but to get engaged in that transaction. For instance, when a buyer purchases some basic goods or commodities, the person does so because it is a necessity. He or she can not substitute or defer the purchase of the goods or the commodity. In fact, he or she might explore some alternatives to maximize his or her personal benefit in the course of transaction. But, still the alternatives are not open-ended; it all depends on the range of available for choices transaction in terms of quality, quantity or price. However, if the transaction is not on some essential or basic need, which could be substituted or deferred. the transaction may be said voluntary. Thus, we exercise some caution in saying transactions are voluntary for all transactions are shaped by the context in which economic life is embedded.

2. Power Relationship

Another problematic guiding framework in the economist's theory of market is the theory which postulates that in the

functioning of a true free market transacting parties do not hold power over each other. In this line of argument, every has sufficient transactor alternative parties to transact with so that any one party can not determine the terms of the transaction alone. judgment, this is an outright denial of the reality of monopoly power in the market which is as crystal clear as day light. In actual fact, the market institution like any other institution is replete with varying levels of differential power distribution. Max Weber (1968 [1921]) discusses power, as position based on "constellation of interests", such as a monopoly position in the economy. In my informal conversation with some actors in the market, I come to learn that more often than not it is the manipulation of this power (through hoarding, information manipulation, speculation etc.), which I call the 'visible hands' that often sets the terms of exchange in the market rather than the 'invisible hands' of the market forces as purported by mainstream economists.

3. The Supply-demand equation

As pointed out earlier, the unequivocal position regarding the operation of market among neo-liberals is that the determining force for price setting and allocation of resources is the interplay of market forces driven by the law of supply and demand. In this proposition, they attempt to paint the supposed

'law' a divine, a super-human character and accord a 'magic power'. Thev seek 'impersonalize' the real human beings, (who are actually behind the supposed laws) who possess some emotion. social habits, connections. some beliefs, values and norms like the rest of us. In this regard, White (1981) developed an alternative influential model of markets as a 'self-reproducing role structure', organized by firms that monitor one another to decide how much to produce and the quality level of their product, thereby finding profitable niches that enable them to stay in business. Thus, according to this line of argument there is no as such a pure type of competitive market in the real world. Different businesses, in order to sustain themselves in the market places, tend to shift to other types of non-market forms, such as deliberately creating own their arrangements hierarchies (Gullein et al. 2002).

4. The Context of Market

A related issue of controversy between economists sociologists is the question of contexts regarding marketswhether markets are contextfree, or "embedded" in some context. The rational actor view of action in the market regards markets as 'context-free' i.e. markets as being organized only under the principle of 'economic efficiency'. But many of the best sociological studies undermine this view by showing that the organization of market seems to be subject to multiple motives

and forms of collective governance across local and national cultures. For example, Albert (1991) demonstrated how a different logic of market action works in the Rheinish model in Germany. Similarly, Gerlach (1992) revealed another forms of market organization in Japanese model: Hamilton and Biggart (1988) also brought to light the Taiwanese and Korean models. This clearly shows the hollowness of the context-free market arguments. Indeed. cultural differences (that means differences in practices, beliefs, and understanding) do matter and may cause market actors to act differently in different context. This interpretation suggests the difficulty of figuring out one "best principle" for organizing markets, and, hence, the possibility of market organization in a way that better suits the national context.

5. Conclusion

light of the evidences demonstrating the prevalence of various practices and principles of market actors and organizations in different circumstances, I believe, we should critically examine the conventional explanation of the working of the market forces only through the simplistic and reductionist supply-demand equation; and not to take at face value what is usually regarded to be the universality of the free market principles. In the context of our country, given apparently the low level of education, civic mindedness. collective responsibility, and the sense of

unity and integrity among the majority of the population, there is sufficient reason on the part of the government and the public at large, to closely scrutinize the operation of the market.

As I attempted to point out earlier, the current market instability has rendered some market actors to be free-riders, which I called the 'tragedy' of the free-market. And one of the reasons for this state of affairs may be the incapability of the ardent advocates of the principle (neo-liberalists in the policy circle, and their spiritual fathers. the rational actor model theoretician in the academic one) to correctly comprehend how the market functions in real life. More specifically, they invariably seek to understand both the function and malfunction of the freemarket only in terms of the mechanical working of the simple supply-demand equation. The theoretical review made in this rather short paper, however, demonstrates that apart from the conventional market forces there are other important social forces and processes that come into play in the actual functioning of the market. Nonetheless, the conventional rational actor model view of the market fails to take into account or underestimates their roles by relegating them as "residual factors" in a rather normal operation of market.

My main argument in this brief theoretical analysis is that in order to comprehend the abnormality of the market in Ethiopia today, our understanding of the market should go beyond the simplistic supply-demand equation. important view in this regard is the perspective which characterizes the market as social arenas where a mixture of economic, psychological social factors and processes play in market come into transaction. I feel this framework would serve as an important intellectual tool in better understanding and resolving the various problems exhibited in the operation of the market.

As I showed in the introduction section, the present analysis has not based itself on an account of empirical and systematic inquiry of the dramatic developments of events in the market place which are witnessing we across Ethiopia today; nor does it pretend to provide a prescription of some panacea to get out of current quagmire. The analysis has been made mainly light of an accumulated literature in the area, in combination with personal observation and experience. The main message here is to urge the government to go beyond some administrative measures and question the very wisdom of applying the Anglo-Saxon freemarket model in its entirety to the socio-cultural existing economic context in Ethiopia. At least it would be naïve to leave it untouched on the understanding that the market automatically corrects its wrongs by itself or let the market forces work their 'magic'. Of the course, inadequacy negative and repercussion of the so-called free-market systems as advocated **Breton-woods** by institution has been long circulation

To conclude, I feel it is high time tο ask for а responsible. appropriate and well-informed intervention to remedy wrongs of the market before it results in an all-out catastrophic disaster in the society. In order to do so, however, the first and foremost important step, in my view, should be to conduct a genuine and responsible wide public debate on the issue, and undertake a multi-disciplinary. country-level thorough investigation so as to identify the nature and depth of the problem and accordingly forward some fundamental short-term²⁴ long-term solutions.

References

Abraham, Francis. 2006. Contemporary Sociology: An Introduction to Concepts and

Theories. Oxford University Press.

⁷ For instance, putting some price caps on at least some basic commodities in line with the one in the transport sector (for instance, regulated transport fare & the rotation taxis take in transporting passenger-albeit informally enforced) and possibly some other sectors. Doing so would at least render some legal backing (which would otherwise lack in the context free-market) for administrative measures that the government has currently embarked upon.

Albert, Maurice. 1991. Capitalism Versus Capitalism. Paris: Editons Du Seuil.

DiMaggio, Paul. 2002. Endogenizing "Animal Spirits": Toward a Sociology of Collective

Response to Uncertainty and Risk. In Guillen, Mauro F., Randall Collins, Paula

England, and Marshal Meyer. 2002. Editors. The New Economic Sociology:

in

an

Developments Emerging Filed. Russel Sage Foundation. New York. Encarta Encyclopedia, 2006 edition.

Gerlach, Michael. 1992. Alliance Capitalism. Los Angeles: University of California Press. Granovetter, Mark. 2002. Theoretical Agenda for Economic Sociology. In In Guillen,

Mauro F., Randall Collins, Paula England, and Marshal Meyer. 2002. Editors.

New

Economic

The

Sociology: Developments in an Emerging Filed. Russel Sage Foundation. New York. Guillen, Mauro F., Randall Paula England, Collins, and

The Revival of Economic Sociology pp. 1-34. In The New Economic Sociology:

Marshal Meyer. 2002. Editors.

Developments in an Emerging Filed. Russel Sage Foundation. New York.

Hamilton, Gary, and Nicole Biggart. 1988. "Market Culture and Authority:

A Comparative Analysis of Management and Organization in the Far East."

American Journal of Sociology 94: S52-94.

Hardin, R. 1982. Collective Action. Baltimore, MD: John Hopkins University Press.

Reskin. Barbara F. 2002. Rethinking **Employment** Discrimination and Its Remedies. In

Guillen, Mauro F., Randall Collins, Paula England, Marshal Meyer. 2002.

Editors. The New Economic Sociology: Developments in an Emerging Filed.

Russel Sage Foundation. New York.

Weber, Max. 1968 [1921]. Economy and Society. New York: Bedminster Press.

White, Harrison. 1981. "Where From?" Markets Come American Journal of

Sociology 70(2): 137-58 White, Harrison, 1992. Identity and Control. A Structural Theory of Social Action, 1992.

Princeton, N.J.: Princeton University Press.

